

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Provinciale Staten Gelderland
Tevens in afschrift aan: College van Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Scherpenzeel, 31 maart 2020

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. : -
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : 735
Behandeld door : drs A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Reactie op Statenbrief PS 2020-73

Geachte leden van Provinciale Staten,

Binnenkort, als alle vergaderingen worden hervat, buigt u zich over de Statenbrief 2020-73 over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel. Graag willen wij u in dit kader een aantal zaken voorleggen.

Historisch perspectief

'Eerst zien, dan geloven' lijkt de grondhouding waarmee GS kijkt naar onze inspanningen om invulling te geven aan het raadsbesluit van 9 december 2019. Vanuit het historisch perspectief, zoals in de Statenbrief van Gedeputeerde Staten geschetst, kunnen wij ons de zorgen van GS indenken.

De raad van Scherpenzeel heeft de afgelopen jaren inderdaad nooit integrale acties ondernomen op signalen vanuit GS (Rapport Sterk Bestuur 2017), dat investeringen in ambtelijke organisatie en in bestuurskracht nodig zijn. De noodzaak tot verandering, zoals beschreven in opeenvolgende (externe) rapporten, werd niet herkend door onze raad.

Eigen ervaring bleek (ook in dit geval) de beste leermeester. Niet vreemde danwel dwingende ogen, maar het zelf doorleven van de absolute noodzaak tot versterking op van organisatie-, bestuurs- en regionale kracht bleek hier het stevigste fundament voor verandering. Onze raad is zelf (samen met college en ambtelijke top) op zoek gegaan naar welke investering nodig is om de basis op orde te brengen, en de ambities uit Toekomstvisie 2030 te realiseren. Unaniem is onze raad overtuigd van de noodzaak van versterking.

Om die reden is de hiervoor benodigde investering in november jl. reeds in de Begroting 2020 opgenomen (vooruitlopend op de besluitvorming in december 2019 over onze bestuurlijke toekomst vooralsnog incidenteel gedekt).

Zelfstandigheid als middel om onze ambities te realiseren

Onze eigen analyse van de voor- en nadelen van herindeling danwel zelfstandigheid is raadsbreed onderschreven. Alhoewel deze gezamenlijke analyse binnen onze raad verschillend wordt gewogen, heeft de gemeenteraad op 9 december jl. in meerderheid gekozen voor zelfstandigheid.

Zelfstandigheid is daarbij geen doel op zich, maar de beste manier om onze ambities te bereiken.

Wij willen werken aan de structurele betaalbaarheid van onze voorzieningen, zoals Kulturhus De Breehoek, Scherpenzeel's unieke inzet op preventie en onze laagdrempelige zorgverlening dichtbij de mensen behouden. Dat kan het beste vanuit het perspectief van zelfstandigheid.

Hierdoor houden we **regie over het eigen voorzieningenniveau en de dienstverlening in Scherpenzeel, en blijven we in nauwe verbinding met de lokale samenleving de uitdagingen aan gaan waar Scherpenzeel voor staat.**

Historische koerswijziging

Het historisch perspectief, zoals beschreven in de Statenbrief, lijkt voorbij te gaan aan de historische koerswijziging die op 9 december jl. is ingezet. Slechts in een bijzin wordt verwezen naar het initiatief-raadsvoorstel, dat het fundament vormde voor het raadsbesluit: niet alleen een keuze voor zelfstandigheid, maar juist de nadrukkelijke bereidheid om de benodigde investeringen in versterking van de eigen organisatie (inclusief dekkingsvoorstel) en bestuurskracht te doen. Dat is een radicale koerswijziging ten opzichte van het verleden.

Insteek College van B&W t.a.v. bestuurskracht

Het besluit van 9 december betreft een raadsbesluit, en de bijlagen waarnaar in de Statenbrief wordt verwezen hebben betrekking op de kaders zoals door de Raad gesteld (geen Collegestukken). Vanzelfsprekend werkt ons College, aan uitwerking van het raadsbesluit. Ons College heeft zoals ook in onze brief van 15 januari aan GS weergegeven (niet bijgevoegd bij de Statenbrief, volledigheidshalve bijgaand) en in vervolggesprekken met GS weergegeven, een eigen rol, verantwoordelijkheid en visie in het adresseren van de uitdagingen waar Scherpenzeel voor staat.

Met name op het punt van Bestuurskracht heeft ons College concrete vervolgacties benoemd, met een gezamenlijke Heidag tussen College en Raad als startpunt van een traject om de bestuurskracht, rolneming en bestuurlijke verhoudingen in Scherpenzeel structureel te verbeteren. Daarbij is ook richting GS nadrukkelijk benoemd dat Scherpenzeel het meest gebaat is bij een kroonbenoemde burgemeester, die vanuit commitment aan Scherpenzeel en in zijn rol als voorzitter van beide gremia, constructief en langjarig aan bestuurskracht kan bijdragen.

IJkmoment Kadernota

In lijn met eerdere afspraken heeft GS ons op 6 februari de (gevraagde) ruimte gegeven om onze keuze, om te bouwen aan de toekomstbestendigheid van onze zelfstandige gemeente, uit te werken in de Kadernota. Op 3 maart jl. hebben wij GS meegenomen in de acties die inmiddels in gang zijn gezet op de thema's verbinding in het politiek-bestuurlijk samenspel, strategische kracht, versterking van de ambtelijke organisatie, visie op de regionale samenwerking en financiële uitwerking van de maatregelen.

Een frisse blik

GS heeft meermaals naar ons uitgesproken dit proces als partners te willen insteken. De wijze waarop dit partnerschap wordt ingevuld is inmiddels meermaals onderwerp van gesprek geweest tussen ons en het college van GS. Daarbij hebben wij er begrip voor dat GS het zekere voor het onzekere lijkt te willen nemen, en gelijktijdig een eigen verkenning start.

Dat neemt echter niet weg dat wij nadrukkelijk vragen om een onbevooroordeelde, **frisse blik**, waarbij niet zozeer de focus op het verleden ligt, maar de op 9 december ingezette koerswijziging op haar merites wordt beoordeeld. En dus aan de hand van de beleidsrijke Kadernota waaraan wij nu, conform afspraak, werken.

Werkbezoek

Wij willen u graag meenemen in het verhaal achter onze koerswijziging. In welke specifieke uitdagingen wij voor Scherpenzeel zien, in waarom wij daar op deze wijze aan willen werken. En in hoe wij dit toekomstbestendig vorm willen geven (bestuurlijk, ambtelijk, in de regio en financieel). Daarom nodigen wij u, zodra wij de Kadernota gereed hebben, graag uit voor een werkbezoek aan Scherpenzeel.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

W.M. van de Werken
Secretaris

H.H. de Vries
Burgemeester

Bijlagen

- Raadsbesluit 091219 incl. bijlagen, notities en participatieverslag
- Brief B&W aan college dd. 140120

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Provincie Gelderland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Scherpenzeel, 14 januari 2020

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. : 17 december 2019
Uw kenmerk : 2019-007842
Ons kenmerk : 2106948 / 2108169
Behandeld door : drs A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Toekomstbestendig en zelfstandig Scherpenzeel

Geacht college,

Naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad van Scherpenzeel d.d. 9 december 2019, om te kiezen voor een zelfstandige toekomst, stuurde u ons op 17 december jl. een brief waarin u ons verzoekt om voor half januari 2020 onze toekomstvisie voor een zelfstandige gemeente Scherpenzeel aan u te presenteren.

Op 19 december jl. is ons college aangetreden. Wij willen daadkrachtig uitvoering geven aan het Bestuursakkoord 2020-2022 "Zelfstandig Scherpenzeel". Wij kijken ernaar uit om later deze week met u kennis te maken, en toe te lichten hoe wij onze zelfstandige toekomst waar willen maken. Vooruitlopend op dat gesprek ontvangt u deze brief.

Ijkmoment: Kadernota 2021

Als nieuw aangetreden college is het uitwerken van de Toekomstvisie voor Zelfstandig Scherpenzeel vanzelfsprekend een primair aandachtspunt. De focus hierop mag echter niet ten koste gaan van de aandacht voor de Scherpenzeelse samenleving en belangrijke inhoudelijke dossiers die komende maanden op de agenda staan. Omgevingsvisie, Regionale Energiestrategie, Woonvisie, Visie op Dienstverlening en onze Participatienota zijn allen zaken die de komende periode, naast de reguliere dienstverlening, onze aandacht vragen en zullen krijgen.

Dit alles vraagt om bestuurlijke stabiliteit en ruimte, om 'terwijl de winkel openblijft' op zorgvuldige wijze, en in verbinding en overleg met de samenleving, aan de slag te gaan met de transitie naar een toekomstbestendige gemeente.

In uw brief van 20 november schreef u: 'Om te voldoen aan een duurzame basis, zal afhankelijk van uw besluit op 9 december a.s. de meerjarenraming in de Kadernota 2021 moeten worden aangepast.' Wij zien de Kadernota, die wij voor het zomerreces ter vaststelling aan onze gemeenteraad aanbieden, als ijkmoment waarop wij aan u én aan de Scherpenzeelse samenleving verantwoording afleggen over de financiële, bestuurlijke en organisatorische uitwerking van onze keuze voor een zelfstandige toekomst. Wij hopen dat dit u voldoende vertrouwen zal geven om met onze raad in gesprek te gaan over het openstellen van de vacature voor een kroonbenoemde burgemeester.

14 JAN. 2020

verz. :
o.c. : griffie
mand. : -

Aandachtspunten

Eerder ontvingen wij van u uw Bestuurlijke voorwaarden voor een zelfstandige gemeente. De wijze waarop wij invulling willen geven aan de voorwaarden vragen om een uitgebreide toelichting. Die toelichting geven wij u bij voorkeur in een mondeling gesprek om zo tot dialoog, nuance en wederzijds begrip te kunnen komen. Wij zouden het prettig vinden om hier tijdens ons kennismakingsgesprek uitgebreid bij stil te staan.

In uw brief van 17 december vat u uw zorgen samen in een vijftal aandachtspunten:

1. Verbinding in het politiek-bestuurlijk samenspel
2. Versterking van de ambtelijke organisatie
3. Strategische kracht
4. Visie op de regionale samenwerking
5. Financiële uitwerking van de maatregelen

Ad 1 Verbinding in het politiek-bestuurlijk samenspel

De lastige keuze waarvoor onze gemeenteraad stond heeft de verhoudingen binnen ons gemeentebestuur geen goed gedaan. Ondanks alle goede intenties op procesniveau, ontketende de principiële inhoudelijke kloof tussen de coalitiepartners (zowel in de raad als binnen het college) een onwenselijke dynamiek -niet alleen op het niveau van rolneming en rolzuiverheid- maar ook in de collegiale verhoudingen.

Wij betreuren dit ten zeerste. Wij Scherpenzeelers zijn over het algemeen gepassioneerd en gedreven. Waar onze volksraad normaliter bijdraagt aan onze realisatiekracht, heeft het in dit geval van extreme druk geleid tot een situatie die we in Scherpenzeel normaliter proberen te vermijden. Op andere impactvolle dossiers, zoals de Omgevingsvisie en Zwarte Land II en Transities in het sociaal domein, worden verschillen van inzicht gerespecteerd en nemen college en raad hun wederzijdse rol en taak beheerst en zorgvuldig in acht.

Na de dynamiek van de afgelopen periode proeven wij niet alleen binnen ons college, maar ook in de raad, een brede behoefte om opnieuw in verbinding te komen in het politiek-bestuurlijk samenspel. De komende periode zal voor ons dan ook in het teken staan van het normaliseren van de verhoudingen (rolzuiverheid) en het herstel van vertrouwen in elkaar.

- *Collegiale visie: Roadmap*

Bestuurskracht begint met een zelfbewust en krachtig college, dat staat voor haar gezamenlijke agenda. Wij vertrouwen erop dat onze eensgezinde ambitie om te werken aan een toekomstbestendige, zelfstandige gemeente Scherpenzeel (aan de hand van ons bestuursakkoord) bevorderend zal werken voor de rolneming en bestuurskracht die onze inwoners van het dagelijks bestuur mogen verwachten. Daarbij zullen wij een strategische agenda opstellen met prioritaire beleidsdoelen en planning, een Roadmap voor onze Toekomstvisie 2030.

- *Collegiaal team*

Als nieuw team gaan wij investeren in de samenwerking binnen het college en met de ambtelijke top, die een stabiele basis vormt waarop wij kunnen bouwen. Daartoe zoeken wij begeleiding van een teamcoach en maken wij gebruik van de mogelijkheden tot intervisie binnen de wethoudersvereniging.

- *Zelfreflectie*

Wij willen, als ambassadeurs van rolzuiverheid, een concrete inspanning plegen door actief te spiegelen op onze eigen rolneming als college. Het college heeft immers een voorbeeldfunctie in dezen.

- *Samenspel met gemeenteraad*

We hebben vanzelfsprekend kennisgenomen van de Notitie Bestuurskracht (bij het Initiatiefvoorstel Zelfstandig Scherpenzeel), maar willen ons als college niet mengen in de wijze waarop de raad zelf werkt aan bestuurskracht en rolneming.

De burgemeester is, als voorzitter van zowel college als Raad, bij uitstek in de positie om bij te dragen aan zowel het herstel van de verhoudingen, als aan het bewaken van een zuiverder scheiding in rollen en verantwoordelijkheden.

- *Heidag over de Roadmap*

Wel zullen wij vanuit het college een voorstel doen aan de raad voor een gezamenlijke heidag met raad, college en MT. Tijdens deze heidag kunnen we vanuit het college onze Roadmap presenteren, waarbij (naast inhoudelijke reflectie) wat ons betreft ook nadrukkelijk aandacht moet zijn voor besluitvormingsprocessen en rolzuiverheid daarin.

Ad 2 Versterking van de ambtelijke organisatie

Voor een toekomstbestendige zelfstandige gemeente is een structurele investering van € 1,2 mln. (basis op orde variant) in de organisatie noodzakelijk. Voor het realiseren van de inhoudelijke ambities uit onze Toekomstvisie 2030 is nog eens (structureel) € 0,4 mln. nodig. Daarbovenop komen nog additionele (incidentele) kosten om geconstateerde achterstanden, in bijvoorbeeld ICT-systemen, op te lossen.

De gemeenteraad heeft op 9 december jl. in meerderheid gekozen om structureel € 1,6 mln. te investeren om die toekomstbestendige, ambitieuze organisatie te realiseren. Daarnaast heeft de raad besloten om incidentele middelen vrij te maken voor het wegwerken van de achterstanden. Voor 2020 en 2021 is reeds incidentele dekking opgenomen; in de Kadernota 2021 zullen wij richting de toekomst zowel de incidentele dekking van het transitiebudget als de structurele dekking van de organisatieversterking verwerken.

Ad 3 Strategische kracht

Strategische kracht begint met bestuurlijke visie. Naast de strategische keuze voor een zelfstandige bestuurlijke toekomst is (op inhoud) de in januari 2019 vastgestelde Toekomstvisie 2030 voor ons leidend. Wij willen ons meer dan voorheen focussen op de lange termijn-doelen die hierin zijn verweven en zullen daartoe zoals eerder benoemd een Roadmap ontwikkelen. In de dagelijkse bestuurspraktijk willen we ad hoc-issues en korte termijn-beslissingen telkens in het perspectief van onze Roadmap, en daarmee de Toekomstvisie 2030, wegen.

Niet alleen bestuurlijk, maar ook ambtelijk moet Scherpenzeel aan strategische kracht winnen. Dat besef is overigens niet nieuw. Sinds eind 2018 investeert Scherpenzeel daarom al in (ruimte voor) strategische denkkraft, o.a. extra beleidsformatie op het sociaal domein en duurzaamheid, en twee strategisch adviseurs. Ook is een organisatiebreed ontwikkeltraject rond bestuurlijke sensitiviteit en integraal werken in gang gezet. Deze investeringen beginnen inmiddels hun vruchten af te werpen.

Wij zijn ons er van bewust dat, zoals ook SeinstravandeLaar stelt, (extra) uitbreiding van formatieplaatsen noodzakelijk is om organisatiebreed tot vermindering van werkdruk en ruimte voor reflectie op beleidsdoelen en operationele aspecten te komen.

Wij zijn ervan overtuigd dat de voorgenomen investeringen in versterking van organisatie (niet alleen in de basis op orde, maar ook in ambities) de ruimte biedt die nodig is om onze organisatie niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief op orde te krijgen.

Aandachtspunt blijft de kwetsbaarheid van de kleine organisatie. Dit trachten wij op te lossen door samenwerkingsverbanden met buurgemeenten.

Plan van aanpak Organisatiekracht

Binnen Stuurgroep Toekomstvisie is de afgelopen maanden nagedacht over hoe de toekomstige organisatie eruit zou moeten zien. Daartoe heeft de werkgroep Organisatiekracht voor ieder aspect van de gemeentelijke dienstverlening ambities geformuleerd ten aanzien van kwaliteit en wijze van uitvoering, gebaseerd op de volgende leidende principes:

- In verbinding met de Scherpenzelers/inwoners
- Dienstverlenend, krachtig en betrokken
- Dienend leiderschap
- Beschikbare capaciteit en hoeveelheid werk in balans
- Goed werkgeverschap

Aan de hand van deze leidende principes hebben we voor de verschillende (wettelijke) gemeentelijke taken bepaald of we deze taken bij voorkeur zelf doen of uitbesteden.

De komende maanden gaan wij deze uitwerken in een concrete organisatieopzet.

Ad 4 Visie op de regionale samenwerking: focus aanbrengen

Effectief opereren in regionale samenwerkingsverbanden staat of valt met de capaciteit voor voorbereiding van en participatie in de verschillende overleggen. Onze regionale performance vraagt echter niet enkel een kwantitatieve impuls (zoals voorzien binnen de structurele versterking van de organisatie, ad 2), ook kwalitatief kan en moet Scherpenzeel beter opereren in regionaal verband.

Recent is de coördinatie van de diverse regio-dossiers belegd bij de strategisch adviseurs. Daarmee beogen we een meer inhoudelijke (in plaats van sec procedurele) ambtelijke ondersteuning van de bestuurlijke inbreng te komen. Op korte termijn zal het nieuwe college zich, aan de hand van de ambities uit de Toekomstvisie 2030, buigen over onze prioritaire inzet in de regionale samenwerking. Focus op regionale samenwerking laten we parallel lopen met de Strategische Agenda van de Regio Foodvalley die de komende maanden wordt vastgesteld. Zo weten de buurgemeenten beter wat ze van ons kunnen verwachten.

Wij willen het DB-lidmaatschap van OddV blijven vervullen, alsook onze andere bestuurlijke rollen in regionale overleggen, bijvoorbeeld binnen de Regio Foodvalley. Tevens zullen we de komende periode verkennen hoe we in de ambtelijke voorbereiding van regionale overleggen effectiever kunnen samenwerken met andere gemeenten. Dit is sowieso een speerpunt binnen de Regio Foodvalley.

Bijzondere aandacht is wat ons betreft weggelegd voor de verhouding en samenwerking met de gemeente Barneveld. Mede in het licht van de recente discussie hebben wij als nieuw college gemeend het initiatief te moeten nemen voor een goed gesprek met onze gewaardeerde buurgemeente. Inmiddels hebben wij een prettig en constructief overleg met het Barneveldse college gevoerd. We kijken (vanuit zelfstandig perspectief) graag vooruit en blijven graag investeren in (voortzetting van) de goede samenwerking.

Ad 5 Financiële uitwerking van de maatregelen

In lijn met het raadsbesluit van 9 december jl. en het Bestuursakkoord 2020 – 2022 zal de gemeente Scherpenzeel middels een ingroeimodel toewerken naar een structurele additionele investering om te komen tot een organisatie die niet alleen toekomstbestendig is in de zin van basis op orde, maar die ook is toegerust om de ambities uit de Toekomstvisie 2030 waar te maken. Dit alles vraagt een additionele investering van € 1,6 mln. die structureel gedekt moet worden.

In aanloop naar de Kadernota werken we de structurele betaalbaarheid hiervan uit aan de hand van de uitgangspunten uit de Notitie Financiën uit het Initiatiefvoorstel.

Uitgangspunten Zelfstandig Scherpenzeel

1. We willen de ambities van Scherpenzeel waarmaken en zetten in op een toekomstbestendige, ambitieuze organisatie.
2. We richten een flexibele schil in ten behoeve van (grote) projecten. Financiering van deze schil gaat ten laste van de projectbudgetten en drukt niet structureel op de begroting.
3. We stellen een transitiebudget in van 3 x 250 K voor de jaren 2021 t/m 2023 om de knelpunten op te lossen, en te zorgen voor de gewenste organisatieverandering. Deze eenmalige kosten dekken we uit de Algemene Reserve.
4. We hanteren een ingroeimodel van 750 K (vanaf 2020) + 250 K (vanaf 2022), met – indien nodig – een laatste tranche van +150 K vanaf 2024.
5. De raad geeft een bestuursopdracht aan het College om de organisatieverandering zo efficiënt mogelijk te laten vormgeven.
6. We hanteren onze gebruikelijke solide begrotingsdiscipline.
7. We kiezen er voor de investering slechts gedeeltelijk uit lastenverhoging te financieren, om zo de lastenstijging beperkt te houden, en te voorkomen dat we de toetredingsdrempel voor artikel 12 status naderen.
8. We vragen de bibliotheek om een plan te ontwikkelen voor het omvormen van de huidige volwaardige bibliotheek naar een steunpunt, met een taakstellende bezuiniging van minimaal 100 K per jaar.
9. We werken de combinatie Gemeentehuis – Breehoek nader uit, en hanteren daarbij (vooruitlopend op de kosten-baten analyse) een stelpost van 50 K voor commerciële uitbating van de Bibliotheekruimte, en 100 K aan optimalisatie & exploitatieverbetering Breehoek/ (verhoudingsgewijs) lagere operationele kosten gemeentelijke huisvesting.
10. We dekken de investering voor een toekomstbestendige, ambitieuze en zelfstandige gemeente Scherpenzeel uit een combinatie van bezuinigingen op de volwaardige bibliotheekfunctie, het slim combineren van Breehoek en nieuw gemeentehuis, en een lastenverzwaring van 11 %.

Bij uitwerking van bovenstaande uitgangspunten zullen wij in ieder geval de volgende zaken adresseren:

- *Weerstandsvermogen*

De combinatie van bovenstaande maatregelen zal ertoe leiden dat onze Algemene Reserve tijdelijk onder de door onze raad bepaalde ondergrens van € 4,3 miljoen

duikt. Dat gebeurt echter ook al bij de vastgestelde Programmabegroting 2020 vanwege de onttrekking in 2021 voor de organisatie.

De verwachte boekwinsten op de grondexploitatie (Reserve Grondexploitatie) maken dit vanaf 2024 weer goed. Wij zullen onze raad een voorstel doen over (doel en tempo van) de besteding van deze reserve.

- *Bibliotheek*

We gaan op korte termijn in overleg met het bestuur van de Scherpenzeelse Bibliotheek over de voorgenomen bezuiniging en ombuiging van een volwaardige bibliotheek naar een steunpunt, waarbij wij aandringen op creativiteit om de faciliteiten voor jeugd en sociaal-maatschappelijke doelen zoveel mogelijk in stand te houden.

- *Breehoek en gemeentehuis*

Met het bestuur van De Breehoek gaan wij overleggen over de mogelijkheden voor het combineren van gemeentelijke huisvesting met de exploitatie-optimalisatie die daar dient te worden gerealiseerd. Wij zullen op korte termijn een voorlopige kostenraming en dekkingsvoorstel uitwerken hiervoor.

- *Risico's kostenstijging sociaal domein*

Vanzelfsprekend hebben wij oog voor de kostenstijging in het sociaal domein die een risico vormt voor het sluitende meerjarenperspectief van onze begroting. Dit is overigens geen specifiek Scherpenzeels probleem; wij blijven met onze medeoverheden (o.a. in VNG verband) in gesprek over het langjarig financieel perspectief voor zorg en welzijn.

Vervolgstappen: draagvlak en participatie

De harde deadline om nog in december tot een richtinggevend besluit over onze bestuurlijke toekomst te komen maakte het in de praktijk haast onmogelijk om onze inwoners mee te nemen in de lastige keuze waar we voor stonden. Dit zorgde voor boosheid en onbegrip; in het vervolgtraject willen wij dat anders doen.

In de aanloop naar de Kadernota vinden we het essentieel om de ingrijpende keuzes die we moeten maken ten aanzien van lokale lasten en (bijdragen aan) voorzieningen juist in samenspraak met stakeholders uit te werken. We willen de maanden februari en maart gebruiken voor deze dialoog met de samenleving.

Ook willen we de gemeenteraad en onze organisatie mee nemen in de stappen die we willen gaan zetten, bijvoorbeeld door het organiseren van de gezamenlijke heidag.

Vier sporen

Naast de uitwerking van het financiële spoor gaan wij de komende maanden voortvarend aan de slag met de hierboven geformuleerde en benodigde acties in de sporen Organisatiekracht, Bestuurskracht en Regionale samenwerking.

Vanzelfsprekend staan wij meer dan open voor een tussentijds overleg met (vertegenwoordigers van) uw college. Wij willen de tijd en (bestuurlijke) ruimte nemen om de benodigde stappen zorgvuldig en volgtijdelijk te kunnen nemen. Wij vertrouwen erop, zoals aangegeven dat wij na vaststelling van de Kadernota door onze gemeenteraad, nog voor het zomerreces met uw college de in gang gezette acties op weg naar een toekomstbestendig zelfstandig Scherpenzeel kunnen evalueren.

Tot slot

We vertrouwen erop u met deze brief voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en kijken uit naar het gesprek op 16 januari a.s. waarin wij ook persoonlijk met u kennis kunnen maken en met u van gedachten kunnen wisselen over de toekomst van onze zelfstandige gemeente Scherpenzeel.

Afschrift brief

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan het college van B&W van de gemeente Barneveld.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

W.M. van de Werken
Secretaris

H.H. de Vries
Burgemeester

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Aan de heer H.M. Brons, gemeentebelangen Scherpenzeel

Scherpenzeel, 3 december 2019

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk :
Behandeld door : College
Bijlage(n) : 1

Onderwerp : Reactie op initiatiefvoorstel inzake Toekomstvisie Scherpenzeel 2030

Geachte heer Brons,

Wij hebben uw initiatiefvoorstel inzake de Toekomstvisie Scherpenzeel 2030 d.d. 26 november 2019 ontvangen en besproken. Wij onderkennen uw zorgen voor de toekomst van Scherpenzeel en begrijpen vanuit uw perspectief dat u/uw partij, die de meeste zetels heeft in de gemeenteraad, het initiatief heeft genomen om met dit voorstel te komen. U heeft mondeling toegelicht dat het niet uw intentie is om het besluitvormingsproces te doorkruisen, maar juist om een brug te slaan tussen de verschillende standpunten. Dit streven waarderen wij oprecht.

Zoals u weet hebben wij op 27 november 2019 een collegebesluit genomen over de koers die de beste garanties biedt voor het dorp Scherpenzeel. Dat is naar onze mening herindeling met Barneveld. De argumenten daarvoor hebben we verwoord in het raadsvoorstel "Bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel" dat bijgevoegd is bij deze brief. Op een aantal onderdelen staan onze argumenten lijnrecht tegenover de argumenten in uw voorstel. We volstaan in deze brief dan ook met een verwijzing naar ons raadsvoorstel en gaan niet in op de afzonderlijke argumenten in uw voorstel.

Aanvullend hebben we wel een aantal opmerkingen ten aanzien van de onderwerpen Financiën en Participatie.

verz. :
C.C. : AMn
mand. : -

Financiën

Net als u onderkennen wij de noodzaak van het inrichten van een toekomstbestendige ambitieuze organisatie. De (via lastenverhoging/bezuinigingen binnen te halen) beschikbare middelen kunnen derhalve niet worden ingezet voor handhaving of versterking van het voorzieningenniveau, dienstverlening in brede zin of onderhoud van de openbare ruimte. Gezien het feit dat inwoners met name belang hechten aan het handhaven van het voorzieningenniveau ligt hier een toekomstig dilemma. In tijden van financiële tegenspoed is het "terugdraaien" van de 1,6 mln die met uw initiatiefvoorstel beoogd is om beschikbaar te stellen, een voor de hand liggende politieke optie. Wij zijn van mening dat er zekerheid moet zijn voor een structurele versterking van de ambtelijke organisatie en dat hieraan niet meer geknibbeld mag worden.

U presenteert in de tabel "platte doorrekening" hoe de gefaseerde lastenverhoging van 4,2% cumulatief doorwerkt. Dit betekent 19% in 4 jaar tijd (2021-2024). De lastenverhoging zal echter nagenoeg geheel neerslaan in verhoging van de OZB, ervan uitgaande dat de tarieven voor leges, rioolrechten en afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend mogen zijn. De feitelijke OZB verhoging zal daarmee cumulatief 46% bedragen.

In uw voorstel heeft een lastenstijging van 11% in combinatie met bibliotheek/Breehoek de voorkeur. Ten aanzien daarvan hebben wij de volgende kanttekeningen:

- Indien de lastenstijging alleen wordt vertaald in OZB verhoging is dit 26% stijging (cumulatief).
- De bibliotheek vervult een belangrijke maatschappelijke functie in Scherpenzeel. Wij vinden het onverstandig om hier vanaf 2022 een steunpunt van te maken.
- Wij vinden de geraamde extra opbrengst van € 50.000 voor commerciële verhuur een risico. Onlangs ontvingen wij signalen dat de Breehoek haar exploitatie niet rond krijgt en inteert op haar reserves. Wellicht zijn er op termijn gegadigden voor de ruimte van de bibliotheek, maar wellicht zijn daarvoor extra verbouwingen nodig en ook de gedeelde huuropbrengsten van de bibliotheek moeten "goedgemaakt" worden. Beide posten zijn niet verwerkt in het voorstel.
- De verplaatsing van het gemeentehuis naar de Breehoek vinden wij op zich een goed initiatief, het ramen van voordelen ten gevolge daarvan echter niet. Wellicht kunnen enige synergie voordelen worden behaald uit gezamenlijk gebruik van vergaderruimten en (bedrijf)restaurant, maar niet ter grootte van de € 100.000 die u hebt berekend.

In uw voorstel wordt er verder vanuit gegaan dat de kosten van de (aan)bouw van een nieuw gemeentehuis wegvallen tegen de opbrengst van de huidige gebouwen. Dit vinden wij niet reëel. Wij schatten in dat er daarvoor additionele incidentele middelen nodig zijn van circa 2,5 mln euro. De kapitaallasten zullen moeten worden gedekt uit de exploitatie danwel uit de algemene reserve. Indien incidentele dekking wordt voorzien betekent dat, tezamen met de in uw voorstel voorziene onttrekkingen uit deze reserve, dat de bodem van de Algemene Reservepot in zicht komt.

Verloop algemene reserve

Stand 1-1-2019	6,8 mln
Begrote stand 31-12- 2020 inclusief onttrekkingen personele reserve	4,6 mln
Stand AR per 31-12-2021 na begrote onttrekking personeel	3,5 mln
Extra benodigde incidentele middelen	
Frictiebudget achterstanden	0,75 mln
Incidenteel benodigd voor huisvesting	2,5 mln
Flexibele schil	1,350 mln

Er worden weliswaar nog grondexploitatie opbrengsten voorzien, maar deze zouden bij voorrang worden aangewend voor doelen als woningbouw voor doelgroepen en duurzaamheid. Vandaar dat wij voorzien dat de dekking van de flexibele schil ten laste zal moeten komen van de Algemene Reserve.

De raad heeft bij de begroting 2020 ingestemd met een beschikbare minimale omvang van de algemene reserve van € 4.365.000 (zie pagina 74 van de begroting) als weerstandsvermogen ter afdekking van de risico's. Het college streeft naar een duurzaam financieel perspectief en ziet dat niet terug in uw voorstel.

Participatie

Uit het verslag van de inwonersparticipatie blijkt dat inwoners vooral de identiteit van Scherpenzeel en de voorzieningen overeind willen houden. Hierbij hoort ook een acceptabele prijs. Uw initiatiefvoorstel beheist een forse verhoging van de lasten voor de inwoners en kent daarbij risico's voor nog verdere verhoging in de toekomst. U snijdt bij voorbaat al in een belangrijke voorziening: de bibliotheek. Uit onze gesprekken met het college van de gemeente Barneveld is gebleken dat zij niet van plan zijn om te snijden in het voorzieningenniveau en dat ook over het in stand houden daarvan op langere termijn nadere afspraken gemaakt kunnen worden.

Weliswaar heeft tijdens de participatie een groot deel van de inwoners hun voorkeur uitgesproken voor zelfstandigheid maar niet tegen elke prijs en ook niet met vermindering van voorzieningenniveau. Derhalve vergt een conclusie dat 75% van de inwoners voor zelfstandigheid is en 25% voor samengaan met Barneveld een nadere duiding en nuancering. Een uitgebreide uitleg en zorgvuldige communicatie in het vervolgtraject, ongeacht de keuze, is absoluut noodzakelijk.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

W.M. van de Werken
Secretaris

H.H. de Vries
Burgemeester

Scherpenzeel, 23 november 2019

Raadsvergadering : 9 december 2019

Onderwerp: Toekomstvisie Scherpenzeel 2030

Beslispunten

1. Vast te stellen het rapport van de Stuurgroep, het participatieverslag en het rapport van de raadsadviseur als basis voor het vervolgtraject Toekomstvisie 2030.
2. Op basis van voornoemde documenten te kiezen voor het spoor zelfstandigheid en het spoor herindeling met Barneveld af te sluiten.
3. De financiële uitgangspunten, zoals benoemd in bijgaande notitie, vast te stellen als uitgangspunt voor het bouwen aan de structurele betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de zelfstandige gemeente Scherpenzeel, en het College op te dragen dit te verwerken in de kadernota 2021-2024.
4. De bestuurskracht van de zelfstandige gemeente Scherpenzeel te versterken o.b.v. bijgevoegde notitie in een (nader uit te werken) gezamenlijk traject van College en Raad, ondersteund door een raadsadviseur. Het college op te dragen een plan van aanpak hiervoor uit te werken.
5. De Commissaris van de Koning te vragen de vacature voor een kroonbenoemde burgemeester van Scherpenzeel open te stellen.
6. Het College op te dragen de vervolgstappen te zetten om te komen tot een toekomstbestendig Scherpenzeel, conform de hierboven vastgestelde documenten en alle daaronder liggende ondersteunende gegevens en documenten, te beginnen met het op sterkte brengen van de ambtelijke organisatie.
7. Het College op te dragen een voorstel voor verplaatsing van het Gemeentehuis naar de Breehoek uit te werken met een kosten/baten analyse, waarin de effecten van een verbetering van de exploitatie van de Breehoek worden meegenomen.

Aanleiding en inleiding

In het *"Coalitie-akkoord 2018-2022, Sociaal, Duurzaam en Ondernemend"* van 7 mei 2018 is een koers bepaald voor een zelfstandig, toekomstbestendig Scherpenzeel. De coalitiepartijen *"tonen bestuurskracht en daadkracht naar inwoners, maar zeker ook naar de 'buitenwereld', zoals omliggende gemeenten, de regio en de provincie Gelderland"*. Hierbij moet o.a. worden ingezet op *"versterking van de organisatie op het punt van strategische advisering en bestuurlijke ondersteuning"*. Bij het hoofdstuk 4, Bestuur & Dienstverlening staat: *"De gemeente Scherpenzeel is en blijft een zelfstandige gemeente. We vinden het belangrijk met elkaar te bepalen hoe wij onze toekomst zien. We stellen daarom samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers een Toekomstvisie Scherpenzeel op"*

In januari 2019 is de Toekomstvisie 2030 vastgesteld, een strategische lange termijn visie als algemeen beleidskader en als ijkpunt voor nieuwe initiatieven en nieuw beleid. Na een diepgaande analyse van de uitdagingen die er op Scherpenzeel afkomen, en een intensieve dialoog met de Scherpenzeelse samenleving en onze maatschappelijke stakeholders, hebben we de conclusie getrokken dat Scherpenzeel *een ondernemend dorp in het groen, met een betrokken gemeenschap in het hart van het land* wil zijn én blijven. Daarbij zetten we in op de volgende speerpunten:

- Scherpe keuzes bij schaarse ruimte
- Leeftijdsbestendig bouwen en wonen
- Vitaliteit en Leefbaarheid

Als vervolg op deze Toekomstvisie heeft bureau SeinstraVandeLaar onderzocht wat (het tekort in) de realisatiekracht van Scherpenzeel is in het licht van de speerpunten en ambities, en welke oplossingsrichtingen hierbij passen ten aanzien van bestuurlijke en ambtelijke realisatiekracht.

Vanuit dit vertrekpunt heeft op 27 juni 2019 de gemeenteraad een Stuurgroep ingesteld, om vervolgonderzoek te doen naar de consequenties van de verschillende toekomstscenarios, ten behoeve van besluitvorming eind 2019. In samenspraak met en op verzoek van de Commissaris van de Koning is de scope van dit onderzoek verder ingeperkt tot 2 alternatieven: zelfstandigheid en herindeling met Barneveld. Dit heeft 5 september 2019 geleid tot een herijking van de opdracht van de Stuurgroep Toekomstvisie. Daarbij is afgesproken dat de stuurgroep gezamenlijk tot een (kwalitatief en inhoudelijk) gedragen analyse komt, en vervolgens (mede) op basis hiervan een voorstel zal doen aan de gemeenteraad. In een viertal werkgroepen is, mede aan de hand van de door de provincie Gelderland opgestelde Bestuurlijke Voorwaarden, grondig vervolgonderzoek gedaan naar Organisatiekracht, Bestuurskracht, Betaalbaarheid en Immateriële Aspecten. Behoudens de werkgroep Bestuurskracht (die zich enkel op Scherpenzeel heeft gericht) heeft iedere werkgroep daarbij de gevolgen van de beide sporen: zelfstandigheid en herindeling met Barneveld. De gemeente Barneveld is verzocht om specifieke informatie voor het onderzoek en alle overige relevante informatie voor dit proces te verstrekken. Alle door Barneveld beschikbaar gestelde gegevens zijn meegenomen in de onderzoeken, teneinde een eerlijk vergelijk te kunnen maken. De vertrouwelijke deelrapportages van de werkgroepen hebben als basis gediend voor het uiteindelijke Stuurgroep-rapport 'Regie over de toekomst van Scherpenzeel'. Alhoewel wij de vertrouwelijkheid van de deelrapporten overeind houden, behouden deze rapporten hun waarde als input voor de vervolgstappen die na 9 december doorlopen moeten worden.

Na publicatie van het stuurgroeprapport is het bij de Toekomstvisie ingezette proces van participatie voortgezet om de zeer belangrijke graadmeter 'draagvlak' te kunnen peilen. Hiervan is een participatieverslag gemaakt waarvan de uitkomsten in dit voorstel prominent zijn meegewogen.

Na een zeer intensief en grondig proces mogen we stellen dat het gemeentebestuur met de inwoners en alle andere stakeholders een weloverwogen en goed onderbouwde keuze maakt uit de 2 onderzochte sporen. Die keuze wordt voorgelegd in dit voorstel.

Beoogd effect

Het verwezenlijken van de ambities uit de Toekomstvisie 2030 als zelfstandige, toekomstbestendige gemeente.

Argumenten

1.1 *Deze onderzoeken bieden handvatten voor het maken van concrete keuzes*

We hebben een goed beeld van de consequenties van de keuzemogelijkheden die voorliggen, en kunnen een goede vergelijking en geïnformeerde keuze maken.

1.2 *Dit voorstel is in lijn met het afgesproken proces*

Deze werkwijze is zoals beoogd door de Stuurgroep.

2.1 *We volgen de wens van de inwoners*

Uit het participatieverslag en de tot op heden ontvangen reacties blijkt dat 75% van de respondenten een voorkeur uitsprekt voor een zelfstandige gemeente, omdat zij hun voorzieningen en de maatwerk dienstverlening op peil willen houden. Inwoners zijn zich bewust van het feit dat onze raad daarbij niet ontkomt aan lastenverhoging of (alsnog) bezuinigen, maar zijn van mening dat zelfstandigheid de beste garantie biedt voor het behoud van het voorzieningenniveau in Scherpenzeel.

2.2 *Een zelfstandige gemeente heeft regie over de eigen voorzieningen*

We geven er de voorkeur aan om keuzes over lokale lasten, bezuinigingen of investeringen in Scherpenzeel te maken vanuit Scherpenzeels perspectief, en niet in de context van de bredere belangen van een grotere gemeente waarin meerdere kernen moeten worden bediend.

2.3 *Een toekomstbestendige zelfstandigheid is haalbaar*

Een keuze voor herindeling zou voortvloeien uit de vrees dat een zelfstandige gemeente Scherpenzeel niet toekomstbestendig is (en niet uit de intrinsieke wens om onderdeel te worden van een grotere gemeente). Met de investeringen en financiële maatregelen die in dit voorstel worden gedaan, en met de beoogde versterking van onze bestuurskracht, kunnen we niet alleen de ambities uit onze toekomstvisie realiseren, maar kunnen we ook vooruitkijken naar een zelfbewuste toekomst als zelfstandige gemeente.

2.4 *Er is onvoldoende draagvlak voor herindeling*

Gegeven de uitgesproken voorkeur in samenleving en raad voor zelfstandigheid is verdere verkenning van het spoor Barneveld niet zinvol.

3.1 *Zelfstandigheid is financieel haalbaar.*

Een zelfstandige gemeente moet structureel financieel gezond zijn. De notitie 'Financiële Uitgangspunten Zelfstandig en Toekomstbestendig Scherpenzeel' toont aan dat er daadwerkelijk voldoende mogelijkheden zijn om de voor een toekomstbestendige zelfstandige gemeente benodigde investeringen te doen, zonder dat dit (merkbaar) afbreuk doet aan de realisatie van de in de Toekomstvisie 2030 geformuleerde ambities. We realiseren een sluitende dekking voor de benodigde investeringen.

3.2 *De uitgangspunten zijn gebaseerd op de meest actuele cijfers*

Voor een doorkijk tot en met het jaar 2024 zijn deze uitgangspunten gebaseerd op de septembercirculaire (zoals we dat ook zouden doen voor de kadernota 2021-2024).

3.3 De uitgangspunten zijn risicomijdend en solide

De genoemde uitgangspunten zijn gebaseerd op de in Scherpenzeel gangbare solide begrotingspraktijk. Waar nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over toekomstige toekenning van rijksbudgetten (jeugdzorg), hebben wij naar een andere financieringsvorm gezocht. We hebben onszelf niet rijk gerekend. Er is ruimte om bij te sturen. Dat is ook een belangrijke basis voor de jaren na 2024.

3.4 We vragen vertrouwen van de provincie

De provincie heeft ons reeds gevraagd om t.z.t. inzage te geven in onze kadernota. Door alle benodigde investeringen te effectueren (en te bekostigen) binnen de meerjarenbegroting 2021 – 2024 kunnen we op transparante wijze vertrouwen vragen aan de provincie.

4.1 Goede voornemens moeten worden vastgelegd

Wij zijn er ons van bewust dat de spanning, die de voorliggende keuze met zich meebrengt, de afgelopen maanden ten koste is gegaan van de opwaartse koers die we hebben ingezet ten aanzien van bestuurskracht. Juist daarom is het van belang om richting de toekomst toe onze intenties en voornemens vast te leggen.

4.2 We maken middelen vrij om onze voornemens ten uitvoer te brengen

Om deze voornemens kracht bij te zetten, voegen we de daad bij het woord en werken een plan van aanpak (met bijbehorend budget) uit om hieraan concreet invulling te geven.

5.1 Een zelfstandige gemeente heeft een vaste burgemeester nodig

Een kroonbenoemde burgemeester, die vanuit langjarig commitment investeert in goede onderlinge verhoudingen en rolzuiverheid bevordert, is een essentiële voorwaarde voor verdere versterking van onze bestuurskracht.

6.1 We kunnen niet snel genoeg beginnen

In afwachting van besluitvorming over de toekomst zijn sommige broodnodige investeringen in het ambtelijk apparaat en onze dienstverlening richting de samenleving enigszins getemporeerd. Op basis van eerdere besluiten zijn al zoveel mogelijk zaken in gang gezet. Maar nu deze keuze is gemaakt, moet zo snel mogelijk worden opgeschaald met het aanpakken van achterstanden (knelpuntenanalyse) en het bouwen aan de toekomstbestendige organisatie.

7.1 Investeren in huisvesting is onafwendbaar

Het huidige gemeentehuis voldoet in de huidige situatie ternauwernood. Voor een toekomstbestendige organisatie moet naar passende huisvesting worden gezocht.

7.2 Gemeentehuis in combinatie met De Breehoek is een win-winsituatie

Een gemeentehuis en multifunctioneel centrum versterken elkaar op inhoud, en levert bovendien optimalisatiemogelijkheden op voor de exploitatie van De Breehoek.

Kantttekeningen

2.1 Zelfstandigheid heeft zijn prijs

De investeringen, die vereist zijn voor een toekomstbestendige en ambitieuze zelfstandige gemeente, kunnen alleen gerealiseerd worden door lastenverzwaring en (beperkte) bezuinigingen.

2.2 Niet alle stuurgroepleden zijn voor zelfstandigheid

De analyse van de consequenties van beide varianten is in gezamenlijkheid tot stand gekomen. De weging van die consequenties is uiteraard een politieke afweging. Dit voorstel kan zich mogelijk niet in de unanieme steun van de Stuurgroepleden verheugen.

3.1 Er zijn geen garanties

Ondanks alle betrachte zorgvuldigheid, kunnen geen garanties worden afgegeven over het financiële perspectief dat in deze notitie is geschetst. Onvoorziene ontwikkelingen als wijzigingen in rijksbeleid, in taakstelling of financiering, danwel nu onvoorziene investeringen, kunnen tot bijstelling van dit financieel perspectief dwingen. Garanties zijn er overigens in het geval van herindeling ook niet.

3.2 De uitgangspunten zijn geen vrijbrief

Vanuit ons principe dat risico's moeten worden ingecalculeerd, is in de financiële onderbouwing en de daarop gebaseerde uitgangspunten enige marge genomen om onvoorziene tegenvallers op te vangen. In de uitwerking in de Kadernota en in concrete voorstellen blijven wij het College vragen om hier prudent en met haar gebruikelijke focus op doelmatigheid mee om te gaan.

4.1 Politiek blijft mensenwerk

In ons democratisch stelsel heeft de kiezer het eerste en het laatste woord over de bestuurskracht van een overheidsorgaan. Het is aan de Scherpenzeelse politici, en aan de politieke partijen die in Scherpenzeel actief zijn, om te blijven investeren in hun kandidaten, en mee te werken aan de individuele en collectieve kwaliteit en kracht van raad en college.

5.1 Invulling van de vacature kost tijd

Het proces rond profielschets en openstelling van de vacature en de sollicitatieprocedure is tijdrovend. Wij verwachten dat de vacature niet voor de zomer kan worden ingevuld.

6.1 Er is nog geen uitgewerkt Plan van Aanpak

In de aanloop naar het voorliggende besluit heeft de focus gelegen op een zorgvuldige besluitvorming, niet op (detail)uitwerking van de twee scenario's in concrete plannen van aanpak. Wel is er in de werkgroepen (mede aan de hand van eerdere rapporten en analyses) veel voorwerk gedaan om op korte termijn tot concrete voorstellen te komen.

7.1 Voor de uitwerking van dit vraagstuk kan aanvullend budget nodig zijn

De uitwerking van de toekomstige huisvesting, alsook de optimalisatie van De Breehoek, is een veelomvattend vraagstuk. Het is niet ondenkbaar dat hiervoor (incidenteel) aanvullend budget nodig is. We vragen het College in dat geval met een onderbouwd voorstel te komen.

Financiële aspecten

Ja, zie bijgaande notitie financiële uitgangspunten, te verwerken in de Kadernota 2021-2024.

Begrotingswijziging

Nee. Vanzelfsprekend zal de uitwerking van dit besluit leiden tot bijstelling van begrote uitgaven; wij vragen het College hiertoe met concrete voorstellen te komen.

Juridische aspecten

Een besluit over zelfstandigheid of herindeling is voorbehouden aan de gemeenteraad. We vragen Gedeputeerde Staten hierin haar vertrouwen uit te spreken.

Proces en planning

Keulen en Aken zijn niet in één dag gebouwd. Het bouwen aan organisatiekracht, bestuurskracht, dienstverlening en voorzieningen, en het realiseren van onze ambities uit de Toekomstvisie 2030 (en eventuele uitdagingen die de komende jaren op ons pad komen, of nieuwe kansen die zich voordoen) zal blijvend aandacht, energie en betrokkenheid blijven vragen van Raad, College, ambtelijk apparaat en de Scherpenzeelse samenleving. Wij kijken er naar uit om, samen met de Scherpenzeelers, te blijven bouwen aan onze toekomst als zelfstandige gemeente en als ondernemend dorp in het groen, met een betrokken gemeenschap in het hart van het land.

Namens de fractie van

GemeenteBelangen Scherpenzeel, H.M. Brons

Agendapunt : 9a

Onderwerp : Toekomstvisie Scherpenzeel 2030

De raad van de gemeente Scherpenzeel,

gelezen het initiatiefvoorstel van de fractie GemeenteBelangen Scherpenzeel,

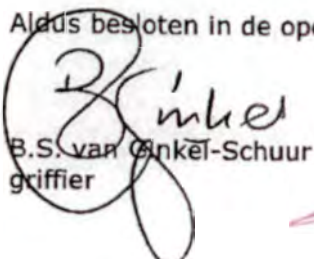
gelet op artikel 147a van de Gemeentewet

gelet op de door de gemeenteraad aangenomen Amendementen A3 en A4

Besluit

1. Vast te stellen het rapport van de Stuurgroep, het participatieverslag en het rapport van de raadsadviseur als basis voor het vervolgtraject Toekomstvisie 2030.
2. Op basis van voornoemde documenten te kiezen voor het spoor zelfstandigheid en het spoor herindeling met Barneveld af te sluiten.
3. De financiële uitgangspunten, zoals benoemd in bijgaande notitie, vast te stellen als uitgangspunt voor het bouwen aan de structurele betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de zelfstandige gemeente Scherpenzeel, en het College op te dragen dit te verwerken in de kadernota 2021-2024, met dien verstande dat in de tabel op de laatste pagina in de regel 'Totaal Alg. Reserve' in kolom 2022 het getal 350.000 wordt vervangen door 250.000 en in kolom 2023 het getal 350.000 wordt vervangen door 250.000 en in kolom 2024 100.000 wordt vervangen door -.
4. De bestuurskracht van de zelfstandige gemeente Scherpenzeel te versterken o.b.v. bijgevoegde notitie in een (nader uit te werken) gezamenlijk traject van College en Raad, ondersteund door een raadsadviseur. Het college op te dragen een plan van aanpak hiervoor uit te werken.
5. De Commissaris van de Koning te vragen de vacature voor een kroonbenoemde burgemeester van Scherpenzeel open te stellen.
6. Het College op te dragen de vervolgstappen te zetten om te komen tot een toekomstbestendig Scherpenzeel, conform de hierboven vastgestelde documenten en alle daaronder liggende ondersteunende gegevens en documenten, te beginnen met het op sterkte brengen van de ambtelijke organisatie.
7. Het College op te dragen een voorstel voor verplaatsing van het Gemeentehuis naar de Breehoek uit te werken met een kosten/baten analyse, waarin de effecten van een verbetering van de exploitatie van de Breehoek worden meegenomen.
8. Het College op te dragen om samenwerking met andere gemeenten en partners in de regio verder uit te werken en langdurige afspraken te maken, onder andere conform de omschrijving en tabel van de werkgroep organisatiekracht.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 9 december 2019

B.S. van Oinkel-Schuur
griffier

H.M. de Vries
voorzitter

Aan de voorzitter van de raad
van de gemeente Scherpenzeel

Scherpenzeel, 26 november 2019

Geachte voorzitter van de raad,

Hierbij bieden wij u een initiatiefvoorstel aan inzake Toekomstvisie Scherpenzeel 2030.

Wij verzoeken u dit voorstel zo spoedig mogelijk ter kennis te brengen van het college. Het college kan ingevolge het reglement van orde binnen 21 dagen nadat het in kennis is gesteld van een voorstel schriftelijk wensen en bedenkingen met betrekking tot het voorstel ter kennis van de raad brengen.

Met vriendelijke groet,

H.M. Brons, GemeenteBelangen Scherpenzeel

Aan het College van B&W van de Gemeente Scherpenzeel

Scherpenzeel, 7 december 2019

Geacht College,

Dank voor het toesturen van uw wensen en bedenkingen bij ons Initiatiefvoorstel.

In het licht van de belangrijke beslissing waar wij als gemeenteraad voor staan, vind ik het belangrijk om een serieus antwoord te geven op de kritiekpunten die u in uw brief opsomt. Ik stip hier alleen de belangrijkste dingen aan waarover onze beelden en meningen uiteenlopen:

- 1) *U suggereert dat wij de ambtelijke organisatie niet structureel zouden willen versterken omdat wij kiezen voor het €1,6 mln / 450 K flexibele schil scenario.*

Tegen deze suggestie verzet ik mij. Allereerst gaat u voorbij aan het feit dat de ambtelijke organisatie in dit scenario fors wordt versterkt, ook structureel.

Bovendien wordt binnen onze organisatie ook nu voor eenzelfde bedrag ingeleend, in de meeste gevallen voor projecten met een duidelijke horizon. Door die inleen ook qua bekostiging te koppelen aan de projecten waarvoor deze professionals worden ingehuurd, ontstaat een flexibiliteit, die naar mening van onze fractie wenselijk is.

Met een flexibele schil kunnen we als kleine organisatie specialismen in huis halen op het moment dat we die nodig hebben, en daarmee de kwaliteit bieden die onze inwoners van ons mogen verwachten.

De stuurgroep is niet voor niets akkoord gegaan met dit scenario. Waar een flexibele schil van 450 K in het 'basis op orde' scenario niet breed wordt omarmd, wordt het realiteitsgehalte van de flexibele schil in de ambitieuze variant (gericht op het realiseren van de ambities uit de Toekomstvisie) zonder meer haalbaar geacht. In de ambitieuze variant wordt een flexibele schil overigens ook door GS als verdedigbaar beschouwd, zo valt te lezen in hun brief van 20 november jl.

- 2) *U vindt het onverstandig om de bibliotheek vanaf 2022 een steunpunt te maken.*

Zeker gezien de toename van digitale uitleen is het hebben van een volwaardige, zelfstandige bibliotheek voor een kern met de omvang van Scherpenzeel niet langer vanzelfsprekend, zoals we overal in Nederland zien.

Het uitlenen van boeken op zich is prima te organiseren door aansluiting bij een centrale bibliotheek, zoals Bennekom en Lunteren laten zien. Inwoners van deze dorpen hebben rechtstreeks toegang tot de volledige collectie van Cultura in Ede.

Het belang van de bibliotheek zit wat ons betreft niet zozeer in de kasten vol boeken, maar in de culturele en educatieve activiteiten die de bieb organiseert. Juist die willen wij voor Scherpenzeel behouden. Vandaar ook dat wij een ton structureel willen blijven investeren. Daarbij vinden wij het de moeite om te onderzoeken of er bijv. landelijke projectsubsidies zijn voor specifieke activiteiten / doelgroepen.

Los van de discussie over zelfstandig blijven of herindelen is het goed om kritisch te blijven kijken naar hoe we als raad het gemeenschapsgeld besteden. Een jaarlijkse gemeentelijke

bijdrage van 2 ton aan de bieb is best fors in vergelijking met bijvoorbeeld het zwembad, dat 'slechts' 60 K per jaar krijgt. Wij willen graag onderzoeken of we de Scherpenzeelse bieb op deze manier toekomstbestendig en betaalbaar kunnen houden.

Overigens merk ik hierbij op dat er bij herindeling, alle intenties ten spijt, geen garanties zijn voor het behoud van een volwaardige bibliotheek, of zelfs een steunpunt zoals wij dat voor ons zien. De Barneveldse (hoofd-)bibliotheek zelf staat op dit moment zelfs ter discussie.

3) U vindt de geraamde extra opbrengst van € 50 K een risico.

Zoals beschreven gaan we hierbij uit van commerciële verhuur van de ruimte die nu tegen maatschappelijke tarieven aan de bibliotheek wordt verhuurd. Voor deze ruimte is wel degelijk commerciële verhuurpotentie, in tegenstelling tot de centrale hal en theaterzaal van De Breehoek. Alhoewel we uw zorg ten aanzien van de huisvestingslasten en de 'lastige ruimtes' in De Breehoek delen, zijn wij van mening dat dat niet opgaat voor de bibliotheekruimte.

4) U ziet geen mogelijkheden om 100 K op De Breehoek te besparen

De exploitatieproblemen van De Breehoek worden veroorzaakt door de te hoge huisvestingskosten, met onrendabele ruimtes als de hal en de theaterzaal, met het ontwerp en van het pand en met het 'inhalen' van achterstallige reserveringen voor groot onderhoud. Een ingrijpende herziening van de huisvesting (zowel voor wat betreft de ruimtes, als m.b.t. juridische en financiële opzet) is dan ook onvermijdelijk.

Als met die verbouwing dan twee vliegen in één klap kunnen worden geslagen (gemeentehuis in plaats van onrendabele ruimtes) is een substantiële besparing wel degelijk denkbaar. De exacte omvang daarvan moet vanzelfsprekend nader worden onderbouwd. Wel ziet u dat wij niet de volledige som van beleidsmaatregelen m.b.t. De Breehoek, zoals door de werkgroep Betaalbaarheid is geïdentificeerd, hebben ingeboekt.

5) U voorziet dat een nieuw gemeentehuis onze Algemene Reserve uitput

Zonder nadere uitwerking is iedere speculatie over de netto meerkosten arbitrair. Ook wij gaan er niet van uit dat we 'met gesloten beurs' het huidige gemeentehuis kunnen inruilen voor een nieuw pand. Er zal ongetwijfeld geld bij moeten.

Zoals u terecht opmerkt hoeft een nieuw gemeentehuis niet per se te worden gefinancierd vanuit de Algemene Reserve, maar is ook dekking van de kapitaallast uit de exploitatie mogelijk.

6) Uitputting Algemene Reserve

Uw constatering dat de Algemene Reserve tijdelijk onder de door onze raad bepaalde ondergrens van € 4,3 miljoen duikt, is terecht. Dat gebeurt echter ook al bij de vastgestelde Programmabegroting 2020 vanwege de onttrekking in 2021 voor de organisatie.

De verwachte boekwinsten op de grondexploitatie maken dit uiteindelijk weer goed.

In meerjarenperspectief (vanaf 2024) biedt de geraamde Reserve Grondexploitatie financiële ruimte om aanvullende kosten te dekken. Deze reserve is een verzamelpost van de (geraamde) winsten. Onze raad zal t.z.t. een besluit nemen over (doel en tempo van) de besteding daarvan.

Aanwending voor duurzaamheid / woningbouw voor doelgroepen (beiden overigens concrete ambities uit Beleidsthema 2, Bestendig Wonen en Bouwen, van de Toekomstvisie) is zeker een optie, maar zal politiek moeten worden gewogen in het licht van de overige ambities uit diezelfde Toekomstvisie.

Feit blijft, dat deze middelen projectmatig zullen worden ingezet. Ons voorstel is om de ambtelijke inzet gerelateerd aan deze projecten ook vanuit die projectbudgetten te financieren; de flexibele schil ten behoeve van onze ambities.

Tot slot wijs ik graag nog op de mogelijkheid om, los van de winsten uit grondexploitaties, onze stille reserves (in Begroting 2020 benoemd: Burgemeesterswoning en Willaerlaan, samen € 968.000,-) te activeren voor bestaande of nieuwe ambities.

7. Participatie

Uit het definitieve participatieverslag en uit de achterliggende kaarten, brieven en mails, die wij hebben kunnen inzien, blijkt een zorg die breder is dan alleen het behoud van voorzieningen. Naast het gevoel, overdonderd te worden door een herindeling waar niemand op zit te wachten en waarvan de consequenties nog te onduidelijk zijn, zien wij ook een duidelijke behoefte aan eigenheid, maatwerk en regie over het eigen dorp.

'Groter is niet per se beter', 'We kunnen dit!' en 'We hebben er best wat voor over om zelfstandig te blijven, lastenstijging valt mee' zijn in dat licht frequent in de inzendingen genoemde (en veelzeggende) uitspraken.

Dit beeld is in lijn met de signalen die wij opvangen in de contacten die wij de afgelopen periode met Scherpenzelers hebben gehad. Sterker nog: de meeste voorstanders van herindeling geven aan liefst zelfstandig te blijven, maar bang te zijn dat Scherpenzeel vroeg of laat gedwongen wordt tot herindeling. Van onomwonden, spontane voorkeur voor Barneveld is slechts bij een enkeling sprake.

Tel daarbij op dat er in Barneveld ongetwijfeld positieve intenties zijn ten aanzien van ons voorzieningenniveau, maar dat daar nog geen enkele garantie aan vast zit. We hebben immers ook begrip voor het uitgangspunt dat Barneveld de lokale lasten voor de inwoners niet wil laten stijgen als gevolg van de herindeling.

Niet voor niets hebben we als Stuurgroep geconcludeerd: *'Zonder extra inkomsten uit lokale belastingen kunnen niet alle (gezamenlijke) ambities worden gefinancierd. De kans is groot dat er (in de onderhandelingen) toe leidt dat niet alle Scherpenzeelse voorzieningen overeind kunnen blijven.'*

Tot slot

Je kunt je zelfstandigheid maar één keer opgeven. Wat ons betreft al helemaal niet voordat de consequenties van herindeling met Barneveld helder zijn. Maar zeker ook niet voordat we serieus hebben kunnen kijken naar de openingen die ons Initiatiefvoorstel biedt.

De in ons voorstel verwerkte financiële ramingen zijn tot stand gekomen na een korte verdiepingsslag die we met uw ambtelijke staf hebben kunnen maken. Het is een eerste vervolg op de verkenningen die door de werkgroep Betaalbaarheid zijn gedaan, die zeker nog verdere uitwerking verdienen. Bij iedere uitwerking zullen nieuwe vraagpunten of kanttekeningen worden opgeworpen, maar wrijving geeft glans: als we met zijn allen scherp op blijven letten kan het uiteindelijke plaatje er alleen maar beter van worden.

Een grondige uitwerking is dus noodzakelijk en ook wat ons betreft wenselijk. Daarvoor is meer tijd nodig dan ons in dit krappe proces was gegund.

En die tijd is er ook. De brief van het College van GS van 20 november stelt: *'Om te voldoen aan een duurzame basis, zal afhankelijk van uw besluit op 9 december a.s. de meerjarenraming in de Kadernota 2021 moeten worden aangepast. Wij zullen dit betrekken in onze brief over de in te stellen vorm van financieel toezicht voor 2020.'*

Met andere woorden: als de gemeenteraad van Scherpenzeel kiest voor zelfstandigheid, zal GS in de toezichtsbrief een Kadernota met sluitend meerjarenperspectief eisen, met een structurele financiële dekking van onze basisorganisatie (aan te vullen met een flexibele schil voor het realiseren van onze ambities).

De financiële uitgangspunten uit ons Initiatiefvoorstel zijn daartoe een eerste aanzet. Daarbij willen we zeker ook de aandachtspunten van B&W meenemen. De fractie van GBS wil graag de tijd tot aan de Kadernota benutten om deze uitgangspunten, bij voorkeur in overleg met de samenleving, nader uit te werken tot een nog steviger basis voor een toekomstbestendig zelfstandig Scherpenzeel.

Hoogachtend en met vriendelijke groeten,

Namens de fractie van GemeenteBelangen Scherpenzeel
H.M. Brons, fractievoorzitter

DE TOEKOMST VAN SCHERPENZEEL

Wat heeft uw voorkeur?

Scherpenzeel

Barneveld

De gevolgen op een rij:

Wat betekent zelfstandigheid of herindeling voor Scherpenzeel?

Toekomstvisie

Samen zijn we Scherpenzeel

De gevolgen op een rij: toelichting op het proces

AANLEIDING

In januari hebben we de Toekomstvisie 2030 vastgesteld. In juni van dit jaar verscheen een adviesrapport over de vraag hoe Scherpenzeel dit het best kan waarmaken. Dit advies was kortgezegd: de gemeente Scherpenzeel moet op korte termijn flink investeren om zelfstandig te kunnen blijven. Lukt dit niet, dan is het beste alternatief een herindeling met de gemeente Barneveld. Natuurlijk is een afweging tussen deze twee opties niet zomaar te maken. Er kleven immers voordelen en nadelen aan beide scenario's. Daarom hebben we alle gevolgen van 'Zelfstandig Scherpenzeel' en 'Herindeling met Barneveld' onderzocht. De uitkomsten van het onderzoek naar de gevolgen van beide keuzes staan in het eindrapport van de stuurgroep. Dit document is een samenvatting van het rapport.

WIE HEEFT ONDERZOCHT?

Het onderzoek naar de gevolgen van beide opties is gedaan door de Stuurgroep. De Stuurgroep bestaat uit alle fractievoorzitters, de griffier, de collegeleden, de gemeentesecretaris, de controller en een strategisch adviseur. Ook is er door de raad een onafhankelijke externe adviseur ingeschakeld, en betrokken geweest bij het onderzoek.

ONDERZOEK OP VIJF THEMA'S

Het onderzoek is verdeeld in vijf thema's:

1. Dienstverlening (bijv. burgerzaken in eigen dorp)
2. Voorzieningen (bijv. zwembad)
3. Identiteit (bijv. het gevoel bij Scherpenzeel)
4. Invloed en democratie (bijv. kennen van wethouders en raadsleden))
5. Kosten (bijv. hoogte van belastingen)

Voor elk thema is gekeken wat de gevolgen zijn in het geval van zelfstandigheid of herindeling met de gemeente Barneveld.

FEITELIJKE ANALYSE

We kijken in dit rapport vooruit. We weten dat er werk aan de winkel is om Scherpenzeel klaar te maken voor de toekomst. We focussen ons in dit rapport vooral op wat dat uiteindelijk, in beide scenario's, voor u betekent. Het onderzoek schetst alleen de feitelijke gevolgen van beide keuzes. Het zijn gevolgen die dus door iedereen uit de Stuurgroep worden onderschreven. Wat die gevolgen betekenen en hoe daarmee om te gaan is wel een politieke keuze.

WIE BESLIST UITEINDELIJK?

De uiteindelijke keuze tussen de twee opties wordt gemaakt door de gemeenteraad. Het eindrapport van de stuurgroep, de meningen van inwoners, verenigingen en bedrijven, en het rapport van de externe adviseur spelen een rol. Op basis van al die informatie kiest de raad straks een richting. Dat gebeurt tijdens de raadsvergadering op 9 december.

ROL PROVINCIE GELDERLAND

De Commissaris van de Koning van de provincie Gelderland moet vertrouwen hebben dat de keuze in de toekomst houdbaar is.

EN DAN?

Als het besluit is genomen volgt het uitwerken daarvan. Bij zelfstandigheid betekent dat een goed plan maken voor dienstverlening, voorzieningen, investering in bestuur en organisatie en het regelen van het geld dat daarvoor nodig is. Bij een herindeling start er een apart traject dat in de Wet Arhi staat beschreven.

LEESWIJZER

Op een overzichtspagina leest u per thema wat de belangrijkste uitkomsten zijn voor de twee scenario's. Ook staat erbij of die voordelig of nadelig zijn (vinkje of kruisje). U kunt op elk themablok klikken (in de digitale pdf) en komt dan automatisch bij de toelichtingen terecht. Op de twee toelichtingspagina's vindt u meer uitleg.

CONTACT

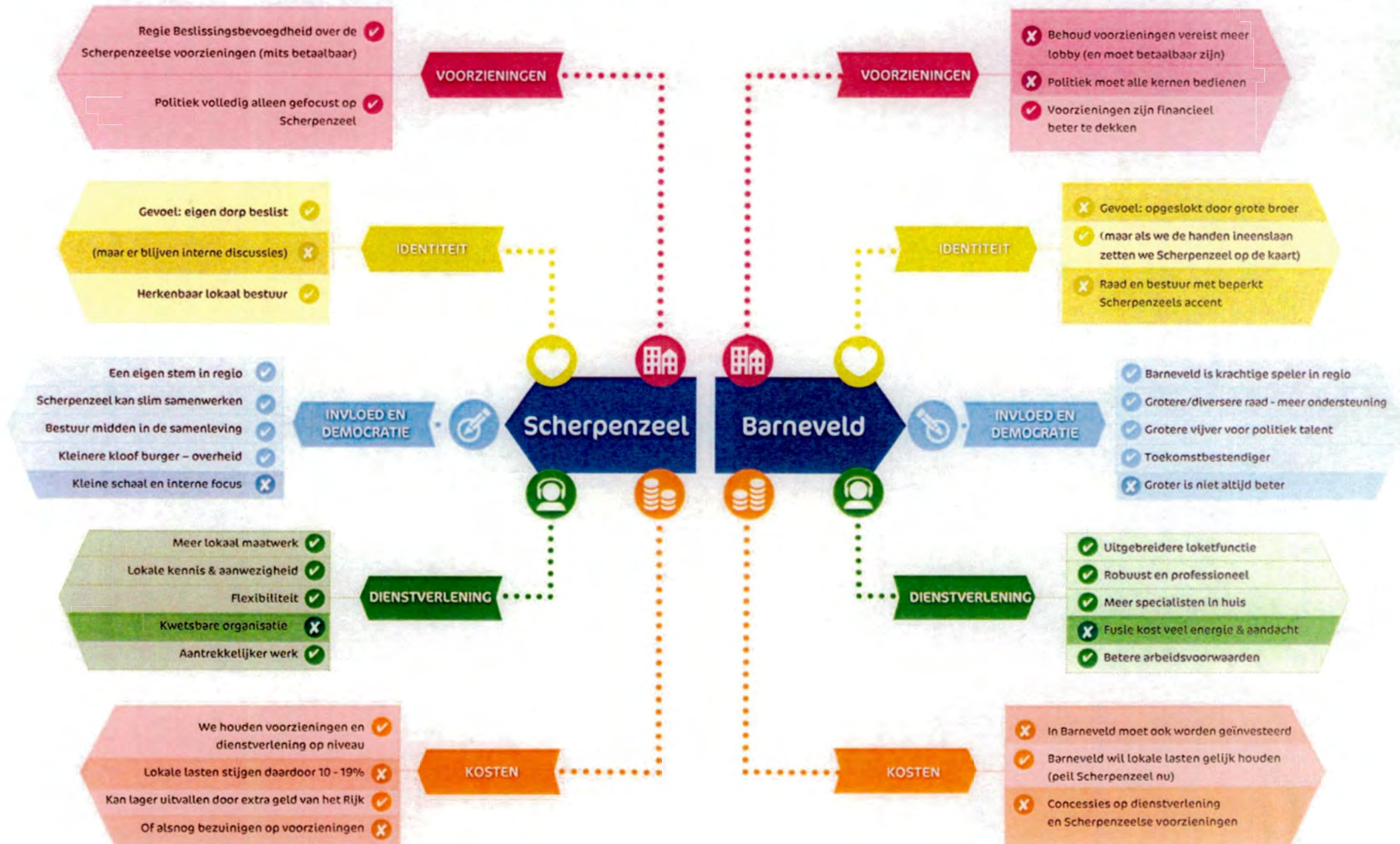
Bij vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen via info@schcrpenzeel.nl of 033 277 23 24.

Disclaimer

Deze publicatie geeft een beeld van de onderzoeksuitkomsten en is bedoeld als middel voor het voeren van een gesprek. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Deze publicatie mag niet zonder overleg worden gebruikt door derden.

De gevolgen op een rij:

VOORZIENINGEN

ZELFSTANDIG

Regie Beslissingsbevoegdheid over de Scherpenzeelse voorzieningen (mits betaalbaar)

Scherpenzeel bestist zelf welke voorzieningen we in stand houden, hoeveel dat mag kosten, en hoe dat wordt geregeld. We kunnen bijvoorbeeld zelf bepalen welk niveau van jeugdzorg we willen leveren, en welke activiteiten, organisatie, tradities etc. belangrijk zijn voor Scherpenzeel.

Politiek volledig alleen gefocust op Scherpenzeel

De gemeenteraad hoeft maar naar 1 kern (Scherpenzeel) te kijken, en geen rekening te houden met hoe dat over komt op andere dorpskernen en of de aandacht gelijk verdeeld is.

IDENTITEIT

ZELFSTANDIG

Gevoel: eigen dorp bestist

Het voelt goed om zelf de touwtjes in handen te hebben, en te bepalen hoe we de zaken in Scherpenzeel regelen. Kanttekening is, dat er dan vooral binnen Scherpenzeel wordt vergeleken. In een heringedeelde gemeente moeten we ons als dorp hard maken ten opzichte van andere dorpen. Dat zorgt dan voor saamhorigheid: we moeten samen sterk zijn voor onze dorpsbelangen.

(maar er blijven interne discussies)

Herkenbaar lokaal bestuur

Inwoners van Scherpenzeel kennen veelal hun bestuurders en raadsleden. Dat roept waarschijnlijk een gevoel op van meer invloed, betrokkenheid en/of verantwoordelijkheid.

INVLOED EN DEMOCRATIE

ZELFSTANDIG

Een eigen stem in regio

In een heringedeelde gemeente gaat de wethouder naar de regio met de verschillende wensen vanuit alle kernen. Een wethouder van een zelfstandige gemeente gaat met alleen Scherpenzeelse wensen op pad. Daardoor krijgen de wensen uit de Scherpenzeelse samenleving relatief veel aandacht in de regio (ook al is Scherpenzeel maar een kleine kern).

Scherpenzeel kan slim samenwerken

Als zelfstandige gemeente kiezen we zelf met wie we op welk onderdeel willen samenwerken, zonder dat we onze eigen regie verliezen.

Bestuur midden in de samenleving

Bestuurders hebben hun aandacht alleen aan Scherpenzeel te geven, waardoor zij nauw betrokken kunnen zijn, en een groot netwerk (kunnen) opbouwen.

Kleinere kloof burger – overheid

Als bestuurders bekender zijn, sneller bereikbaar, en zichtbaarder, en als ze het alleen maar hebben over zaken die we in Scherpenzeel herkennen, zal de ervaren kloof tussen burger en overheid waarschijnlijk kleiner zijn.

Kleine schaal en interne focus

Dat we alleen maar naar Scherpenzeel hoeven te kijken, brengt ook risico's met zich mee. Als we teveel oppaan in wat er zich binnen onze gemeentegrenzen afspeelt, moeten we oppassen dat we niet uit het oog verliezen dat er ook zaken van buitenaf op ons af komen.

TOELICHTING GEVOLGEN SCHERPENZEEL ZELFSTANDIG

DIENTSTVERLENING

ZELFSTANDIG

Meer lokaal maatwerk

Een loket in eigen dorp, en veel lokale kennis en focus onder medewerkers. Flexibiliteit en maatwerk, ook in het sociaal domein.

Lokale kennis & aanwezigheid

Medewerkers en bestuurders kennen Scherpenzeel goed. We werken dagelijks in (en vanuit) Scherpenzeel. Die kleine schaal is overzichtelijk en maakt dat we flexibel in kunnen spelen op de lokale situatie.

Flexibiliteit

Een kleinere schaal, minder medewerkers maakt de organisatie minder stroef. Er zijn korte lijnen. Daardoor is er flexibiliteit in processen en handelen.

Kwetsbare organisatie

We hebben per onderwerp vaak slechts 1 ambtenaar. Er is weinig 'vervangbaar', als iemand vertrekt, gaat veel kennis over diverse onderwerpen verloren.

Aantrekkelijker werk

Medewerkers werken nauw samen met de samenleving ('met de benen in de kiel') en hebben een divers takenpakket. Een kleine organisatie is ook prettig werken.

KOSTEN

ZELFSTANDIG

We houden voorzieningen en dienstverlening op niveau

Uitgangspunt is dat we alle voorzieningen in Scherpenzeel (Zwembad, Breehoek etc.) en het sociale maatwerk zoveel mogelijk overleind proberen te houden.

Lokale lasten stijgen daardoor 10 - 19%

Daar staat wel een prijskaartje tegenover. We zullen de lokale lasten 10 - 19 % moeten verhogen. Dat is € 86,- tot € 160,- voor een gemiddeld huishouden.

Kan lager uitvallen door extra geld van het Rijk

Als het volgende kabinet besluit om blijv. de rijksbijdrage, die we nu krijgen voor jeugdzorg, ook op de lange termijn te garanderen, hoeft de belasting niet zoveel te worden verhoogd. Maar omdat dat nog niet zeker is hebben we dat niet meegeteld.

Of alsnog bezuinigen op voorzieningen

In plaats van meer belasting, kunnen we ook bezuinigen op voorzieningen. Dat is een keuze die de raad, op basis van de geluiden uit de samenleving, dan straks zal moeten maken.

- X** Behoud voorzieningen vereist meer lobby (en moet betaalbaar zijn)

In een heringedeelde gemeente moet de raad het beschikbare budget verdelen tussen alle dorpen. Dan moet Scherpenzeel zorgen dat de wensen uit ons dorp duidelijk gehoord worden in de nieuwe gemeenteraad.

- X** Politiek moet alle kernen bedienen

Bij de keuze die de gemeenteraad vervolgens moet maken proberen de raadsliden het geld eerlijk over alle kernen te verdelen. Niet alle wensen uit Scherpenzeel worden ingewilligd.

- ✓** Voorzieningen zijn financieel beter te dekken

Een grotere schaal heeft efficiencyvoordelen. Bovendien heeft Barneveld meer inkomsten van het rijk en uit grondexploitatie. Er is dus per inwoner iets meer te besteden.

- X** Gevoel: opgeslokt door grote broer

De gemeente Scherpenzeel is qua inwoneraantal en grondgebied veel kleiner dan Barneveld. Dat geeft wellicht het gevoel dat Scherpenzeel opgaat in iets waar het daarna maar weinig zichtbaar is. Toch biedt het ook de kans van een 'we maken ons samen sterk om zichtbaar te blijven in Barneveld'. Dat schept een band binnen Scherpenzeel.

- ✓** (maar als we de handen ineen slaan zetten we Scherpenzeel op de kaart)

- X** Raad en bestuur met beperkt Scherpenzeels accent

Na herindeling komt maar een klein deel van alle raadsliden uit Scherpenzeel. Alhoewel alle raadsleden zich voor de gehele gemeente inzetten, betekent dat dat de lokale kennis (en korte lijntjes) minder vanzelfsprekend zijn.

- ✓** Barneveld is krachtige speler in regio

Barneveld is een grote gemeente in de regio. Dat maakt vaak ook dat zo'n gemeente meer invloed heeft in welke richting er wordt gekozen in de regio. Als Scherpenzeel onderdeel wordt van de gemeente Barneveld, wordt dit aandeel wellicht nog groter, en heeft Scherpenzeel indirect ook een grotere stem in de regio, maar geen eigen stem.

- ✓** Grotere/diversere raad - meer ondersteuning

De nieuwe gemeente heeft een grotere raad op basis van het aantal inwoners. Dat betekent vaak ook grotere fracties. Binnen die fractie krijgt ieder raadslid dan meer tijd om zich in zijn eigen onderwerpen te verdiepen.

- ✓** Grotere vijver voor politiek talent

De nieuwe gemeente heeft meer inwoners. Dus waarschijnlijk ook meer mensen met politiek talent (en met interesse in een functie als raadslid of wethouder). Dat maakt het makkelijker voor politieke partijen om met een kandidatenlijst te komen.

- ✓** Toekomstbestendiger

Herindeling van gemeenten is een trend. En er blijven (nieuwe) taken op gemeentes afkomen. Dat maakt dat we op de lange termijn misschien sowieso moeten herindelen.

- X** Groter is niet altijd beter

Herindeling is geen garantie dat er nooit meer iets mis zal gaan. Op iedere schaal kunnen zaken goed geregeld worden.

TOELICHTING GEVOLGEN HERINDELING BARNEVELD

- ✓** Uitgebreidere loketfunctie

Een heringedeelde gemeente is door zijn schaalgrootte eerder in staat een uitgebreider pakket aan dienstverlening aan te bieden. Bijvoorbeeld ruimere openingstijden, een betere website, of sneller contact.

- ✓** Robuust en professioneel

Een grotere gemeente heeft per onderwerp meer ambtenaren in huis. Dat zorgt wellicht voor een meer ambtelijke (of bureaucratische) benadering, maar je loopt minder risico's. Als er een ambtenaar uitvalt is er altijd vervanging.

- ✓** Meer specialisten in huis

Doordat een grotere gemeente per onderwerp meer mensen in huis heeft, kun je vakspecialisten en uitvoerders aannemen (in plaats van 1 alleskunner per onderwerp). Je hebt dan ook kennis in huis voor specialistische vragen die niet zo vaak voorkomen.

- X** Fusie kost veel energie & aandacht

Een fusie/herindelingstraject betekent veel veranderingen: het inregelen van alle processen, communicatie, nieuwe gewoonten en huisstijl. Dit is een intensief traject. Dat betekent dat ambtenaren en bestuurders hun aandacht tijdelijk moeten verdelen tussen het fusietraject, en het gewone werk van een gemeente.

- ✓** Beter arbeidsvoorwaarden

Een grotere gemeente kan meer groei kansen bieden en kent hogere salarisschalen.

- X** In Barneveld moet ook worden geïnvesteerd

In Scherpenzeel hebben we een relatief hoog niveau van voorzieningen en dienstverlening. En in de nieuw te vormen gemeente hebben we misschien wel samen allerlei wensen, die geld kosten.

- ✓** Barneveld wil lokale lasten voor huishoudens gelijk houden (peil Scherpenzeel nu)

De lokale lasten per (gemiddeld) huishouden zijn nu in beide gemeentes ongeveer gelijk (overigens: het lasten niveau voor bedrijven ligt hoger). De kans is klein dat Barneveld de belastingen zal verhogen voor al hun inwoners vanwege de fusie met Scherpenzeel.

- X** Concessies op dienstverlening en Scherpenzeelse voorzieningen

Zonder extra inkomsten uit lokale belastingen kunnen niet alle (gezamenlijke) ambities worden gefinancierd. De kans is groot dat dat er (in de onderhandelingen) toe leidt dat niet alle Scherpenzeelse voorzieningen overeind kunnen blijven.

4 x 6 % Lastenstijging, met bibliotheek/Breehoek					
	Stijging	€	90,55	11%	lokale lasten
KOSTEN	2020	2021	2022	2023	2024*
Personele middelen PB 2020	681.200	1.123.700			
Deelthema Organisatiekracht			1.200.000	1.450.000	1.600.000
Dekking via flexibele schil			-450.000	-450.000	-450.000
Frictiebudget achterstanden		250.000	250.000	250.000	
Benodigd	681.200	1.373.700	1.000.000	1.250.000	1.150.000
DEKKING	2020	2021	2022	2023	2024*
Programmabegroting 2020-2023	152.510	123.157	8.294	161.056	290.000
Septemercirculaire	80.767	223.897	255.499	216.972	230.000
Actualisatie WOZ-administratie	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Algemene reserve personeel	681.200	1.123.700	-	-	-
Algemene reserve achterstanden		250.000	250.000	250.000	-
Ingroei OZB: 0,06		108.000	108.000	108.000	108.000
Ingroei OZB: 0,06			114.480	114.480	114.480
Ingroei OZB: 0,06				121.349	121.349
Ingroei OZB: 0,06					128.630
Subotaal	964.477	1.878.754	786.273	1.021.857	1.042.459
Voorlopig saldo	283.277	505.054	-213.727	-228.143	-107.541
Aanvullende maatregelen					
Bibliotheek naar servicepunt			100.000	100.000	100.000
Commerciele verhuur Breehoek			50.000	50.000	50.000
Gemeentehuis naar Breehoek				100.000	100.000
Nieuw saldo	283.277	505.054	-63.727	21.857	142.459
Totaal Alg. Reserve	681.200	1.373.700	250.000	250.000	-
Totaal OZB-groei	-	108.000	222.480	343.829	472.459
N.B. *) Deze cijfers over 2024 zijn voorlopig op basis van technische berekeningen, worden bepaald bij Kadernota 2021-2024.					

1. Inleiding

Aanleiding / wat hieraan voorafging

In het coalitieakkoord 2018 is vastgelegd dat de gemeente in wil zetten op een zelfstandige toekomst. Dit resulteerde in een uitgebreide dialoog met de samenleving, en de "Toekomstvisie 2030" die in januari 2019 is vastgesteld. Scherpenzeel wil *een ondernemend dorp in het groen, met een betrokken gemeenschap in het hart van het land* zijn én blijven. Daarbij zetten we in op de volgende speerpunten:

1. Scherpe keuzes bij schaarse ruimte
2. Leeftijdsbestendig bouwen en wonen
3. Vitaliteit en Leefbaarheid

Als vervolg op deze Toekomstvisie heeft bureau SeinstraVandeLaar onderzocht wat (het tekort in) de realisatiekracht van Scherpenzeel is in het licht van de speerpunten en ambities, en welke oplossingsrichtingen hierbij passen. Uit hun onderzoeksrapport "Zelfbewust Scherpenzeel" blijkt dat er investeringen nodig zijn in de bestuurlijke en ambtelijke realisatiekracht. Wanneer er vervolgstappen worden gezet en investeringen worden gedaan kan de toekomstvisie van Scherpenzeel gerealiseerd worden en worden de ambities werkelijkheid. Als die vervolgstappen en investeringen uitblijven, concludeerde SeinstraVandeLaar dat een herindeling met de gemeente Barneveld een realistisch alternatief is.

De gemeente Scherpenzeel was van mening dat het te vroeg is om een keuze te maken tussen de twee scenario's (investeren in een zelfstandige toekomst, of herindelen met Barneveld). Voor een goede vergelijking is meer inzicht nodig in de voor- en nadelen van beide scenario's. De gemeenteraad heeft in juni 2019 besloten dit onderzoek zelf ter hand te nemen, en heeft een Stuurgroep Toekomstvisie ingesteld.

Hoe is dit rapport tot stand gekomen?

Dit rapport is het resultaat van een intensief proces, waarbij de Stuurgroep (bestaande uit fractievoorzitters, collegeleden en de gemeentesecretaris, de controller, een strategisch adviseur en de griffier) zelf op zoek is gegaan naar antwoorden op de grote vragen die er leven ten aanzien van zelfstandigheid of herindeling. De gemeenteraadsleden laten zich hierin bijstaan door een eigen extern adviseur, de heer M. Bogerd.

Conform de afspraken met de Commissaris van de Koning hebben we naast het spoor zelfstandigheid in kaart gebracht wat de consequenties zijn van een herindeling met de gemeente Barneveld. Daarbij hebben we geen oordeel gevormd over de huidige bestuurs- en organisatiekracht van Barneveld. Wel hebben we een aantal vragen voorgelegd aan het college van B&W van Barneveld, waarop we antwoord hebben ontvangen. Tegelijkertijd verkent Barneveld op collegeniveau de gevolgen van een eventuele herindeling met Scherpenzeel. Feiten en cijfers daarover zijn ambtelijk uitgewisseld.

Wie beslist uiteindelijk?

Na het inwonergesprek op 23 november is de gemeente aan zet: de gemeenteraad spreekt op 9 december een voorkeur uit om een van de twee scenario's nader uit te werken. Het is van belang dat de Commissaris van de Koning er vertrouwen in heeft dat de gekozen koers een toekomstbestendige keuze is. Om die reden zijn de door de provincie geformuleerde bestuurlijke voorwaarden voor zelfstandige gemeenten (zie bijlage) op provinciaal niveau besproken en als uitgangspunt gehanteerd voor ons onderzoek.

Als we kiezen voor zelfstandigheid bepalen we zelf het vervolgtraject. Als we kiezen voor herindeling zal ook Barneveld zich hierover uit moeten spreken. In dat geval volgt besluitvorming door Provincie Gelderland en het Rijk. De Wet Arhi (algemene regels herindeling) focust op de volgende thema's:

- draagvlak;
- interne samenhang;
- een dorps- en kernenbeleid;
- bestuurskracht;
- evenwichtige regionale verhoudingen;
- duurzaamheid / toekomstbestendigheid.

Leeswijzer

Bij de keuze voor 'zelfstandigheid of herindeling' is draagvlak allesbepalend. Dat vereist een gedegen afweging tussen alle voor- en nadelen voor Scherpenzeel en haar inwoners. Dit rapport van de Stuurgroep is een feitelijke, a-politieke analyse van de beide scenario's op de thema's:

- voorzieningen;
- identiteit;
- invloed en democratie;
- dienstverlening;
- kosten.

Daarbij is niet alleen uitgaan van de feitelijke situatie nu, maar is er vooral ook gekeken naar de ambities die we hebben geformuleerd in de Toekomstvisie. We hebben bekeken wat daarvan de consequenties zijn in beide scenario's. Logischerwijs is het scenario 'Scherpenzeel Zelfstandig' verder uitgewerkt dan 'Herindeling Barneveld', omdat we in dat eerste geval zelf de regie hebben, en een herindeling moet worden uit-onderhandeld.

We kijken vooruit

In het rapport kijken we niet terug, maar focussen we op hoe de toekomst er (in beide scenario's) uit moet gaan zien, en wat dat betekent voor de Scherpenzeelse samenleving.

Onderliggend aan dit rapport zijn diverse (vertrouwelijke) deelrapporten opgeleverd, waarin verschillende varianten nader zijn uitgewerkt. Deze specifieke varianten zijn relevant voor de toekomstige uitwerking van het voorkeursscenario, en blijven eigenstandig overeind, maar zijn niet in dit rapport verwerkt. Dat zou de vergelijking tussen beide scenario's onnodig ingewikkeld maken. Dit rapport bevat bewust conclusies op hoofdlijnen, waarbij een bandbreedte wordt aangehouden. Veel is immers afhankelijk van keuzes die in het vervolgtraject worden gemaakt. Alle leden van de Stuurgroep onderschrijven (ongeacht hun individuele / politieke voorkeur) de analyse zoals in dit rapport beschreven.

Vervolgproces

Op 9 december spreekt de gemeenteraad zijn voorkeur uit voor 'Zelfstandig Scherpenzeel' of Herindelen met Barneveld'. De raad doet dat op basis van:

- De feitelijke analyse, zoals beschreven in dit rapport;
- Reacties uit de samenleving (waaronder een Inwonersgesprek op 21 november);
- Het rapport van de Raadsadviseur, dat eind november volgt.

Het voorkeursscenario wordt daarna eerst concreet uitgewerkt, voordat de gemeenteraad een definitief besluit neemt over het voorkeursscenario.

In het geval van zelfstandigheid wordt de bestuurskracht en organisatiekracht verder uitgewerkt in de vorm van een bestuursopdracht. In het geval van herindeling start een proces dat we samen met de gemeente Barneveld moeten doorlopen. Na besluitvorming door provincie en Rijk, en herindelingsverkiezingen in beide gemeenten, kan een herindeling op zijn vroegst per 1-1-2023 een feit zijn.

4. Voorzieningen

Ambities

Scherpenzeel is een vitaal dorp met een krachtige gemeenschap. Scherpenzeel is sociaal en betrokken, met een rijk verenigingsleven en uitstekende voorzieningen, die vaak draaien op de vele vrijwilligers, en mede mogelijk zijn door het beleid en de financiële steun van de gemeente zoals:

- Een volwaardige bibliotheek inclusief nevenactiviteiten;
- Een eigen zwembad;
- Kulturhus De Breehoek, met meerwaarde voor sport en maatschappelijke organisaties als de VVV, de muziekschool, geloofsgemeenschappen en sociaal-culturele verenigingen.;
- Sportvelden met prachtige accommodaties;
- Gezondheidscentrum 't Foort;
- Huis in de Wei;
- Een schitterend park (Landgoed Scherpenzeel);
- Een eigen gemeentehuis met publieksbalie;
- Een bloeiende Scouting, met een regionale verzorgingsfunctie;
- Cruijff court en skatebaan.

We koesteren onze dorpse schaal, en willen (beperkt) ruimte bieden aan de woningbehoefte van Scherpenzeel door de bouw van gemiddeld 55 nieuwbouwwoningen per jaar. Daarbij is ook aandacht voor betaalbare woningen voor starters, en levensloopbestendige woningen voor ouderen. Voor andere voorzieningen, zoals een upgrade van het centrum, is budget gereserveerd; we willen dit de komende jaren uitvoeren.

Al deze dingen maken het prettig wonen in Scherpenzeel. Maar daar staat wel een kostenplaatje tegenover, en passend beleid van de gemeente. Ongeacht hoe onze bestuurlijke toekomst er uit ziet, willen we dit voorzieningenniveau voor Scherpenzeel zoveel mogelijk proberen te behouden.

Voorzieningenniveau Zelfstandig Scherpenzeel

Zelfstandigheid is de beste garantie voor het behoud van voorzieningen. Scherpenzeel heeft dan volledige regie over de (financiering van) voorzieningen binnen de eigen gemeentegrens, en over de maatwerk-oplossingen bij het beheer ervan. Daarbij wordt vaak gewerkt met enthousiaste vrijwilligers; de gemeenschapszin in Scherpenzeel is groot. Soms kiezen we voor exploitatie door een zelfstandige stichting en professionele krachten (met ondersteuning door de gemeente). Een zelfstandig Scherpenzeel betekent maatwerk in voorzieningenniveau: we kunnen er voor kiezen om (zolang we dat met zijn allen kunnen betalen) te investeren in zaken waarop elders in de regio bezuinigd wordt. De raad focust zich immers volledig op de Scherpenzeelse samenleving. Tegelijkertijd moeten we ook erkennen dat aanvullende voorzieningen van 'hoger niveau' (bijv. zorg, middelbare school, een volwaardige schouwburg) gezien de beperkte schaal niet in onze eigen gemeente/in eigen beheer haalbaar zijn. Daarvoor zijn en blijven we, gezien het kleine inwoneraantal van ons dorp, aangewezen op de regio.

Een kleine gemeente is beter in staat om zaken flexibel en in lokale samenwerking op te pakken; de lijntjes zijn kort, en inkopen vallen eerder binnen de aanbestedingsdrempel hetgeen lokaal samenwerken makkelijker maakt. De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn op orde, het budget voor wegenonderhoud is echter aan de krappe kant.

Wanneer gekozen wordt voor een zelfstandig Scherpenzeel dan zal ook aandacht moeten worden besteed aan de huisvesting. Het huidige gemeentehuis is ontoereikend om de organisatie te huisvesten. Het bijbouwen van een vleugel aan De Breehoek is een optie die dan moet worden onderzocht. Deze grond is reeds in bezit van de gemeente; het biedt bovendien kansen voor het verbeteren van de (nu verlieslatende) exploitatie van De Breehoek. De vrijkomende panden van de gemeente Scherpenzeel kunnen dan worden verkocht en/of herontwikkeld.

Vorzieningenniveau heringedeelde gemeente Barneveld

De ervaring leert dat het voorzieningenniveau in de kernen binnen de gemeente Barneveld goed op peil wordt gehouden. Dorpen als Voorthuizen, Kootwijkerbroek en Stroe hebben prima sportvoorzieningen en een eigen dorpshuis. Exploitatie en beheer van sportaccommodaties is veelal gecentraliseerd en wordt uitgevoerd door de gemeente en private exploitanten. Deze professionalisering zorgt voor uniformiteit in de aansturing vanuit de gemeente, maar kan door de gebruikers als zakelijker / afstandelijker worden ervaren.

Het voorzieningenniveau in de 'Barneveldse dorpen' is echter niet vanzelfsprekend; er is een zekere mate van overlap binnen de gemeente. Er is geen vastgelegd beleid ten aanzien van (minimale) voorzieningen, en financiële bijdragen vragen lobby vanuit de dorpen, en politieke wil binnen de nieuw te vormen gemeente. En tenslotte moet de gemeenteraad meer kernen bedienen dan alleen Scherpenzeel.

Het behoud van de Scherpenzeelse voorzieningen zoals we die nu kennen (inclusief publieksbalie) moet dan ook worden uit-onderhandeld, waarbij de horizon nooit langer dan tien jaar zal zijn. We moeten ons daarbij realiseren dat Scherpenzeel de vragende partij is, en dat Barneveld, als grotere gemeente, een sterke onderhandelingspositie heeft.

De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn op orde in de gemeente Barneveld. Uitbreiding van het voorzieningenniveau is in de nieuw te vormen gemeente eerder haalbaar, zeker als het gaat om voorzieningen van 'hoger niveau' op het gebied van zorg, onderwijs en cultuur. Deze vallen dan onder gemeentelijke regie (en financiering), maar zullen, net als nu al het geval is, hoogstwaarschijnlijk landen in Barneveld als grootste kern.

5. Identiteit

Ambities

Identiteit is een gevoel, en daarmee altijd subjectief. De één voelt zich wereldburger, de ander voelt zich vergroeid met het eigen dorp. Hoe de bestuurlijke inbedding is, zou eigenlijk weinig gevolgen moeten hebben voor de vraag of Scherpenzeelers zich thuis voelen in, en verbonden voelen met 'ons' dorp. Toch zijn er, ook op basis van ervaringen elders in het land, wel degelijk verschillen tussen voor en na opschaling.

Identiteit als zelfstandige gemeente

Gevoelens die spelen bij een keuze voor zelfstandigheid hebben te maken met de wens, om als eigen dorp zelf over de toekomst te willen beslissen. We houden een herkenbaar lokaal bestuur dat voeling heeft met de samenleving, en maatwerk-beleid wil leveren.

De realisatiekracht van onze samenleving is groot: de sociale cohesie en de intensieve samenwerking tussen individuen, organisaties en de gemeente. We weten elkaar te vinden.

De kleinschaligheid van een eigen gemeente lijkt tegelijk ook de beste remedie tegen de kloof tussen burger en bestuur/samenleving en politiek, die we op landelijke schaal in toenemende mate zien. We krijgen opnieuw een eigen burgemeester, de lijntjes blijven kort, en bij gemeenteraadsverkiezingen is de opkomst in Scherpenzeel tot nu toe fors hoger dan omliggende grotere gemeenten (bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 2018 was er in Scherpenzeel 3,5 % meer opkomst dan in Barneveld).

Identiteit na herindeling

Herindeling, ook al is dat een bewuste keuze, kan toch het gevoel geven te worden opgeslokt door een 'grote broer'. Tegelijkertijd geldt dat sociale cohesie niet wordt bepaald door de gemeentegrens; opschaling dwingt ons tot krachtenbundeling vanuit het dorp naar de nieuwe gemeenteraad. In een

heringedeelde gemeente doet immers iedere kern zijn best om de wensen vanuit het eigen dorp op de politieke agenda te krijgen. Die lobby kan uiteindelijk resulteren in een meer betrokken samenleving en sociale cohesie binnen Scherpenzeel. Scherpenzeelers zullen de handen ineenslaan richting de nieuwe gemeente om het voorzieningenniveau in ons dorp te kunnen behouden. Barneveld is een 'sterk merk'; je hoeft niemand uit te leggen waar het ligt. En ons dorp blijft gewoon Scherpenzeel heten. Tegelijkertijd kan het opgeven van de eigen gemeentenaam als verlies worden ervaren. Het gemeentebestuur heeft een beperkt Scherpenzeels accent en daardoor een minder herkenbaar karakter. Schaalvergroting door herindeling leidt in zijn algemeenheid tot een (ervaren) grotere afstand tussen inwoners en bestuur

6. Invloed en democratie

Ambities

De inwoners en bedrijven van Scherpenzeel hebben recht op een gemeente met bestuurlijke daadkracht, met zorgvuldige democratische processen en een goede behartiging van hun belangen in de regio. De stem van Scherpenzeel moet worden gehoord in de gemeentelijke en regionale besluitvorming. We willen maatschappelijke uitdagingen en opgaven centraal stellen, relevante actoren bij elkaar brengen en laten samenwerken met een democratisch bestuur dat betrouwbaar, integer en responsief is.

Naast reguliere taken volgen decentralisaties en nieuwe gemeentelijke opgaven elkaar in rap tempo op. Een gemeente is bestuurskrachtig als zij in staat is haar verantwoordelijkheden te definiëren, in te schatten welke partners bij de diverse oplossingsrichtingen noodzakelijk zijn en met die partners tot een goede aanpak van de problemen komen.

Invloed en democratie bij zelfstandigheid

Een zelfstandig Scherpenzeel heeft een eigen, herkenbaar bestuur met lokale roots. Op de kleine schaal van een dorp met 10.000 inwoners betekent dat dat de raad klein blijft en met een relatief beperkte ondersteuning. De werving van goede kandidaten blijft lastig door de 'kleine vijver' en beperkte vergoedingen. In het verleden is gebleken dat niet alle 'grote' landelijke partijen mee konden doen. Ook is er het risico van beperkte doorstroming. We prijzen ons gelukkig met betrokken, goed ingelezen raadsleden, die zichtbaar zijn in het dorp. De fracties werken met fractievolgers, die actief bij het raadswerk worden betrokken. Daarmee bouwen zij aan toekomstige kwaliteit in hun fracties. In aanvulling daarop verkennen we andere manieren om nieuw talent in het gemeenteraadswerk te interesseren. We blijven investeren in het betrekken van de samenleving bij de gemeentepolitiek.

In de huidige bestuursperiode is de Scherpenzeelse politiek in staat gebleken voorkomende verschillen van inzicht/stijl te ontstijgen, en gezamenlijk (proces)verantwoordelijkheid te nemen. Ondanks de kleine schaal en de interne focus werken we daarbij vanuit een bredere blik op maatschappelijke ontwikkelingen. Decentralisaties als de Participatiewet, de nieuwe Wmo en de Jeugdwet zijn voortvarend en op eigen wijze opgepakt. De kracht van het Scherpenzeelse sociaal domein is het gevolg van de keuze deze taak volledig in eigen beheer uit te voeren. Nieuwe uitdagingen zoals de invoering van de Omgevingswet worden integraal aangepakt. Daarbij wordt gezocht naar bestuurlijke vernieuwing en wordt sterk ingestoken op participatie. De voorliggende discussie over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel is voortvarend, zelfbewust en creatief opgepakt. Deze innovatieve aanpak is een voorbeeld van de bestuurlijke vernieuwing die het gemeentebestuur voor ogen staat, nu en in de toekomst. Daarbij worden de onderscheiden rollen en posities van de beide bestuursorganen niet uit het oog verloren.

Rolzuiverheid bevordert de effectiviteit en daadkracht van het gemeentebestuur. Waar we enerzijds bewust gezamenlijk de schouders onder grote dossiers zetten, sturen raad en college anderzijds gericht op helderheid van rollen en verantwoordelijkheden in het besluitvormingsproces. Het zelfbewustzijn van ons bestuur, en de rolneming van het dagelijks bestuur wordt versterkt door een nieuwe werkwijze waarbij het college als dagelijks bestuur, aan de hand van goed voorbereide adviezen, tot afgewogen besluiten komt. We investeren in de kwaliteit van de advisering en strategische ondersteuning. Met de komst van een eigen (kroonbenoemde) burgemeester kan zelfstandig Scherpenzeel haar bestuurskracht verder ontwikkelen.

De interne verwevenheid van de Scherpenzeelse samenleving is, gezien de kleine schaal van ons dorp, groot. We zijn gewend aan onze korte lijntjes. Tegelijkertijd zijn we er ons in Scherpenzeel van bewust dat (waar iedere gemeente in het land alert moet zijn op het risico van clientelisme bij de afwikkeling van zakelijke afspraken) beeldvorming een extra rol speelt in ons handelen.

Veel vraagstukken kennen een regionale aanpak. Als kleine speler in een regio die steeds sterker wordt moet Scherpenzeel grip houden op gemeenschappelijke regelingen. Door te investeren in de (ambtelijke) voorbereiding wordt onze positie in de regio versterkt. De intermediairrol is sinds kort belegd bij de strategische staf. Scherpenzeel wil slim samenwerken met andere gemeenten in de regio. Die samenwerking betekent voor Scherpenzeel 'halen én brengen': de afgelopen periode hebben we dit vormgegeven door extra ambtelijke ondersteuning beschikbaar te stellen voor financiële, juridische en governance discussies in de regio. Ook wordt het voorzitterschap van het portefeuillehoudersoverleg Economische Zaken voor langere periode waargenomen door Scherpenzeel.

Van belang is dat Scherpenzeel, ook als kleine gemeente, in het geval van zelfstandigheid met een eigen vertegenwoordiger aan tafel zit. Scherpenzeel behoudt zo haar eigen ambassadeur op dossiers die voor het dorp van belang zijn.

Invloed en democratie na herindeling

Het is niet aan Scherpenzeel om een oordeel te vellen over de gemeente Barneveld ten aanzien van invloed, democratie en bestuurskracht. Wel kunnen we in algemene zin duiden wat (vanuit het perspectief van het dorp Scherpenzeel) de belangrijkste verschillen zullen zijn.

Barneveld is (zeker als heringedeelde gemeente met bijna 70.000 inwoners) een krachtige speler in de regio, met een vanzelfsprekender ingang in relevante netwerken. Door de schaal is een specialistische ambtelijke ondersteuning op regionale dossiers ook eenvoudiger te realiseren. Nadeel is wel dat de focus van de gemeente Barneveld, ook in de regio, breder is dan Scherpenzeel alleen. Scherpenzeel heeft niet langer een eigen stem in de regio.

Ook in de raad en in het gemeentebestuur zullen we minder politici met Scherpenzeelse roots terugvinden. Dat betekent dat Scherpenzeelse organisaties meer zullen moeten investeren in hun contact met, en lobby naar, de nieuwe gemeenteraad.

De raad van een heringedeelde gemeente is fors groter; we gaan van 13 naar 33 raadsleden. Dat betekent grotere fracties, betere ondersteuning en grotere kans op pluriformiteit in de raad. De werving van kandidaten is immers voor alle partijen makkelijker. Voor een goede vertegenwoordiging van Scherpenzeel in de gemeenteraad blijven partijen overigens voor de zelfde uitdaging staan om dorpsgenoten te interesseren voor de gemeentepolitiek. Daarbij geldt dat de raadsagenda, door de focus op een veel groter werkgebied met diversiteit aan kernen, zal verzakelijken en (in vergelijking met de huidige situatie) fors minder gefocust zal zijn op Scherpenzeelse vraagstukken. Tot slot vergt een fusie (en bijbehorende reorganisatie) langjarige bestuurlijke energie en aandacht.

7. Dienstverlening

Ambities

De inwoners van Scherpenzeel hebben recht op een goede dienstverlening die minimaal voldoet aan de wettelijke vereisten, zonder overbodige franje, maar wel met zoveel mogelijk maatwerk (met name in het sociaal domein). Voor ieder aspect van de dienstverlening hebben we ambities geformuleerd ten aanzien van kwaliteit en uitvoering. Dat vraagt om een krachtige overheid die klaar is voor toekomstige beleidsopgaven, gebaseerd op de volgende leidende principes:

- In verbinding met de Scherpenzeeler/inwoner
- Dienstverlenend, krachtig en betrokken
- Dienend leiderschap
- Beschikbare capaciteit en hoeveelheid werk in balans
- Goed werkgeverschap

Dienstverlening in Zelfstandig Scherpenzeel

De dienstverlening in Scherpenzeel staat op een hoog peil. Onderzoek toont bovendien aan dat de ambtelijke organisatie zich in Scherpenzeel buitengewoon loyaal en samenlevingsgericht opstelt. Een kleine gemeente is een aantrekkelijke werkgever, dankzij de korte lijntjes en de diversiteit van de taken. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, de relatief lage loonschalen en beperkte groeikansen bij kleine gemeenten, slaagt Scherpenzeel er in om jonge, enthousiaste en hoogopgeleide mensen aan te trekken.

Ondanks de te krappe bezetting is de afgelopen jaren maatwerk geleverd, waarbij de ambtelijke organisatie zich bovengemiddeld inzet voor de 'eigen' gemeente. Dat is in sommige gevallen ten kosten gegaan van de eigen medewerkers.

De persoonlijke aandacht en het maatwerk zien we terug in de kwaliteit van de openbare ruimte (groenonderhoud), in de bereikbaarheid (gemeentewinkel en ambtelijk apparaat zijn dichtbij en goed benaderbaar), bij impactvolle gebeurtenissen in de samenleving, en vooral ook in het sociaal domein. De Participatiewet (de vroegere sociale werkvoorziening) is volledig in eigen beheer, wat er voor zorgt dat mensen 'met een rugzak' een persoonlijke begeleiding en maatwerk oplossing krijgen in de vorm van betekenisvol werk. De korte lijnen zorgen voor een goed functionerende eerstelijns zorgverlening. 'Niemand tussen wal en schip', dat is Scherpenzeel.

In een kleine gemeente als Scherpenzeel is de lokale kennis en betrokkenheid van bestuur en ambtenaren groot. Dat maakt de dienstverlening flexibel en persoonlijk; inwoners zijn niet zomaar een nummer.

Daar staat tegenover dat een zelfstandige gemeente Scherpenzeel kwetsbaar is doordat beleidsterreinen door 'eenpitters' worden bemenst, en de dienstverlening naar de toekomst toe lastig uit te breiden is. Zeker in het licht van de toekomstige opgaven waar we voor staan (en mogelijke verdere decentralisaties) is dat een punt van aandacht. Voor innovatie en specialistische kennis is een gemeente van deze schaal relatief sterk afhankelijk van (samenwerking met) andere overheden. En alhoewel het maatwerk wordt gewaardeerd, vragen complexe dossiers soms om een zakelijker benadering.

Naar de toekomst toe

Voor een toekomstbestendige dienstverlening in Zelfstandig Scherpenzeel hebben we geïnventariseerd welke zaken we zelf willen blijven doen, en waar we slimmer kunnen samenwerken met regiogemeenten of met Scherpenzeelse instellingen, bedrijven en inwoners. Daarbij geldt dat uitbesteden vaak duurder is dan zelf (blijven) doen. Ook zal er moeten worden geïnvesteerd in professionalisering en in uitbreiding van het ambtelijk apparaat om de kwetsbaarheid te verminderen, en onze ambities op het gebied van dienstverlening ook in de toekomst waar te blijven

maken. Tot slot hebben we gekeken naar de inrichting van de organisatie, en het werken met een flexibele schil aan ambtenaren, die kostendekkend worden ingezet op projecten. Dit alles resulteert in een (ruwe) schets van de toekomstige dienstverleningsorganisatie waaraan we (sowieso) willen gaan bouwen. Mochten we kiezen voor een herindeling, dan worden deze maatregelen (in overleg met Barneveld) grotendeels doorgevoerd, en gedekt uit de Algemene Reserve. Als we zelfstandig blijven, dan moeten deze maatregelen vanaf 2022 structureel in de eigen begroting worden gedekt.

De verbeterslag die we samen willen maken om de dienstverlening naar de toekomst toe nog beter te maken, vraagt om personele uitbreiding. Het huidige gemeentehuis heeft te weinig werkplekken om alle medewerkers adequaat te huisvesten. Tijdelijk kan de uitbreiding worden opgevangen door het huren van kantoorruimte, maar voor een structurele oplossing bij een zelfstandig Scherpenzeel zal een nieuw gemeentehuis moeten worden gebouwd. Zoals aangegeven is een combinatie met De Breehoek dan een optie. Binnen de tijd, waarin dit onderzoek heeft plaatsgevonden, was onvoldoende ruimte om deze optie, of andere opties, door te rekenen.

Dienstverlening bij Herindeling met Barneveld

Het is niet aan Scherpenzeel om ons een oordeel aan te matigen over het huidige niveau van dienstverlening in Barneveld. Wel kunnen we, op basis van ervaringen elders, een voorstelling maken van wat herindeling met Barneveld betekent voor de dienstverlening voor Scherpenzeelse inwoners en bedrijven.

De schaal van de nieuw te vormen organisatie biedt veel mogelijkheden op het gebied van verruiming openingstijden en innovaties in dienstverlening. Wel is de dienstverlening minder toegespitst op Scherpenzeel alleen. De wens om een loket in Scherpenzeel te behouden is een keuze die financiële gevolgen zal hebben.

Los van de dienstverlening 'aan de balie' geldt in een heringedeelde gemeente, dat de lokale kennis en lokale betrokkenheid van de medewerkers afneemt, en dat de dienstverlening zakelijker is, en minder (persoonlijk) maatwerk zal bevatten dan Scherpenzeelse inwoners en bedrijven gewend zijn.

Grotere gemeenten kennen hogere salarisschalen en meer groeikansen voor personeel, maar zijn minder aantrekkelijk voor ambtenaren die graag midden in de samenleving staan, en een gevarieerder takenpakket zoeken. In een grotere organisatie is minder werk voor generalisten en juist meer voor specialisten. Dat maakt een grotere organisatie bureaucratischer, met meer overhead en inefficiëntie door afstemming. Bovendien is de afstand tussen ambtenaar en bestuur groter. Alhoewel een grotere organisatie minder kwetsbaar is en meer specialistische kennis in huis heeft dan een kleine gemeente, blijft ook een heringedeelde gemeenten werken met regionale uitvoeringsorganisaties en samenwerking (Omgevingdienst, GGZ, Regio Foodvalley). Daarbij is lokale inkoop en samenwerking met lokale marktpartijen (zoals bijvoorbeeld recent is gebeurd bij de processierupsbestrijding) minder vanzelfsprekend doordat de aanbestedingsdrempel eerder wordt bereikt.

Naar de toekomst toe

Het fusieproces bij herindeling kost veel energie en (management)aandacht, en levert mogelijk transitieproblemen op. Daar staat een eenmalige rijksbijdrage van € 5,2 miljoen tegenover. Dat kan de dienstverlening tijdelijk nadelig beïnvloeden. Wel is een gefuseerde organisatie door zijn robuuste schaal beter in staat om nieuwe beleidsopgaven op te pakken. Ook bij herindeling blijft een uitbreiding van formatieplaatsen waarschijnlijk noodzakelijk.

8. Kosten

Financiële gegevens over de beide gemeenten in hun huidige situatie zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl of op www.geldersefinancien.nl.

Binnen het korte tijdsbestek waarin deze analyse kon worden opgesteld is een doorrekening voor beide scenario's noodzakelijkerwijs op hoofdlijnen. De exacte kosten zijn afhankelijk van detailuitwerking. Datzelfde geldt voor de wijze waarop die moeten worden gedekt. Naast de benodigde investeringen zijn immers vooral de lokale lasten voor de inwoners relevant.

In het geval van zelfstandigheid bepaalt Scherpenzeel zelf welke investeringen we doen, en hoe we die gaan betalen. In het geval van herindeling zal dat een resultante zijn van onderhandelingen, waarbij de horizon nooit langer zal zijn dan tien jaar.

Ambities: wensenlijstjes en kostenposten

Binnen de Stuurgroep zijn we het er over eens dat zelfstandigheid een investering vraagt. Concreet gaat het daarbij om kosten voor versterking van de organisatie, en modernisering en professionalisering van de dienstverlening. Zoals aangegeven willen we het voorzieningsniveau op het zelfde peil houden.

Als we alleen de basis op orde willen hebben (= structureel toegerust op onze wettelijke taken) praten we over € 1,2 miljoen euro. In het maximale scenario, waarin we ook de ambities uit de toekomstvisie waarmaken (o.a. op het gebied van leeftijdsbestendig bouwen en wonen, vitaliteit en leefbaarheid), is dat € 1,6 miljoen euro per jaar.

Herindeling betekent overigens niet dat een dergelijke investering niet nodig is. Niet alleen zal Scherpenzeel ook de komende jaren, vooruitlopend op herindeling, kwaliteit willen blijven leveren; ook in de periode daarna zal moeten worden gebouwd aan een fusie-organisatie die klaar is voor de uitdagingen waar de nieuwe gemeente voor staat.

Over het niveau van dienstverlening in Scherpenzeel zullen we met de gemeente Barneveld moeten onderhandelen. In het geval van herindeling zet Scherpenzeel in ieder geval in op behoud van (een deel van) het maatwerk in de dienstverlening:

- Burgerzakenproducten in brede zin (thuis afleveren fysieke documenten)
- Keukentafelgesprekken
- Participatiewetteam in eigen beheer
- Eigen onderhoudsploeg en instandhouding onderhoudsniveau openbare ruimte.

Daarnaast zetten we in op het behoud van voorzieningen als het zwembad, de bibliotheek, de Breehoek, het Huis in de Wei en de sportvelden.

Het gemeentehuis in Scherpenzeel zal in ieder geval in zijn huidige vorm verdwijnen. In het geval van zelfstandigheid ligt een keuze voor nieuwbouw bij de Breehoek voor de hand. Dit biedt immers mogelijkheden voor de versterking van ons Kulturhus. In het geval van herindeling hopen we een contactpunt voor Scherpenzeel te realiseren. Of, en hoe we dat kunnen realiseren zal afhangen van de onderhandelingen.

Kostenplaatje bij zelfstandigheid

Zoals aangegeven is voor een zelfstandige gemeente Scherpenzeel een jaarlijks extra budget nodig van € 1,2 – € 1,6 miljoen.

Flexibele schil

Een deel van die investering kan worden ondervangen door personeel, dat nodig is voor onze ambities en projecten, vanuit die ambities te bekostigen. Hiermee creëren we een flexibele schil waar geen structurele inkomsten tegenover hoeven te staan. Dat scheelt voor de meerjarenbegroting. Het restant, waarvoor we dekking moeten zoeken, wordt daarmee teruggebracht tot € 1.150.000 in het maximale scenario (waarbij we de ambities uit de Toekomstvisie kunnen realiseren), of tot € 750.000 als we kiezen voor de basisorganisatie.

Additionele financiële ruimte

De zelfstandige gemeente Scherpenzeel is zich bewust van het incidentele karakter van de Algemene Reserve. Investerings in de dienstverlening of in voorzieningen moeten structureel worden gedekt uit de uitkering uit het gemeentefonds, uit de opbrengst van grondexploitaties en projecten, lastenverhoging of bezuinigingen elders. Op basis van de meest recente inzichten hebben we allereerst gezocht naar structurele financiële ruimte.

- Een belangrijke eerste constatering is dat het financiële beleid van de gemeente sober is. De organisatie is adequaat en doelmatig ingericht. We danken ons riante incidentele 'spaarpotje' mede aan het feit dat we de afgelopen jaren de vinger (te veel) op de knip hebben gehouden als het gaat om de eigen organisatie.
- We zouden een misschien groter deel van de organisatiekosten kunnen dekken vanuit leges, projecten en grondexploitaties door in te zetten op forse groei. Scherpenzeel wil echter vasthouden aan het dorpse karakter. Grootschalige nieuwbouw is wat ons betreft niet aan de orde.
- Zoals aangegeven wil Scherpenzeel in het geval van een zelfstandige toekomst niet tornen aan het huidige voorzieningenniveau. We willen het zwembad, de Breehoek en andere voorzieningen behouden. Bezuinigingen op onderhoud passen niet bij het ambitieniveau van Scherpenzeel, en werken op termijn vaak kostenverhogend. Ook onze standaarden en ambities op het gebied van dienstverlening kosten geld.
- De benodigde investering zouden we (structureel) kunnen dekken uit inkomsten als de teruggave vanuit het BTW-compensatiefonds (€ 38.000 prijspeil 2018), en door jeugdzorggelden vanaf 2022 structureel op te nemen. Echter: een volgend kabinet moet nog beslissen over het doortrekken van de middelen die tot en met 2021 beschikbaar zijn (voor Scherpenzeel ca. € 165.000,- per jaar). We vinden dit te risicovol om nu mee te tellen als dekkingspost. De jeugdzorg moet hoe dan ook op peil worden gehouden.
- De meerjarenbegroting laat voor 2023 additionele ruimte van € 115.000,- zien. Omdat het perspectief vanaf 2024 ongewis is, willen we ons ook daarin niet rijk rekenen.
- Zonder (merkbare) effecten voor de samenleving is er nog wel enige ruimte te vinden, zoals goed toeschrijven aan projecten, slimmer samenwerken in de regio (mits met behoud van inzet op dossiers die belangrijk zijn voor Scherpenzeel), beter benutten van financiële regelingen en het herzien van bestemmingsreserves en bijvoorbeeld de kosten voor afvalinzameling.
- Bovendien zijn er creatieve oplossingen denkbaar in samenwerking met de Scherpenzeelse samenleving, en door zaken meer aan de markt of de samenleving over te laten, of vermindering van de structurele kosten voor De Breehoek door een slimme combinatie te maken met het gemeentehuis. Dit levert geld en kwaliteitswinst op.

Bovenstaande maatregelen, met een omvang van € 314.000,-, zijn te definiëren als 'additionele financiële ruimte, die in de toekomstbestendige organisatie benut kan worden zonder concessies te doen aan dienstverlening en voorzieningenniveau.

Met deze maatregelen wordt het bedrag, waarvoor nog dekking moet worden gezocht, teruggebracht van € 750.000,- naar € 436.000,- in het minimale scenario, en van € 1.150.000 naar € 836.000,- in het maximale scenario.

Lastenstijging

Om ons heen hebben gemeenten de afgelopen jaren de lokale lasten flink verhoogd. Op dit moment zien we OZB-stijgingen om ons heen van tussen de 10 en 15 %. Gemeente Barneveld heeft aangekondigd zijn toeristenbelasting en forensenbelasting verhogen, en verhoogt de OZB voor niet-woningen met 25%. Gemeente Scherpenzeel heeft hier in haar meerjarenbegroting niet voor gekozen, maar zou dat alsnog kunnen doen.

Als zelfstandig Scherpenzeel vasthoudt aan de beleidskeuze om niet te bezuinigen op dienstverlening, projecten en voorzieningen, betekent dat dat we er niet aan ontkomen om de lokale lasten te verzwaren. Als we dat voor huishoudens en bedrijven in gelijke mate doorvoeren, vertaalt dat zich terug in de volgende lastenstijging:

		Minimaal scenario	Maximaal scenario
Omschrijving		Scherpenzeel toekomstbestendig ingericht zonder verdere ambities	Scherpenzeel toekomstbestendig ingericht met ambities Toekomstvisie 2030
Benodigde investering (structureel)		€ 1.200.0000	€ 1.600.0000
Flexibele schil ambtelijke organisatie		€ 450.000 -	€ 450.000 -
Subtotaal		€ 750.000 -	€ 1.150.000 -
Additionele financiële ruimte		€ 314.000 -	€ 314.000 -
Te dekken bedrag		€ 436.000	€ 836.000
DEKING	Verhoging lokale lasten (gemiddeld per huishouden)	10 % € 86,- per huishouden per jaar	19 % € 160,- per huishouden per jaar
	Of: Bezuiniging op voorzieningen		

Vermindering lastenstijging

Bovenstaande bedragen zijn 'aan de veilige kant', d.w.z. dat we ons niet rijk hebben gerekend met financiële perspectieven die nog niet volledig zeker zijn. Indien inkomsten als BTW compensatie en de rijks gelden voor Jeugdzorg ook na 2022 langjarig worden toegekend kunnen deze en structureel worden ingeboekt. Dat zou betekenen dat in praktijk een kleinere lastenstijging nodig is. Vanzelfsprekend kunnen er ook andere keuzes worden gemaakt. Dan moet alsnog worden bezuinigd op voorzieningen of dienstverlening. Bovenstaande geeft alleen de bandbreedte aan waarbinnen de ruimte voor een zelfstandig Scherpenzeel, dat op zijn toekomst is toegerust, moet worden gevonden.

Ingroeimodel

Omdat we tijd nodig hebben om te bouwen aan de toekomstbestendige zelfstandige gemeente Scherpenzeel, waarbij we zullen blijven zoeken naar de beste (en voordeligste) manier om een toekomstbestendige organisatie neer te zetten, willen we werken met een ingroeimodel.

In het kader van de meerjarenbegroting hebben we inmiddels besloten dat we de eerstkomende 2 jaren incidenteel € 750.000,- investeren. Dit bedrag willen we incidenteel dekken (d.w.z. vanuit de Algemene Reserve). Dat betekent dat in 2020 en 2021 nog geen lastenverhoging hoeven door te voeren.

Een eerste lastenverhoging komt dan pas in 2022. Om de lastenstijging beperkt te houden investeren we in het maximale scenario nog eens € 250.000.

Tegen die tijd hebben we meer zicht op het financieel perspectief richting 2030, en of het rijk bijvoorbeeld de bijdrage voor jeugdzorg ter beschikking blijft stellen. Afhankelijk daarvan, en van de vraag of het nog nodig is om verder te investeren in een toekomstbestendige gemeente, kan in 2026 nog eens een extra lastenverzwaring van maximaal € 150.000 plaatsvinden.

Kostenplaatje bij herindeling

Het financieel perspectief in Barneveld is rooskleuriger dan in Scherpenzeel. Dit komt met name door de forse inkomsten die Barneveld heeft uit zijn grondexploitaties, en doordat gemeenten met een hoger inwonertal een (relatief) hogere uitkering krijgen uit het Gemeentefonds. Daar staat tegenover dat Barneveld, vanuit haar centrumfunctie, meer kosten maakt voor regionale voorzieningen, hogere salarisschalen kent en extra overhead heeft. Ook wordt de dienstverlening op punten soberder wordt uitgeoefend (bijv. t.a.v. maatwerk in het sociaal domein).

Qua lokale lasten liggen beide gemeente nu ongeveer op hetzelfde peil. Wel zit er verschil in hoe de lokale lasten zijn opgebouwd. In Barneveld zijn de rioolrechten lager dan in Scherpenzeel, maar zijn de afvaltarieven weer hoger.

Al met al is het gemiddelde woonlastenplaatje voor een gemiddeld gezin nagenoeg vergelijkbaar. Eenpersoons huishoudens betalen in Barneveld iets minder. Bedrijven in 2019 ook, maar dat lijkt in 2020 te veranderen: Barneveld stelt nu een OZB-verhoging van 25% voor bedrijven voor.

Zoals aangegeven zal ook in het geval van herindeling moeten worden geïnvesteerd in de organisatie, zowel voor het realiseren van de fusie-organisatie (waarvoor een eenmalige herindelingsbijdrage van € 5,2 miljoen vanuit het rijk in het vooruitzicht is gesteld), alsook in structurele bezetting. Hoeveel is afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt ten aanzien van dienstverlening en voorzieningen in de nieuw te vormen gemeente. We moeten ons daarbij realiseren dat Scherpenzeel de vragende partij is, en dat Barneveld, als grotere gemeente, een sterke onderhandelingspositie heeft. Daarbij geldt: alles heeft zijn prijs: een balie in Scherpenzeel, het niveau van onderhoud in de openbare ruimte, de maatwerk-dienstverlening in het sociaal domein.

Barneveld heeft (begrijpelijkerwijs) aangegeven dat de eigen standaard uitgangspunt is in de onderhandelingen. Bovendien heeft Barneveld laten weten de lokale lasten voor inwoners niet te willen laten stijgen ten opzichte van het huidige niveau (dat dus gelijk is aan het Scherpenzeelse niveau). De benodigde structurele investering zal dus ofwel moeten worden opgebracht door de lasten voor het bedrijfsleven, ofwel door bezuinigingen op dienstverlening en voorzieningen in Scherpenzeel.

9. Slotwoord

Dit slotwoord is niet het einde van het verhaal. Het is het begin van een keuzeproces, waarbij ook de samenleving en belanghebbenden aan het woord moeten komen, en uiteindelijk de gemeenteraad een knoop door zal moeten hakken over hoe we naar de toekomst toe de belangen van de Scherpenzeelse samenleving het beste kunnen dienen.

Dat is geen eenvoudige keuze: beide scenario's hebben hun voor- en nadelen. En op ieder schaalniveau kunnen zaken goed geregeld worden, maar zullen, ondanks alle goede bedoelingen, er soms ook zaken mis gaan.

In de meest eenvoudige termen is de parallel te trekken met de discussie over het onderwijs. We zien immers de laatste jaren ook daar de trend van opschaling: grotere scholen en koepels. Dat leidt tot professionalisering, verzakelijking, diversiteit in het lesaanbod en innovatiekracht, maar gaat ook gepaard met bureaucratie en anonimiteit.

Groter is niet altijd beter. Daar staat tegenover dat kwaliteit en toekomstbestendigheid om investeringen vraagt die niet altijd op kleine schaal te billijken zijn.

Wil Scherpenzeel onderdeel worden van een grotere 'scholengemeenschap', of willen we een 'dorpsschool die klaar is voor de toekomst'? De uitkomst van deze discussie is afhankelijk van politieke wil, en de 'offers' die we daarvoor met zijn allen kunnen brengen. De voorkeur die we in december uitspreken is, linksom of rechtsom, een eerste, richtinggevende stap op weg naar een toekomstbestendig Scherpenzeel.

Bestuurlijke voorwaarden		Kwaliteitscriteria
A Politiek en bestuurlijk leiderschap	a1 Besturen vanuit strategische visie	> Er is een vastgesteld algemeen beleidskader voor de lange termijn overkoepelend voor alle onderwerpen (verder dan tien jaar). > De strategische visie werkt in de praktijk als ijkpunt voor nieuw beleid en initiatieven. > De strategische visie biedt voorspelbaar vertrekpunt voor partijen in de samenleving (om op hun beurt te investeren en bij te dragen aan de publieke zaak). > Bestuur heeft zicht op nieuwe ontwikkelingen en weet welke opgaven op haar afkomen.
	a2 Politieke knopen doorhakken	> Politieke keuzevraagstukken expliciet maken en bewust afwegen. > Politieke en bestuurlijke moed om lastige keuzes te maken - niet vooruit schuiven. > Een hanteerbaar aantal onderwerpen goed aanpakken in plaats van een teveel aantal onderwerpen half. De omvang van de politieke prioriteiten sluit aan bij de beschikbare capaciteit. > Geen symbolisch beleid voeren door moeilijke keuzen uit de weg te gaan met schijnbeleid dat op voorhand niet effectief is.
	a3 Bestuurlijke stabiliteit: eenheid en continuïteit van leiderschap	> Als bestuur treedt de gemeente als een eenheid naar buiten (raad, college en ambtelijke organisatie). - Individueel geen toezeggingen doen die niet waargemaakt kunnen worden. - De ambtelijke organisatie volgt in de uitvoering de beleidskoers van raad/ college. - Dit betekent dus niet dat er sprake is van de eis van politieke eensgezindheid. > Binnen het college is sprake van collegiaal bestuur. > Het gemeentebestuur volgt een voldoende stabiele koers zodat beleidsinspanningen ook tot resultaten kunnen leiden. > Beleidswijzigingen zijn mogelijk maar niet zo snel achter elkaar dat inspanningen voortdurend teniet worden gedaan.
	a4 Focussen op het realiseren van maatschappelijke opgaven	> Bestuur werkt vanuit urgentiebesef aan maatschappelijke opgaven. > Beleid maken in dienst van realisatie. > Sturing richt zich vooral op maatschappelijke effecten. > Prioriteren en afbakenen op basis van realistische ambities en een ex ante inschatting van de realiseerbaarheid.
		> Focus houden op de bedoeling vanuit inzicht en overzicht over de maatschappelijke opgaven. Dit draagt bij aan samenhang en integraliteit: integraal en samenhangend inzicht in de samenleving. > Opgaven en doelstellingen zijn concreet en evalueerbaar. Deze ondersteunen de aansturing en werkprocessen in de ambtelijke organisatie. > Een actueel beeld van (tussentijdse) resultaten.
B Politiek-bestuurlijk samenspel	b1 Adequaat samenspel tussen raad en college	> Raad en college werken vanuit een duidelijke taakverdeling samen in plaats van 'slopende concurrentie'. > Er is sprake van een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap (inclusief de politiek-bestuurlijke informatievoorziening en actieve informatieplicht). > Het college stelt de raad in staat een goede opdrachtgever te zijn met transparante keuzeruimte. Dit door meer inzicht in wat realiseerbare wensen zijn en keuzemogelijkheden met verschillende ambitieniveaus waarop een opgave kan worden gerealiseerd (inclusief de bijbehorende prijskaartjes). > Raad en college hebben een gemeenschappelijk beeld wat de ruimte voor het college is (binnen de politiek gestelde kaders). > Dossiers op een efficiënte wijze en in de juiste volgorde op pakken. Bij politiek relevante onderwerpen is de raad vroegtijdig in beeld voor het slaan van de piketpalen. > Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten. > Verantwoording, evalueren en leren zijn structureel onderdeel van het samenspel tussen raad en college.
	b2 Adequaat samenspel tussen college/ raad en ambtelijke organisatie	> De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze zonder bureaupolitiek. > De organisatie is bereid en in staat het college (en de raad) te ondersteunen met politieke keuzevraagstukken. > De ambtelijke organisatie ondersteunt het college bij het maken van uitvoerbare besluiten/voorstellen aan de raad. > De ambtelijke organisatie is in staat op gezaghebbende wijze onuitvoerbare opdrachten terug te leggen bij het gemeentebestuur (en voorkomt daarmee een poule aan onuitvoerbaar beleid).

		- De ambtelijke organisatie fungeert als antennefunctie voor het bestuur en informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. - College en ambtelijke organisatie hebben een gemeenschappelijk beeld van de ruimte voor de ambtelijke organisatie gegeven politieke opdrachten en doorvertaling van het college richting organisatie.
	b3 Besturen vanuit evenwicht en vertrouwen	- Functioneren op basis van een vertrouwensbasis: - Tussen raad en college. - Tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie. - Tussen het gemeentebestuur en de samenleving. - Werken vanuit vertrouwen en menselijke maat als een 'dam' tegen onnodige/ onwenselijke bureaucratie en controlesystemen.
C Versterken lokale democratie	c1 Goed zicht op alle belangen en zorgvuldige afweging.	- Rond belangrijke onderwerpen alle pro's en contra's in beeld brengen - Moeite doen om mensen te betrekken die hun stem niet kunnen of durven laten horen. - Behartigen van belangen zonder stem.
	c2 Betekenisvolle rol en toegevoegde waarde van de raad.	- Het bestuur beweegt zich binnen kaders die democratisch zijn vastgesteld. - Politieke visievorming over belangentegenstellingen waar de samenleving zelf niet uitkomt. - Moeite doen om te zoeken naar oplossingen met het grootst mogelijke draagvlak. - Recht doen aan wat de meerderheid wil en rekening houden met de minderheid. - Voegen naar de uitkomst van een goed proces. - Met gezag politieke knopen doorhakken en tot beshuiten komen. - Politieke verantwoording afleggen over de gemaakte keuzes.
	c3 Kwaliteit interactief beleid en participatie	- De gemeente streeft een heldere ambitie na voor burgerparticipatie en het handelen is in overeenstemming met de gewekte verwachtingen - De gemeente is helder wat ze zelf oppakt en wat ze overlaat aan de samenleving. Durft daarin los te laten. - Interactieve processen zijn goed aangesloten bij het bestuurlijke proces: de bestuurlijke inkadering van interactieve processen en burgerparticipatie is doordacht. - De gemeente geeft inwoners niet slechts de mogelijkheid te klagen, maar organiseert dat zij zich dienstbaar (kunnen) maken aan de publieke zaak.

		- Voor alle opgaven is zicht op de betrokken maatschappelijke actoren en hun belangen/wensen. - Verantwoording geven waarom wel en niet gevolg wordt gegeven aan een bepaalde vraag of belang. - Feitelijk handelen conform toezegging, afweging en besluitvorming.
D Samenspel met "buiten" (samenleving / overige besturen / maatschappelijke partners)	d1 'Grensoetkenkend' samenwerken aan opgaven	- Het gemeentebestuur heeft zicht op actuele strategische opgaven in de regio en speelt daar op in. - Coproductie met maatschappelijke partners: rond concrete maatschappelijke opgaven samenwerking organiseren en krachten te bundelen (coproductie). - Ophorwen van maatschappelijke netwerken rond concrete vraagstukken. - Samenwerking tussen inwoners en partners stimuleren. - Vertrouwen in het proces – van alle partners.
	d2 Samenwerking met regionale partijen	- Het gemeentebestuur heeft voldoende overzicht van samenwerkingsverbanden en de resultaten daarvan in het licht van de opgaven en investeringen (inclusief communicatie- en afstemmingskosten). - Het gemeentebestuur kan volwaardig deelnemen in de samenwerkingsverbanden met regionale partijen. - De gemeente organiseert samenwerking vanuit eigen doelen en belangen en kan doelen actief inbrengen in de samenwerking. De gemeente organiseert samenwerking met het oog op de eigen doelstellingen. - De gemeente is in staat het beleid van andere partijen te faciliteren in het licht van eigen doelstellingen. - Er bestaat voldoende zicht op de resultaten van samenwerking in het licht van de investeringen. - Positieve persoonlijke verhoudingen tussen bestuurders - Samenwerkingsconstructies en netwerkrelaties rondom maatschappelijke opgaven zijn duurzaam.
	d3 Organisatie in dienst van samenwerking met andere partijen: lokaal en (sub)regionaal	- De organisatie heeft voldoende personeel om samenwerking te realiseren en kan 'geven en nemen'. - Een goede samenwerkingspartner zijn richting inwoners en partners. De gemeente draagt bij aan vertrouwen in de relatie met samenwerkingspartners: - Open en goed geïnformeerd.

		- Betrouwbaar en duidelijk. - Gericht op het bundelen van krachten. - Gecommitteerd. > Van buiten naar binnen werken. > Permanent zicht op het gemeentelijk aandeel in de realisatie van gemeenschappelijke opgaven. > Constructieve samenwerking met inwoners en partners.
	d4 Stimuleren en faciliteren van coöcreatie tussen maatschappelijke partners	> Opbouwen en onderhouden van maatschappelijke netwerken. > Maatschappelijke partijen weten elkaar te vinden en werken samen aan oplossingen > Creatieve verbindingen leggen tussen vraagstukken (cross overs).
	d5 Goed inspelen op maatschappelijke initiatieven	> Personeel en (financiële) middelen vrij houden om je snel en flexibel te kunnen verbinden met kansrijke initiatieven > Een deel van de programmering afhankelijk stellen van veelbelovende initiatieven én realisatiekansen – in plaats van middelen op voorhand verdelen en versplinteren over allerlei doelen. (zie ook c3) > Subsidieverlening stimuleert samenwerking tussen meerdere partijen om samen meer te realiseren.
	E Competenties van de ambtelijke organisatie	
	e1 Personeel en organisatie	> Er is sprake van een lange termijnvisie op de organisatieontwikkeling. Deze wordt consequent doorgevoerd. > Genoeg personeel (in kwantiteit en kwaliteit) om opgaven en taken naar behoren en op robuuste wijze uit te kunnen voeren. (zie ook d3) > Er is voldoende capaciteit om ziekteverzuim op te vangen. > Een aantrekkelijke omgeving voor moderne professionals, daardoor ook aantrekkelijk werkgeverschap. > Een adequaat en professioneel personeelsmanagement, waaronder een ziekteverzuimbeleid. > Voldoende en adequate opleiding en training/ er is voldoende opleidingsbudget beschikbaar. > Afhankelijk van de opgaven is geen sprake van onder- of overbezetting en de gemeente kent geen moeilijk vervulbare vacatures. > Er is een voldoende mate van continuïteit in functievervulling.
	e2 Eenheid van leiding	> Professioneel opdracht geven en opdrachtnemen, inclusief gezaghebbend "nee-zeggen" (zie ook b2). Tevens als 'brandmuur' tegen de 'waan van alle dag' en ongerichte activiteiten in de organisatie.
		> De ambtelijke leiding is in staat richting raad en college bedrijfsmatig te sturen. De totale bedrijfsvoering is goed in beeld en de leiding stuurt om in die positie te komen. > De leiding is in staat collegiaal bestuur te bedienen in plaats van 'versplintering door individuele portefeuillehouders te bedienen'. > Het ambtelijke management heeft zicht op de voorang van beleidsuitvoering en stuurt op de inzet van ambtelijke capaciteit en middelen gegeven de politiek-bestuurlijke kaderstelling.
	e3 Wendbare organisatie en doelmatig werken	> Multi-inzetbare professionals – inhoudelijk in plaats van structuur gedreven. > Inspelen op maatschappelijke en politiek-bestuurlijke dynamiek en gewijzigde prioriteiten. > Focussen op concrete zaken die te realiseren zijn. Zaken afmaken en prioriteiten stellen op grond van realiseerbare wensen. Minder verspilling door veel plannen te maken en relatief weinig ervan te realiseren. > Integraal werken: investeren in slimme middelen die tegelijkertijd bijdragen aan meerdere doelen. Minder verspilling door per doel afzonderlijke middelen in te zetten (die elkaar ook nog eens kunnen beconcurreren). > Efficiënte dienstverlening. Diensten worden tegen kostendekkende en aanvaardbare prijzen aangeboden (inefficiënties in het proces worden niet doorberekend aan inwoners en bedrijven).
	e4 Inspelen op de digitale transformatie: mogelijkheden en uitdagingen van ICT	> Inzicht hebben op digitale transformatie en wetgeving en voldoende tijd en middelen hebben om daarop in te spelen. > Sturen op informatietechnologie als strategische hulpmiddel voor het realiseren van maatschappelijke opgaven – in plaats van enkel een bedrijfsmiddel. > Versterken van het primaire proces door het vergroten van affiniteit en kennis met betrekking tot ICT en informatievoorziening. > De basis op orde: passende en goed werkende informatiesystemen inclusief voldoen aan gestelde eisen voor informatiebeveiliging en privacy.

f	Financiële en economische basis	f1 De gemeente beschikt over voldoende financiële middelen om opgaven te kunnen vervullen	> De financiële middelen zijn voldoende om de gestelde opgaven te realiseren. > De programmabegroting fungeert als een verzamelstaat van beleidskaders. > De gemeente neemt tijdige maatregelen via verhogen van belastingen, bezuinigingen of heroverwegingen van taken om een gezonde financiële basis te garanderen.
		f2 Zorgvuldig en nauwkeurig beheer	> Er is een kwalitatief goede planning en control, met helder zicht op financiële stromen en de kwaliteit, effectiviteit en efficiency van de taakuitoefening (zie ook a4). > Planning en control is geïntegreerd in het primaire proces en in de werkwijze van professionals. > Het gemeentebestuur evalueert bij narekening of begrote middelen afdoende en doeltreffend zijn ingezet. De gemeente heeft in beeld in hoeverre ingezette middelen in verhouding staan tot de bereikte doelstellingen ('value for money'). > De gemeente voldoet aan de eisen van een gezond financieel beheer minimaal volgens de normen van financieel toezicht door de provincie op basis van Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). - Een sluitende begroting en meerjarenuming. - Gezonde solvabiliteit: verhouding eigen vermogen/ balanstotaal. - Gezonde netto schuldenquote: schuldenlast ten opzichte van eigen eigen middelen. - Voldoende weerstandsvermogen door de mogelijkheid om niet-voorziene financiële tegenvallers op te vangen. > De omvang en ontwikkeling van lokale lasten (OZB, afvalstoffenrechten, rioolrechten) staan in verhouding tot geleverde diensten en beleid.

Bron: Provincie Gelderland

Ambitie: Besturen vanuit Toekomstvisie 2030

De inwoners en bedrijven van Scherpenzeel hebben recht op een gemeente met bestuurlijke daadkracht, met zorgvuldige democratische processen en een goede behartiging van hun belangen in de regio. De stem van Scherpenzeel moet worden gehoord in de gemeentelijke en regionale besluitvorming. We willen maatschappelijke uitdagingen en opgaven centraal stellen, relevante actoren bij elkaar brengen en laten samenwerken met een democratisch bestuur dat betrouwbaar, integer en responsief is.

Naast reguliere taken volgen decentralisaties en nieuwe gemeentelijke opgaven elkaar in rap tempo op. Een gemeente is bestuurskrachtig als zij in staat is haar verantwoordelijkheden te definiëren, in te schatten welke partners bij de diverse oplossingsrichtingen noodzakelijk zijn en met die partners tot een goede aanpak van de problemen komen.

Beelden en beeldvorming

De Stuurgroep heeft zich ten doel gesteld niet achterom te kijken, maar vooruit te kijken naar de situatie zoals wij die wensen voor een ambitieuze zelfstandige gemeente. Daarbij ontkomen we er echter niet aan om, aan de hand van de beelden die over de bestuurskracht in Scherpenzeel bestaan, ook kritisch in de spiegel te kijken, en mogelijke verbeterpunten voortvarend ter hand te nemen.

Deze notitie gaat in op de volgende vragen:

- Welke beelden bestaan er ten aanzien van Scherpenzeel, en wat is onze reactie daarop?
- Welke stappen kan / wil Scherpenzeel zetten om haar bestuurskracht te versterken?

Daarbij is **de vraag, of het beeld wel klopt** dat de 'buitenwereld' van de bestuurskracht in Scherpenzeel heeft, niet zozeer relevant. Zoals geregeld (o.a. in gesprekken met mede-overheden) is gememoreerd, is **vertrouwen** in onze bestuurskracht een essentiële voorwaarde voor een zelfstandige toekomst van Scherpenzeel. Beeldvorming speelt hierbij een belangrijke rol. Vertrouwen vraagt om reflectie op de beelden die bestaan, evenzogoed als om het benoemen van die elementen, die onze bestuurskracht kunnen versterken.

Samengevat zijn de beelden die over Scherpenzeel bestaan te rubriceren als:

1. In een kleine vijver is het lastig vissen
2. Het rommelt al jaren in de Scherpenzeelse politiek
3. De raad gaat (te) veel op de stoel van het college zitten
4. Scherpenzeel is niet effectief in regionale verbanden (en komt meer halen dan brengen)

1) Beeld: In een kleine vijver is het lastig vissen.

Sommige politieke partijen hebben in een kleine gemeente als Scherpenzeel moeite om voldoende (goede) kandidaten te werven. Dit blijkt onder meer uit het feit dat de VVD er bij de afgelopen verkiezingen niet in slaagde een kandidatenlijst te presenteren. Daarnaast is het werk in een kleine gemeenteraad, met beperkte ondersteuning, relatief zwaar. Alhoewel het raadswerk in een kleine gemeente, waar je gemakkelijk herkend wordt op straat, zeker zijn charmes heeft, bestaat tegelijkertijd de angst dat de zwaarte van het raadswerk (in combinatie met de lage vergoedingen die gesteld zijn voor raadsleden in een kleine gemeente) mensen afschrikt.

De vrees bestaat dat de beperkte omvang van de Scherpenzeelse vijver de doorstroming in de raad belemmert, wat (op termijn) ten koste kan gaan van de gewenste representativiteit (diversiteit) en kwaliteit van onze volksvertegenwoordigers, en in het verlengde daarvan de (visvijver voor) door hen benoemde wethouders.

➤ *Wat doen we daar aan?*

Ook een kleine vijver kan tot goede visvangst leiden, tenminste: indien je de 'vissen' voert, en je 'vangstmethode' optimaliseert. Een aantal fracties werkt, naast burgerraadsleden, ook met fractievolgers, die actief bij het raadswerk worden betrokken. Daarmee bouwen zij aan toekomstige kwaliteit in hun fracties. In aanvulling daarop verkennen we andere manieren om nieuw talent in het gemeenteraadswerk te interesseren. We denken daarbij aan:

- Enthousiasmeren potentiële kandidaten d.m.v. doelgroepencommunicatie / uitnodigen schoolklassen
- Vergroten zichtbaarheid raad(swerk) door hieraan aandacht te besteden in gemeentelijke communicatie
- Oriëntatieprogramma 'raadslid, iets voor jou?' opnieuw aanbieden
- Opleidingsaanbod (aankomend) raadsleden
- Omvang fractie-ondersteuning: uitbreiding aantal burgerleden per fractie
- Versoepeling / loslaten woonplaatsvereiste voor wethouders (zodat, desgewenst, gemakkelijker wethouders van buiten kunnen worden aangetrokken)

2) Beeld: Het rommelt al jaren in de Scherpenzeelse politiek

Scherpenzeelse bestuurders en raadsleden lopen niet weg voor hun verantwoordelijkheid. Het lastige besluit waar wij nu voor staan is daar schoolvoorbeeld van. Vanuit onze focus op het realiseren van de ambities uit de Toekomstvisie nemen we de verantwoordelijkheid om tot een keuze te komen, ook als dat geen gemakkelijke is. Ook in andere gevoelige dossiers (o.a. Zwarte Land II) gaan we moeilijke keuzes niet uit de weg en durven we knopen door te hakken, zelfs in politiek spannende tijden. Het college stelt zich, ook als het lastig wordt, collegiaal op.

Het laatste bestuurskrachtonderzoek van de provincie Gelderland dateert uit de vorige collegeperiode. Sindsdien is er veel veranderd. De verhoudingen staan minder op scherp dan in de vorige periode. Deels door nieuwe mensen in de raad, deels door investering in heisessies en vormingsbijeenkomsten. Vanzelfsprekend blijven er altijd (inhoudelijke) verschillen van inzicht, en ook verschillen in (persoonlijke) stijl van handelen, die tot conflict kunnen leiden. Op zich is dat niet erg, zolang dit niet verlamdend werkt en het de besluitvaardigheid en daadkracht van de Scherpenzeelse politiek niet aantast.

➤ *Wat doen we daar aan?*

In de huidige bestuursperiode is de Scherpenzeelse politiek in staat gebleken voorkomende verschillen van inzicht / stijl te ontstijgen, en gezamenlijk (proces)verantwoordelijkheid te nemen. Dit zien we met name terug in de innovatieve werkwijze, waarbij Raad, College en ambtelijke top gezamenlijk de schouders zetten onder het vervolgonderzoek naar de Toekomstvisie, en in een gezamenlijke stuurgroep aan een breed gedragen analyse werken. Vanzelfsprekend blijven de duale verhoudingen daarbij uitgangspunt: op basis van de gezamenlijke analyse zal de raad in december a.s. een politieke keuze maken.

Het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het proces, waarna een politieke keuze op inhoud kan volgen, wordt inmiddels breder toegepast. Zie bijv. brede bijeenkomst Uitgangspunten Omgevingsvisie.

3) Beeld: De raad gaat (te) veel op de stoel van het college zitten

Rolzuiverheid bevordert de effectiviteit en daadkracht van het gemeentebestuur. Dit vergt een dienende ambtelijke organisatie, terughoudendheid van de raad en zelfbewust opereren (rolneming) vanuit het college.

➤ *Wat doen we daar aan?*

Om de rol en taakverdeling tussen college en raad te markeren hanteren we bewust een eenduidig format in de stukken die van college naar raad worden gestuurd. Bij 'actieve informatieplicht vanuit het college' volstaat een memo, onderwerpen die in het kader van de kaderstellende en controlerende rol aan de raad worden voorgelegd worden in de vorm van een raadsvoorstel gepresenteerd.

We werken met Q&A-overzichten waarin alle politieke en maatschappelijke vragen rond een dossier aan de orde komen. Om tot een zorgvuldige afweging te komen nemen we participatie, ook voorafgaand aan een formeel besluitvormingstraject, serieus. We brengen de standpunten van de verschillende stakeholders in beeld, en communiceren op transparante wijze over rollen en intenties. In de (omgevings)dialogoog managen we verwachtingen en nemen we politieke verantwoordelijkheid. Door middel van klankbordgroepen geven we betekenisvol inhoud aan de betrokkenheid van raadsleden in participatietrajecten, waarbij we vasthouden aan de zuivere rollen- en verantwoordelijkheidscheiding tussen College en Raad.

De rolneming van het dagelijks bestuur wordt versterkt doordat we in Scherpenzeel werken met een 'wethoudersmodel' voor collegestukken; ambtelijke adviezen worden afgestemd in het portefeuillehoudersoverleg, de collegevoorstellen worden gedragen door de portefeuillehouder zelf. Het huidige college laat zich bovendien bijstaan door een coach om effectiever als team te opereren. Naar de toekomst toe:

- Het langjarig ontwikkelperspectief is gebaat bij een meer coachende rol van de (kroonbenoemde) burgemeester.
- Kwaliteit van de advisering: Scherpenzeel hanteert een beproefd effectieve adviseringssystematiek. Scherpenzeel bevordert de kwaliteit van college- en raadsvoorstellen door een ondersteunend trainingsprogramma.
- Strategische ondersteuning: recent is bovendien geïnvesteerd in uitbreiding van strategische denkracht door het aanstellen van een tweetal strategisch adviseurs.
- Ook vanuit de raad is steeds meer aandacht voor een zuivere rol- en taakverdeling. Waar we enerzijds bewust gezamenlijk de schouders onder majeure dossiers zetten, blijven we anderzijds gericht sturen op helderheid van rollen en verantwoordelijkheden in het besluitvormingsproces.
- We hanteren het 'participatiekompas' om bij het ontwerpen van participatietrajecten op voorhand duidelijkheid te verschaffen over de rol van participatie in het besluitvormingsproces, en de kaders, waarbinnen participatie plaats kan vinden, te expliciteren.
- Dit voorjaar staat een nieuwe participatienota op de Raadsagenda, ter vervanging van de huidige participatiekaders. Naast interactieve besluitvorming (participatie in enge zin) wordt daarbij ook gekeken naar interactiever dienstverlening, en uitnodigende spelregels voor burgerinitiatieven. Daarbij willen we adequater inspelen op maatschappelijke initiatieven en co creatie tussen maatschappelijke partners stimuleren en faciliteren.

4) Beeld: Scherpenzeel is niet effectief in regionale verbanden (en komt meer halen dan brengen)
Het is evident dat kleinere gemeenten minder (ambtelijke) capaciteit kunnen investeren in de regionale samenwerkingsverbanden. Onze kwetsbaarheid a.g.v. eenpitters-functies speelt hierbij zeker ook een rol. Scherpenzeel betreurt het beeld dat op dit punt is ontstaan, en heeft stappen genomen om haar regionale rol beter op te kunnen pakken.

➤ *Wat doen we daar aan?*

De afgelopen periode hebben we ons steentje bijgedragen door o.a. de beschikbaarstelling van ambtelijke ondersteuning voor de financiële processen van de Regio Foodvalley. Momenteel doen we hetzelfde in het kader van een veelomvattend WOB verzoek en governance. Ook wordt het voorzitterschap van het portefeuillehoudersoverleg Economische Zaken voor een periode van een half jaar waargenomen door Scherpenzeel.

Om de ambtelijke en bestuurlijke inbreng vanuit Scherpenzeel te versterken, is reeds beperkte extra capaciteit aangetrokken. De intermediairrol is sinds kort belegd bij de strategische staf.

Naar de toekomst toe:

- In de toekomstbestendige, ambitieuze organisatie is voorzien in verdere versterking van de ambtelijke formatie. Daarmee investeren we in (de voorbereiding van) onze inbreng in regio-overleggen.
- Winst in de (voorbereiding van) de ambtelijke en bestuurlijke inbreng is verder te behalen door het ontschotten van de organisatie en meer integrale advisering (waardoor de kwetsbaarheid van de organisatie wordt ondervangen, en de voorbereiding aan kracht wint).
- Ook kan meer afstemming tussen de gemeentelijk vertegenwoordigers (ambtelijk, college, raad) bijdragen aan de effectiviteit van Scherpenzeel in regionaal verband.
- Om effectief op regionaal niveau te (blijven) opereren kan intensiever worden afgestemd / samengewerkt met andere (kleine) gemeentes binnen de regio. Scherpenzeel kan bewuster keuzes maken ten aanzien van wat we zelf willen doen, en wat we (in samenspraak) aan anderen overlaten.
- Effectief opereren in (wisselende) samenwerkingsverbanden vereist ook dat we keuzes maken en slim samenwerken. Op weg naar een toekomstbestendige en ambitieuze zelfstandige gemeente staan we voor een organisatiewijziging, waarin effectiviteit van onze inzet ten gunste van de samenleving vooropstaat. Dat impliceert een andere manier van werken, zowel binnenshuis, als in onze samenwerking met mede-overheden en maatschappelijke spelers.

Notitie Financiële Uitgangspunten Zelfstandig en Toekomstbestendig Scherpenzeel

Aanleiding

In januari 2019 is de Toekomstvisie 2030 vastgesteld. Als vervolg hierop heeft bureau SeinstraVandelaar onderzocht wat (het tekort in) de realisatiekracht van Scherpenzeel is in het licht van de speerpunten en ambities, en welke oplossingsrichtingen hierbij passen ten aanzien van bestuurlijke en ambtelijke realisatiekracht. Vanuit dit vertrekpunt heeft de Stuurgroep, in een viertal werkgroepen, vervolgonderzoek gedaan. In de werkgroep Betaalbaarheid heeft uitwerking plaats gevonden van het geheel aan benodigde maatregelen. Hierbij zijn mogelijkheden en suggesties gedaan om dit financieel te kunnen dekken. In deze notitie wordt de uiteindelijke keuze in het Initiatiefvoorstel uitgewerkt en toegelicht.

Bevindingen werkgroep Organisatiekracht

Vanuit de Stuurgroep Toekomstvisie heeft de Werkgroep Organisatiekracht een aantal leidende principes geformuleerd, zoals 'in verbinding met de Scherpenzeeler/inwoner', 'dienstverlenend, krachtig en betrokken', 'dienend leiderschap', 'beschikbare capaciteit en hoeveelheid werk in balans' en 'goed werkgeverschap'.

Daarbij zijn expliciete keuzes gemaakt ten aanzien van het ambitieniveau op verschillende taakvelden en beleidsterreinen. Ook is gekeken welke taken we per se zelf willen blijven uitvoeren, en welke taken in samenwerking met regiogemeenten kunnen worden opgepakt of uitbesteed.

Vanuit de conclusie dat de ambities uit de Toekomstvisie niet kunnen worden gerealiseerd zonder investeringen (scenario niets doen), moet in ieder geval een basisorganisatie worden ingericht. De kosten hiervoor zijn begroot op 1,2 mln structureel (bovenop de bestaande budgetten). Daarmee is Scherpenzeel toekomstbestendig ingericht op de wettelijke taken, maar is de organisatie niet toegerust om de ambities van Scherpenzeel waar te maken. Een ambitieuze organisatie, ingericht op alle in de Toekomstvisie vervatte ambities ten aanzien van (dienstverlening in) het ruimtelijk en sociaal domein, is begroot op 1,6 mln euro per jaar.

- ***Uitgangspunt 1: We willen de ambities van Scherpenzeel waarmaken en zetten in op een toekomstbestendige, ambitieuze organisatie.***

Flexibele schil

Vervolgens heeft de Werkgroep Organisatiekracht onderzocht welke formatie in ieder geval vast dient te worden ingevuld, en welke formatie afhankelijk is van grote projecten in het kader van onze ambities uit de Toekomstvisie. Het idee daarbij is dat we de kosten van het projectteam bij grote projecten ook rechtstreeks uit het budget van die projecten betalen. Tegenover die projectkosten staan dan ook incidentele inkomsten zoals leges, grondexploitaties of bestemmingsreserves. Als er op enig moment geen grote projecten meer zijn (bijvoorbeeld als alle ambities uit de Toekomstvisie gerealiseerd zijn), hoeft de flexibele schil niet meer op de begroting te drukken. Dit vraagt om een nieuwe manier van aansturing, passend in een doelmatige en toekomstgerichte organisatiestructuur.

Een flexibele schil is daarmee nadrukkelijk geen opeenvolging van tijdelijke uitzend- of inleenkrachten, die in- en uitvliegen. Dat zou ook niet passen in onze leidende principes ten aanzien van een duurzame organisatie waarin goed werkgeverschap voorop staan. Net als in de huidige situatie willen wij werken met zelfstandige professionals, die we op verschillende projecten kunnen inzetten, en die we in het kader van (raam)contracten langjarig aan ons kunnen verbinden, zonder dat hieraan een werkgeverslast (met bijbehorende structurele financiering) hoeft te worden verbonden. Deze professionals behalen voordeel en efficiency uit het feit dat zij onze samenleving en onze organisatie goed kennen.

De omvang van de externe inhuur ten behoeve van grote projecten bedraagt in de huidige situatie ca. 450 K op jaarbasis. We voorzien de komende jaren voldoende omvangrijke projecten (zoals Omgevingswet, grootschalige ICT vernieuwing, herijking dienstverlening, transities in het sociaal domein, nieuwbouwprojecten, Centrumplan) om een minimaal gelijke omvang voor de flexibele schil als uitgangspunt te hanteren in de ambitieuze organisatie.

- **Uitgangspunt 2:** We richten een flexibele schil in ten behoeve van (grote) projecten. Financiering van deze schil gaat ten laste van de projectbudgetten en drukt daarmee niet structureel op de begroting.

Ingroeimodel en Bestuursopdracht

Ook met die flexibele schil is de investering (1.150 K) waar we voor staan een hele opgave. Niet alleen financieel, maar vooral ook operationeel. De Werkgroep Organisatiekracht heeft, mede op basis van de uitkomsten van het onderzoek van SeinstraVandeLaar, 26 knelpunten geïdentificeerd die moeten worden weggewerkt. Op basis van ervaringscijfers moet daarbij rekening worden gehouden met een incidentele investering van 750 K. Tegelijkertijd moet er een nieuwe organisatiestructuur worden neergezet en de juiste mensen moeten worden aangetrokken. Dat is een ingrijpend proces dat meerdere jaren zal beslaan. Wel willen we deze operatie afronden binnen het financieel meerjarenperspectief 2021 – 2024. Daarmee tonen we aan dat we serieus werk willen maken van (en tempo willen maken met) de benodigde veranderingen, en ook dat we geen (financiële) open eindjes laten.

- **Uitgangspunt 3:** We stellen een transitiebudget in van 3 x 250 K voor de jaren 2021 t/m 2023 om de knelpunten op te lossen, en te zorgen voor de gewenste organisatieverandering. Deze eenmalige kosten dekken we uit de Algemene Reserve.
- **Uitgangspunt 4:** We hanteren een ingroeimodel van 750 K (vanaf 2020) + 250 K (vanaf 2022), met – indien nodig – een laatste tranche van +150 K vanaf 2024.

Alhoewel we ons ten volle bereid verklaren om de volledige investering van 1.150 K met lastenverzwaring c.q. bezuinigingen te dekken, is de laatste tranche van 150 K vanaf 2024 onder voorbehoud. Enerzijds, omdat we hopen dat rijksbijdragen die we nu niet mee hebben genomen in ons meerjarenperspectief (bijv. 165 K jeugdzorggelden) alsnog langjarig worden toegezegd, anderzijds omdat we ons in kunnen denken dat gedurende het reorganisatietraject nieuwe inzichten ontstaan die tot een efficiëncyslag in de organisatie kunnen leiden.

- **Uitgangspunt 5:** We formuleren een bestuursopdracht aan het College waarmee we hen prikkelen om de organisatieverandering zo efficiënt mogelijk te laten vormgeven.

Dekking van de investering

Voor de 750+250+150 K moet structurele dekking worden gezocht. De Werkgroep Betaalbaarheid heeft in dit kader gezocht naar additionele financiële ruimte. Het te dekken bedrag wordt daarmee teruggebracht tot 836 K.

		Maximaal scenario
Omschrijving		Scherpenzeel toekomstbestendig ingericht met ambities Toekomstvisie 2030
Benodigde investering (structureel)		1.600.000
Flexibele schil ambtelijke organisatie		450.000 -
Subtotaal		1.150.000 -
Additionele financiële ruimte		314.000 -
Te dekken bedrag		836.000
DEKING	Verhoging lokale lasten (gemiddeld per huishouden)	19 % 160,- per huishouden per jaar
	Of: Bezuiniging op voorzieningen	

Financiële doorrekening op basis van septembercirculaire

- De Programmabegroting 2020, op 31-10-'19 vastgesteld, is vertrekpunt voor de financiële onderbouwing van dit voorstel

- Streven naar structurele dekking in meerjarenbegroting met doorkijk t/m 2024 (met het oog op beoordeling Kadernota 2021 - 2024 door provincie)
 - We gebruiken de eerste technische doorrekening van de begroting 2020-2023 naar jaarschijf 2024 als startpunt van onze berekeningen.
 - Voor de doorvertaling naar 2024 is de septembercirculaire als uitgangspunt genomen. Dit is gangbare praktijk voor een financiële doorkijk naar het volgende boekjaar (t.b.v. de Kadernota).
 - We hanteren onze gebruikelijke financiële armslag:
 - In het laatste jaar van de Meerjarenbegroting minimaal 100 K overhouden voor onvoorzien
 - Geen aannames t.a.v. continuering Jeugdzorggelden of BTW Compensatiefonds
 - We relateren de lastenstijging aan het voorgaande jaar (index op index), niet ten opzichte van het lastenpeil nu
 - Lasten voor woningbezitters en niet-woningen (bedrijven, verenigingen etc) worden in deze rekenmodellen in gelijke mate verhoogd.
- **Uitgangspunt 6: We hanteren onze gebruikelijke solide begrotingsdiscipline.**

Platte doorrekening Maximaal Scenario Stuurgroep

	1. Lastenstijging		4 * 4,2% (index op index)		
	Stijging	€	160,11	19%	lokale lasten
KOSTEN	2020	2021	2022	2023	2024*
Personele middelen PB 2020	681.200	1.123.700			
Deelthema Organisatiekracht			1.200.000	1.450.000	1.600.000
Dekking via flexibele schil			-450.000	-450.000	-450.000
Frictiebudget achterstanden		250.000	250.000	250.000	
Benodigd	681.200	1.373.700	1.000.000	1.250.000	1.150.000
DEKKING	2020	2021	2022	2023	2024*
Programmabegroting 2020-2023	152.510	123.157	8.294	161.056	290.000
Septembercirculaire	80.767	223.897	255.499	216.972	230.000
Actualisatie WOZ-administratie	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Algemene reserve personeel	681.200	1.123.700	-	-	-
Algemene reserve achterstanden		250.000	250.000	250.000	-
Lastenstijging jaarschijf 1/4		180.000	180.000	180.000	180.000
Lastenstijging jaarschijf 2/4			198.000	198.000	198.000
Lastenstijging jaarschijf 3/4				217.800	217.800
Lastenstijging jaarschijf 4/4					239.580
Subotaal	964.477	1.950.754	941.793	1.273.828	1.405.380
Voorlopig saldo	283.277	577.054	-58.207	23.828	255.380
Aanvullende maatregelen					
NVT					
Nieuw saldo	283.277	577.054	-58.207	23.828	255.380
Totaal Alg. Reserve	681.200	1.373.700	250.000	250.000	-
Totaal OZB-groei	-	180.000	378.000	595.800	835.380

N.B. *) Deze cijfers over 2024 zijn voorlopig op basis van technische berekeningen, worden bepaald bij Kadernota 2021-2024.

Allereerst hebben we het maximale scenario, zoals dat in het eindrapport van de Stuurgroep is gepresenteerd, letterlijk doorvertaald.

Hieruit blijkt, dat een lastenverzwaring van 19 % in 4 jaar tijd (4 x 4,2 % per jaar index op index) leidt tot structurele dekking met ca. 250 K ruimte in 2024, ruim boven de gebruikelijke eindmarge van 100 K. In theorie zou een maximale lastenverzwaring van (gemiddeld) 160,- per huishouden een afdoende structurele dekking bieden voor de benodigde investeringen.

Lastenverzwaring, OZB-plafond en bezuinigingen

De benodigde investering geheel financieren met structurele lastenverhoging is om meerdere redenen onwenselijk. Nog los van de vraag of (bijna) 160,- per (gemiddeld)

huishouden per jaar niet een te forse stijging is, is in de Programmabegroting 2020 aangegeven dat Scherpenzeel met een lastenverhoging van >734 K de toetredingsdrempel voor artikel 12-status zou passeren. Dat wil niet zeggen dat Scherpenzeel dan ook automatisch artikel 12-gemeente wordt. Immers: als de samenleving vindt dat we met zijn allen rijk genoeg zijn om de lasten tot 836 K te laten stijgen, is er geen enkele reden waarom we als gemeente die status (d.w.z. extra financiële steun) aan zouden vragen. Wel is onze inschatting dat de toetredingsgrens politiek gezien een andere lading heeft. Omdat de benodigde investering hoger is dan wat we binnen die toetredingsgrens kunnen vinden, is het ons inziens handig om op zoek te gaan naar bezuinigingen. Temeer, omdat we de totale lastenstijging per huishouden dan beperkt kunnen houden.

- **Uitgangspunt 7: We kiezen er voor de investering slechts gedeeltelijk uit lastenverhoging te financieren, om zo de lastenstijging beperkt te houden, en te voorkomen dat we de toetredingsdrempel voor artikel 12 status naderen.**

Bezuinigingsopties

De Werkgroep Betaalbaarheid heeft in haar (vertrouwelijke) deelrapport de verschillende denkbare bezuinigingsmogelijkheden opgesomd.

In de Toekomstvisie 2030 is duidelijk omschreven hoe trots Scherpenzeel is ons groene karakter, op de dienstverlening en (maatwerk-)voorzieningen in het Sociaal Domein, en op het hoogwaardige voorzieningenniveau zoals zwembad, buitensport, Breehoek etc.. Juist deze 'mogelijke bezuinigingsposten' zijn de reden dat we de regie in Scherpenzeel willen houden.

Om die reden zijn we op zoek gegaan naar besparingsmogelijkheden die geen (materiele of merkbare) afbreuk doen aan de ambities die we in onze Toekomstvisie 2030 samen hebben geformuleerd. We hebben hierbij de volgende overwegingen:

- Op het sociaal domein willen we niet bezuinigen; sterker nog, in de nieuwe (toekomst-bestendige) organisatie wordt substantieel geïnvesteerd in de dienstverlening in dit domein. Natuurlijk zijn en blijven we daarbij onderhevig aan en afhankelijk van wijzigingen van beleid en financiering van hogere overheden.
- Daarna is sport de grootste uitgave in onze begroting. Het kan zijn dat we de relatie met de sportverenigingen op termijn moeten herzien als gevolg van fiscale wetgeving, maar niet met het oogmerk van bezuinigingen. Het sportieve voorzieningenniveau willen we in stand houden; ook deze post laten we in dit kader ongemoeid.
- De bijdrage aan de Bibliotheek is de volgende forse post in het lijstje. We constateren, los van financiële overwegingen, dat een *volwaardige* bibliotheekfunctie op termijn (gezien de veranderende tijdsgeest) wellicht niet langer noodzakelijk / realistisch is. Ook voor mensen die liever geen e-book lenen, is het online bestellen van hardcopy boeken een volwaardig alternatief. In kernen om ons heen wordt naar volle tevredenheid gewerkt met steunpunten, waar lezers hun keus kunnen maken uit een veel grotere (want regionale) collectie. We zijn er trots op dat we de bibliotheek al zolang op dit niveau konden handhaven, ook met name voor alle maatschappelijke en sociale activiteiten die rondom de bibliotheek worden georganiseerd. In combinatie met De Breehoek kunnen de waardevolle educatieve en culturele activiteiten, die nu reeds in samenwerking worden georganiseerd, worden gecontinueerd. Indien dit zorgvuldig wordt vormgegeven hoeft dit geen negatief effect te hebben op de ambities uit de Toekomstvisie.

- **Uitgangspunt 8:** We vragen de bibliotheek om een plan te ontwikkelen voor het omvormen van de huidige volwaardige bibliotheek naar een steunpunt, met een taakstellende bezuiniging van minimaal 100 K per jaar.
 - De Breehoek is 'de huiskamer van Scherpenzeel': tal van sport- en culturele verenigingen hebben hier hun thuisbasis, en bovendien organiseert De Breehoek (in samenwerking met maatschappelijke partners zoals SeniorWeb) een aantal belangrijke sociaal-maatschappelijke activiteiten als Ladies Night, het Repair Cafe en het Computercafe. De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet om het exploitatietekort van De Breehoek terug te brengen. Het resterende tekort wordt met name veroorzaakt door de hoge huisvestingslasten, die inherent zijn aan de ontwerputgangspunten van het pand. Wij zien hier substantiële verbeterkansen:
 - Als de bibliotheek in zijn huidige vorm verdwijnt, kan een aanzienlijk oppervlak commercieel worden verhuurd. Wij schatten in dat hiermee minimaal 50 K verdiencapaciteit kan worden gerealiseerd.
 - Een ingrijpende verbouwing van het pand, waarbij de entree aantrekkelijker en beter inzetbaar wordt, een vleugel wordt aangebouwd aan De Breehoek voor huisvesting van het gemeentelijk apparaat, met gedeelde facilitaire voorzieningen (catering, schoonmaak, beveiliging etc.).
 - Mogelijk zijn hier ook aanvullende combinaties te realiseren, die de aantrekkingskracht van het Breehoek complex nog verder vergroten, zoals opwaardering van het toeristisch (overstap)potentieel, een politiesteunpunt etc.
 - Een dergelijke combinatie vereist vanzelfsprekend herziening van de eigendomssituatie. De in het verleden gekozen financiële constructie ten aanzien van gemeentelijke huisvesting maakt dat huren geen reëel alternatief is.
 - Tegenover de opbrengstpotentie van de huidige panden staat de investering in nieuwbouw. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat de operationele kosten fors lager zullen liggen dan in de huidige situatie. Zo biedt nieuwbouw kansen voor werkplekoptimalisatie (flexwerken). Bovendien betekent nieuwbouw (in vergelijking met de huidige panden) per werkplek een aanmerkelijke verlaging van de reguliere onderhoudslasten en worden toekomstige kosten voor verduurzaming en arbovoorschriften vermeden.
 - In dit tijdsbestek is het onmogelijk om de businesscase voor verbouw en nieuwbouw (inclusief huisvestingslast gemeentehuis) volledig uit te werken. Op basis van deze eerste analyse is een besparingspotentieel van 100 K (in plaats van de door de Werkgroep Betaalbaarheid genoemde 140 K) in ieder geval verdedigbaar.
- Op basis van de uitgangspunten 8 en 9 levert dit een structurele besparing van 250 K op.

- **Uitgangspunt 9:** We werken de combinatie Gemeentehuis – Breehoek nader uit, en hanteren daarbij (vooruitlopend op de kosten-baten analyse) een stelpost van 50 K voor commerciële uitbating van de Bibliotheekruimte, en 100 K aan optimalisatie & exploitatieverbetering Breehoek / (verhoudingsgewijs) lagere operationele kosten gemeentelijke huisvesting.

Modeloptimalisatie

Op de volgende pagina is dit besparingspotentieel verwerkt in ons financieel meerjarenperspectief (voor zover nu bekend). Bij een lastenstijging van $4 \times 2,5\%$ (index op index, maakt over 4 jaar in totaal 11 %) is een gemiddeld huishouden in 4 jaar tijd € 90,55 meer aan lokale lasten kwijt, zonder dat Scherpenzeel (merkbaar) moet inleveren op voorzieningenniveau, dienstverlening of ambities. Dit is aanmerkelijk lager dan het Eindrapport Stuurgroep genoemde bedrag van € 160,- per huishouden (of de door SeinstraVandeLaar genoemde 250 euro). Bovendien blijven we met een OZB-aanwas van 472,5 K ruim beneden de toetredingsdrempel voor artikel 12.

- **Uitgangspunt 10:** We dekken de investering voor een toekomstbestendige, ambitieuze en zelfstandige gemeente Scherpenzeel uit een combinatie van bezuinigingen op de volwaardige bibliotheekfunctie, het slim combineren van Breehoek en nieuw gemeentehuis, en een lastenverzwaring van 11 %.

	2. Lastenstijging 4 x 2,5 %, met bibliotheek/Breehoek Stijging € 90,55 11% lokale lasten				
KOSTEN	2020	2021	2022	2023	2024*
Personele middelen PB 2020	681.200	1.123.700			
Deelthema Organisatiekracht			1.200.000	1.450.000	1.600.000
Dekking via flexibele schil			-450.000	-450.000	-450.000
Frictiebudget achterstanden		250.000	250.000	250.000	
Benodigd	681.200	1.373.700	1.000.000	1.250.000	1.150.000
DEKKING	2020	2021	2022	2023	2024*
Programmabegroting 2020-2023	152.510	123.157	8.294	161.056	290.000
Septembecirculaire	80.767	223.897	255.499	216.972	230.000
Actualisatie WOZ-administratie	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Algemene reserve personeel	681.200	1.123.700	-	-	-
Algemene reserve achterstanden		250.000	250.000	250.000	-
Lastenstijging jaarschijf 1/4		108.000	108.000	108.000	108.000
Lastenstijging jaarschijf 2/4			114.480	114.480	114.480
Lastenstijging jaarschijf 3/4				121.349	121.349
Lastenstijging jaarschijf 4/4					128.630
Subotaal	964.477	1.878.754	786.273	1.021.857	1.042.459
Voorlopig saldo	283.277	505.054	-213.727	-228.143	-107.541
Aanvullende maatregelen					
Bibliotheek naar servicepunt			100.000	100.000	100.000
Commerciele verhuur Breehoek			50.000	50.000	50.000
Gemeentehuis naar Breehoek				100.000	100.000
Nieuw saldo	283.277	505.054	-63.727	21.857	142.459
Totaal Alg. Reserve	681.200	1.373.700	350.000	350.000	100.000
Totaal OZB-groei	-	108.000	222.480	343.829	472.459

N.B. *) Deze cijfers over 2024 zijn voorlopig op basis van technische berekeningen, worden bepaald bij Kadernota 2021-2024.

Participatieverslag Toekomstvisie

2 december 2019

Inleiding

Donderdagavond 21 november vond er in het Kulturhus 'De Breehoek' in Scherpenzeel een inwonersgesprek plaats. In dit verslag zijn de belangrijkste uitkomsten staccato weergegeven. Naast de gespreksverslagen, antwoordbrieven en korte reacties per e-mail hebben wij ook van diverse betrokken inwoners uitgebreidere reacties ontvangen. Ook deze zijn bijgevoegd.

Tot slot verwijzen we u naar een tweetal burgerinitiatieven: een petitie op <https://petities.nl/petitions/een-zelfstandig-scherpenzeel> en de website verenigdscherpenzeel.nl

Het mag duidelijk zijn dat deze discussie de samenleving niet onberoerd laat!

Inhoudsopgave

- Antwoordkaarten & per mail binnengekomen
- Inwonersgesprek – plenaire deel
- Discussie aan de tafels (na Inwonersgesprek)
 - Voorzieningen
 - Identiteit
 - Invloed en democratie
 - Dienstverlening
 - Kosten
- Uitgebreide reacties

Antwoordkaarten & per mail binnengekomen

We hebben 195 reacties ontvangen via antwoordkaarten (>80%), per post en per mail. Alleen zeer uitgebreide reacties zijn integraal (geanonimiseerd) opgenomen in dit verslag.

75% van de respondenten wil zelfstandig blijven. Alhoewel emoties, en de angst voor verlies aan identiteit bij een aantal respondenten meespeelt, geven de respondenten vooral ook rationele argumenten bij hun voorkeur de bestuurlijke inbedding van Scherpenzeel. Het meest gehoorde argument is het behouden van regie op de voorzieningen, zowel ten aanzien van sport en cultuur, als de maatwerk-voorzieningen in het sociaal domein. Ten aanzien van lastenverhoging wordt opgemerkt dat men graag wat over heeft voor het voorzieningenniveau. Een aantal respondenten merkt op dat de kosten voor zelfstandigheid meevallen, gezien eerdere rapporten.

Men is over het algemeen tevreden over de dienstverlening en wil het Scherpenzeelse maatwerk behouden. Daarbij kan ook worden samengewerkt met andere gemeenten in de regio. Ook de korte lijntjes en de herkenbaarheid en nabijheid van politiek en bestuur worden gewaardeerd. Daarbij wordt opgemerkt dat groter niet altijd beter is, maar dat je je zelfstandigheid maar één keer op kunt geven.

De druk om nu tot een besluit te komen wordt niet begrepen en als negatief ervaren. Laten we het eerst eens zelf proberen, is een veelgenoemde kreet.

De meeste voorstanders van herindeling geven aan eigenlijk liever zelfstandig te blijven, maar herindeling (op termijn) als onvermijdelijk te zien. Zij kiezen liever zelf voor herindeling, dan dat zij er toe gedwongen worden. Bij een aantal respondenten speelt ook de verwachting, dat bij herindeling geen forse kostenstijging te verwachten is. De ervaringen met het voorzieningenniveau en dienstverlening in Barneveld zijn positief. De verwachting is dat Barneveld beter opgewassen is tegen eventuele nieuwe decentralisaties, en beter (professioneler) is toegerust voor bijv. complexe vergunningverlening. Een aantal respondenten vraagt zich af of fusie met een kleinere gemeente niet beter is. Tot slot benoemt een aantal respondenten negatieve ervaringen met Scherpenzeel (Zwarte Land II, WOZ-beschikkingen etc.).

Ongeacht of men voor zelfstandigheid of herindeling is, maken mensen zich vooral druk over het behoud van voorzieningen:

1. Voorzieningenniveau algemeen
2. Zwembad
3. Sport
4. Breehoek
5. Bibliotheek
6. Zorg
7. Groene karakter
8. Woningbouw voor doelgroepen

Mensen zijn niet te spreken over de wijze waarop de samenleving wordt betrokken bij deze keuze. Voor veel mensen komt de harde keuze, waar de raad nu voor staat, uit de lucht vallen.

Daarnaast ontvingen we veel aanmoedigingen richting raadsleden; succes met deze moeilijke keuze!

Inwonersgesprek - plenaire deel

Proces

Vanuit de zaal is er kritiek op het moment waarop de samenleving wordt betrokken. De deadline (met de commissaris van de Koning is afgesproken dat de Raad nog dit jaar een besluit moet nemen) wordt als te kort ervaren.

Welke keuzes liggen op tafel?

Is herindeling met Renswoude en Woudenberg of andere plaatsen nog een optie?
Alle mogelijkheden zijn onderzocht, uiteindelijk is als alternatief alleen Barneveld overgebleven.

Hoe behouden we ons dorpse karakter?

De bewoners vrezen opgeslokt te worden door een grotere gemeente, waardoor de lijnen met de gemeente korter worden. Ze willen graag optimaal gebruik kunnen blijven maken van de voorzieningen in het dorp, zoals het zwembad.
Wellicht dat de bestuurders minder direct aangesproken kunnen worden, maar dat betekent niet dat het zwembad en de vele vrijwilligers zullen verminderen.

Hoe serieus wordt de inbreng van vanavond meegenomen?

Uit de Toekomstvisie kwam het streven voor een 'groen Scherpenzeel'. Toch besluit de gemeente het project Zwarte Land II toe te staan. In hoeverre worden nu alle vragen serieus meegenomen?
Alle opmerkingen worden meegenomen en gecommuniceerd aan de raadsleden waarna er een gedegen afweging zal volgen.

De kosten zijn onomstreden, worden deze incidenteel gedekt?

Bij verzelfstandiging zullen de kosten structureel stijgen van minimaal € 1,2 miljoen tot € 1.6 miljoen euro. Bekostiging hiervan zal deels vanuit de reserves, de opbrengst van woningbouw en voor een deel vanuit lastenverhoging dienen komen. Daarbij zal het voorzieningenniveau onder de loep worden genomen.

Gepraat wordt over € 1,2 miljoen, € 1.6 miljoen en diverse voorzieningen. Hoeveel van die miljoenen zijn nodig om de gemeente te laten functioneren? En hoeveel van dat geld is voor de voorzieningen?

Dit geld is om de ambtenaren op het gemeentehuis goed te laten functioneren en het bestuur te organiseren.

Is er gekeken naar bevindingen van eerdere gemeentelijke herindelingen in de directe omgeving?

Als voorbeeld wordt de Utrechtse Heuvelrug genoemd, waar een extern bureau werd ingehuurd om de fusie te begeleiden. Uiteindelijk stegen de kosten en werden de voorzieningen geleidelijk aan minder.

Naar de bevindingen van omliggende gemeenten is gekeken, maar in deze fase nog niet op alle niveaus en in detail. De kosten zullen zowel bij een fusie als bij verzelfstandiging stijgen, maar herindelen zal minder kosten.

Hoe worden de kosten gedekt?

Structureel komt de gemeente Scherpenzeel 8 ton te kort, dus er zal bezuinigd dienen te worden. Gedeputeerde Staten (GS) deelt mee dat ze moeite hebben met een flexibele schil in de basis op orde variant (1,2 miljoen), maar dat in de ambitieuze organisatie wel verdedigbaar is. 1/3 kan incidenteel gedekt worden, 2/3 structureel. Er is goed gekeken naar de regels. Als je Akkerwinde gaat bouwen en een bestemmingsplan dient te maken komt er geld uit de grondopbrengsten. De medewerkers die je voor dat project aantrekt, kan je die uit de opbrengsten betalen.

Belastingstijging bij behoud van voorzieningen

Een jaar geleden stond Scherpenzeel er fantastisch voor, nu niet meer. Hoe kan de situatie op korte termijn zo snel veranderen. Het beeld wordt geschilderd dat verzelfstandiging geld kost, maar fuseren kost óók geld! Als de belastingen niet gaan stijgen, dan verminderen de voorzieningen vreest deze persoon en dan zal de gemeenteraad van Barneveld hierover beslissen?

Sinds begin dit jaar is er niets veranderd, wat eerder niet aan de orde was. Alleen het probleem is nu wel geland. Het zou onlogisch zijn als Barneveld de kosten gaat verhogen voor de fusie.

Ook bij verzelfstandiging dient er gekeken te worden hoe de voorzieningen betaald kunnen blijven worden. Daarom wordt aan de inwoners gevraagd wat de zelfstandigheid voor u mag kosten, welke voorzieningen u wenst te behouden. Bij een fusie met Barneveld zal er eveneens een wensenlijstje bij Barneveld op tafel gelegd worden.

Een kennismaking met de gemeente Barneveld?

Kan de informatiestroom niet wat breder uitgezet worden, een zogenaamd charmeoffensief van Barneveld realiseren, waarin de inwoners in gesprek kunnen gaan met de verantwoordelijken in Barneveld? Het voelt alsof er onder druk van de Provincie een keuze gemaakt dient te worden.

Er is op ambtelijk- en op collegeniveau al veel contact geweest. De gemeenteraad zal uiteindelijk de afweging moeten maken.

'Tijdens de verkiezingen is zelfstandigheid beloofd, zet die lijn door'

'Eerder is gezegd dat Barneveld de lasten niet wil verhogen en voorzieningen wil afstoten. Maar ik vind het toch raar dat een stemming zo snel is omgeslagen. Tijdens de verkiezingen is zelfstandigheid beloofd, zet die lijn voor. De rapporten zijn prognoses, blijf zelfstandig, als het nu niet lukt herindeel dan later. Dit is geen vraag maar een pleidooi naar de politiek.'

Hoe kunnen we de dienstverlening waarborgen?

Vanavond spelen veel emoties een rol. In de afgelopen 50 jaar is dit de 4e keer dat een soortgelijk gesprek plaatsvindt. Dit gaat om de toekomst en niet enkel over kosten. Hoe kunnen wij waarborgen dat de dienstverlening geborgd is? Als we nu niet gaan herindelen, staan we hier over 3 jaar weer. Gevreesd wordt voor 'artikel 12 gemeente', en het kwijtraken van onze voorzieningen kwijt zijn. Dit is een statement.

Laat de emotie los en kijk zakelijk wat het beste is voor Scherpenzeel. Alle dorpen in Barneveld hebben hun eigenheid kunnen bewaren.

Als we doorgaan, raken we alle reserves kwijt. Besteed dat geld om het dorp een facelift te geven. Los onze bestuurlijke problemen samen met Barneveld op.

Is de doorgaande decentralisatie meegenomen in deze analyse?

Dat is precies de reden waarom er meer ambtenaren nodig zijn.

Is het niet beter om hierover een volksstemming te houden.

Het eerlijke antwoord is, nee. Dat is te complex.

Wat is de mening van Barneveld?

Meerdere inwoners missen het standpunt vanuit Barneveld of de ervaringen van de dorpen die onder Barneveld vallen. Een Ja voor de fusie op 9 december betekent nog niet dat het echt doorgaat. De spanning rondom onze toekomst blijft, zijn we niet een stap te vroeg, kan dit niet in beter overleg met Barneveld?

Barneveld zet eerst Scherpenzeel aan zet en wacht de reactie af.

'Jammer dat er zo weinig jongeren waren, zij zijn wel de toekomst. Misschien vinden ze het niet belangrijk, waar maken wij ons dan druk over?'

U geeft aan dat er de afgelopen jaren te weinig is geïnvesteerd, is dat geen brevet van onkunde?

We zijn met een inhaalslag bezig, maar op de lange termijn is er meer capaciteit nodig om de taken op verantwoordelijke wijze uit te voeren.

Is onderzocht wat de meerkosten zijn voor de samenvoeging met Barneveld?

Dit zal tijdelijk meer kosten met zich gaan meebrengen. Als er een herindeling gaat spelen, komt er € 5 miljoen van het rijk beschikbaar om de herindeling tot stand te laten komen.

Wie heeft het laatste woord bij een positief oordeel?

Stel dat de gemeenteraad een positief oordeel velt, wie heeft dan het laatste woord en wat kan de Provincie hiervan vinden?

Volgens de wet bepaalt de gemeenteraad het voorkeursscenario, maar hier hoort een sluitende financiering bij. Als dat niet zo is, kan de Provincie 'hier wat van vinden'.

Besparing onderzoeksbureau

Tijdens de Toekomst Visie is er een 'duur' bureau omarmt, dat geld had je kunnen besteden aan het in stand houden van voorzieningen. In Scherpenzeel wonen ook slimme adviseurs! Vanuit de inwoners had men werkgroepen kunnen vormen, wat een aanzienlijke besparing zou zijn geweest.

Voorspelling 9 december

De inbreng is duidelijk, fijn dat de inwoners gehoord zijn, maar wat is de voorspelling van 9 december?

Discussie aan de tafels (na Inwonersgesprek)

Voorzieningen

Onderstaande zaken en voorzieningen vinden de inwoners van belang:

- Korte lijnen en toegankelijkheid zijn belangrijk
- Muzieksubsidie is belangrijk, niet op bezuinigen
- Zelfstandig blijven, regie houden op beslissingen
- Hoog voorzieningenniveau behouden.
- Kwetsbare organisatie versterken.
- Is gemeente voldoende capabel om provinciale taken naar behoren uit te voeren?
- Financieel nuchter naar de zaken kijken
- Flexibel inzetten van personeel, heeft daar vertrouwen in.
- Partijen moeten jonge mensen motiveren om de politiek in te gaan
- Kinderen interesseren voor politiek via scholen (lespakketten)
- Alle personen geven aan eventuele extra kosten prima te willen dragen
- Zwembad is een belangrijke voorziening
- 1 persoon is bang dat reserves uitgeput raken en dat gemeente over 5 jaar alsnog moet herindelen
- Actieve grondpolitiek bedrijven, daar is in het verleden veel geld mee verdiend
- Run de gemeente als een bedrijf, laat ambtenaren opbloeien in plaats van een afrekencultuur. Denkt dat 14 fte niet noodzakelijk is als cultuur veranderd.
- Bang dat de politieke kleur veranderd als we gaan herindelen (vind de verdeling van politieke partijen nu mooi in balans. Vrees dat christelijke, conservatieve partijen meer de overhand hebben in Barneveld).
- Inwoners zijn op een laat tijdstip in het proces geïnformeerd. Ziet liever een rustig proces met een weloverwogen keuze.
- Sociale samenhang/cohesie erg belangrijk.
- Inwoners winnen niets als we herindelen met Barneveld
- Opoffering van voorzieningen is geen optie, als men echt moet kiezen dan wordt het samenvoegen van de voetbalverenigingen genoemd en evt. bezuinigen op bibliotheek
- Politiek mag zich niet blindstaren op bijdrage van het rijk bij herindeling (arhi gelden 5 mln.)
- Grotere gemeenten niet idealiseren, kosten worden nl. niet minder.
- Aandacht voor professionalisering (met als concreet voorbeeld vergunningverlening)
- Blij met wijkplatform.
- Krijgen we bij een herindeling de naam van Barneveld in ons paspoort, rijbewijs en id?
- Hoe gaat het straks met het toewijzen van woningen? Nu worden we op gebied van woningen meer naar Ede gestuurd.
- Krijgen de inwoners van Scherpenzeel nog voorrang bij Het Huis in de Wei of gaat mijn vader of moeder straks naar een verzorgingshuis in Barneveld of een van de andere gemeentes?
- Burgerzaken voorzieningen dienen wel dichtbij te blijven (paspoort, rijbewijs, ID).
- Kan een deel van de gemeente, zoals Sociale voorzieningen en Burgerzaken, in Scherpenzeel blijven?
- Hoe zit het met het vervoer naar Barneveld? Er is nu geen goede busverbinding (alleen een buurtbus). Wordt dit gerealiseerd?
- Het zwembad is een belangrijk item voor veel inwoners, zo niet de belangrijkste voorziening.
- Maar ook de bibliotheek, de sportverenigingen, wijkraden en het sociaal domein werden genoemd als voorzieningen met grote meerwaarde voor het dorp. In alle scenario's is het belangrijk dat het dorpse karakter behouden blijft. Hieronder staan nog wat andere uitspraken opgesomd.

Identiteit

Wat vooral naar voren komt is dat de inwoners zich afvragen of het al een 'gelopen race' is. Zijn de inwoners niet veel te laat geïnformeerd over deze situatie?

Onderstaande vragen komen naar voren:

- Waarom zoekt de gemeente niet de samenwerking op in plaats van samenvoegen en worden (complexe) zaken niet uitbesteedt?
- Wil Barneveld wel samenvoegen met Scherpenzeel en zijn zij wel op de hoogte?
- Waarom horen wij nu pas dat Scherpenzeel een achterstand heeft?
- Wat is de Toekomstvisie van Barneveld en past Scherpenzeel daar in?
- Wat is de visie van Barneveld op onze voorzieningen en accommodaties?
- Als je de visie van Barneveld niet kent hoe kun je dan voor een herindeling kiezen met Barneveld?
- Men zijn de korte lijnen met de bestuurders gewend en vrezen deze kwijt te raken.
- Barneveld is een heel christelijk dorp, heeft dat gevolgen voor ons dorp zoals sluiting op zondag en sluiting van het zwembad op zondag.
- Past Barneveld bij de identiteit van Scherpenzeel is een veelal gehoorde vraag.

Meer informatie over integratie van een deelgemeente

- Er is geen affiniteit met Barneveld, voorheen kregen de inwoners nog de Barneveldse krant en wist men wat er speelde in Barneveld. De mensen kennen het bestuur van Barneveld niet. Barneveld is niet slecht of een slechte keuze, misschien zelfs wel de minst slechte optie.
- Voorthuizen is een goed voorbeeld voor Scherpenzeel kunnen zijn. Een leuk dorp waar veel georganiseerd wordt en Voorthuizen heeft een leuk centrum.
- Hoe werkt een deelgemeente?
- Organiseer een bijeenkomst met Barneveld.
- De mensen zijn bezorgd en vragen of de herindeling voort komt uit problemen die er zijn?
- Zat er bij de bureaus die herindeling of zelfstandig blijven onderzocht hebben een bureau die zelfstandig blijven adviseerde?
- Speelt 't Zwarte Land 2 mee in de beslissing of we samengaan of zelfstandig blijven?
- De scouting merkt op dat herindeling of zelfstandig blijven niet zo heel veel uitmaakt maar dat bij herindeling de samenwerking en korte lijntjes wel moeilijker te vinden en te maken zijn.
- Als we zelfstandig blijven, hoe gaan we er dan voor zorgen dat we niet over een aantal jaar weer deze discussie voeren.
- Kies wat het beste is voor je dorp, de naam is minder belangrijk.

Informatievoorziening over de toekomstvisie

Sommige inwoners vinden dat ze slecht voorbereid en geïnformeerd zijn. Vooral als je niet weet wat er allemaal speelt. Het rapport waarover gesproken is moest je zelf opzoeken.

- De datum van de besluitvorming op 9 december was niet bekend.
- Deze avond is niet professioneel gebracht. Er werd weinig rechtstreeks beantwoord.
- Waarom is de burgemeester niet aan het woord geweest en/of de politieke partijen.

Het antwoord van de burgemeester inzake de herindeling is dat hij er ervaring mee heeft en hij benadrukt dat een herindeling niet perse slecht is voor een kern. Als je nu zelf kiest voor een herindeling houdt je zelf de regie in plaats van dat het opgelegd wordt.

Vervolgstappen na de keuze op 9 december?

Men vraagt hoe lang het vervolgtraject is nadat er een keuze voor herindeling is gemaakt is en of er nog een 'weg terug is' na een herindeling?

Invloed en Democratie

- Er worden veel zorgen geuit omtrent het participatieproces: Zorgt de tijdsdruk er niet voor dat er te weinig tijd wordt uitgetrokken om een gegronde keuze te kunnen maken voor de raad? In hoeverre staat de raad nog open om de input van bewoners op deze avond echt mee te nemen, en in hoeverre zijn de standpunten al ingenomen? *Om die reden is de open vraag 'wat men belangrijk vindt' essentieel, omdat deze punten hoe dan ook meegenomen zullen worden, in welk scenario dan ook.*
- Dienstverlening wordt door de meesten als erg laagdrempelig ervaren en deze staat dicht bij de inwoners - 'In Almere duurde het maanden om een rijbewijs aan te vragen en hier was het in een halfuurtje geregeld'. Ook de lokale politiek wordt ervaren als representatief voor de samenleving in Scherpenzeel.
- Aangegeven wordt dat de dorpskernen die bij Barneveld horen echt wel de ruimte krijgen om input te leveren. Plaatsen als Voorthuizen en Kootwijkerbroek hebben op andere manieren wel degelijk mogelijkheden om bijvoorbeeld voorzieningen te behouden en veel evenementen te organiseren.
- Velen geven aan dat ze zich, in de huidige situatie, vertegenwoordigd weten in de raad. In geval van herindelen valt dit nog te bezien.
- Voorzieningen worden in Scherpenzeel zeer gewaardeerd (zwembad wordt het meest genoemd, verenigingsleven, sportvoorzieningen). Inwoners geven aan zich grote zorgen te maken of de voorzieningen wel gehandhaafd blijven bij een herindeling.
- Inwoners vertellen dat ze de laatste jaren geregeld hebben ervaren dat er te weinig is geïnvesteerd in 'de ambtenarij'. Het gebrek aan bezetting en kwaliteit hebben ze, als inwoner, als erg storend ervaren. Een voorbeeld hiervan is dat de respons lang op zich laat wachten, ze niet gehoord werden. Investeren in ambtenaren is noodzakelijk.

Dienstverlening

- Een inwoner uitte haar complimenten over de enthousiaste inzet van de ambtelijke organisatie, maar concludeerde ook dat enthousiasme alleen niet voldoende is. De dienstverlening dient geprofessionaliseerd te worden, een fusie met Barneveld komt die professionaliteit volgens haar ten goede. Deze uitspraak deed ze wel met haar professionele pet op, gevoelsmatig was ze er nog niet uit.
- Meerdere inwoners gaven aan dat ze tijdens de avond een genuanceerder beeld hebben kunnen vormen van de situatie. Het genuanceerde beeld zorgt er tevens voor dat sommigen nog iets langer willen nadenken over de complexe situatie.
- Scherpenzeel dient te zorgen voor een krachtige ambtelijke organisatie. Dit wordt momenteel niet zo door iedereen ervaren. Eén inwoner geeft specifiek aan dat een proactieve houding gemist wordt. De organisatie moet kunnen omgaan met veranderingen in de toekomst.
- Telefonische bereikbaarheid en daadkrachtige dienstverlening worden door meerdere inwoners belangrijk geacht. Inwoners vinden de korte lijntjes met de gemeente prettig, het voelt vertrouwd om gezichten te herkennen.

Kosten

'Het lijkt of het zakelijk gezien al een gelopen race is, als je geld vrijspeelt is de arbeidsmarkt voldoende toereikend' zo merkt een inwoner op. Het gevoel leeft dat er al een voorkeur is voor herindeling.

Een opmerking uit de zaal is: 'ik ben bereid € 200,- per jaar meer te betalen om zelfstandig te blijven'. 'Maak op wat je hebt anders gaat het in de kas van Barneveld'. Voor veel mensen is daarentegen 'een paar tientjes meer betalen' misschien niet op te brengen, dan kan je beter samengaan met Barneveld.

Veelal hebben inwoners er extra geld voor over om zelfstandig blijven, maar het voorzieningenniveau dient gelijk te blijven. Na investeren van de gelden dient wel gegarandeerd te worden dat het ambtelijk apparaat op orde is.

Daarentegen wordt geadviseerd om niet te investeren in het ambtelijk apparaat, maar meer te investeren in collegiale inleen in de regio. Dat is waarschijnlijk goedkoper. Zoals de omgevingswet, moet elke gemeente dit doen of kun je die met verschillende gemeentes samen maken?

De Provincie vraagt structurele kosten te dekken uit structurele inkomsten. Als dat lukt heeft de gemeente geen probleem.

'Het is wel wat waard om eigen baas te zijn'.

Uitgebreide reacties

1
Geacht Gemeente bestuur
Dit schrijven is in verband met
samen voegingen met Barneveld.
Het Liefd zelfstandig maar daardoor
geen einde aan blijft over gezond
mijn voorstel is veug Overburg, Raasdoude,
scherpenzeel en Woudenberg. Samen
desnoods met Regerings dwang. Dat is
veel economischer en praktischer dan
de verre afstanden naar Doorn, Leusden
Vriendaalen Barneveld. Ook geen
dure Bure's in te ochtalen. Is een
punt waarop we hart gaat is de t scher-
penzeel dan naar Barrecht moet. Zoek
een hpaald punt uit van t minus 3aght
niet iedere kern niks geen verre af-
standen. Maar dat is voor de velen-
meesters

2
En je hebt een mooie compacte
gemeente en een vaste Burgemeester
Wagt die verschillende rjasterey het
je niets aan de een recht zus en de
inder zo. Enden had ik gedacht aan
key korte plaats naam niks met die
lange namen „Het Vallei Dorp“
daar vallen alle plaatsen onder
dit is zo wat ik gedacht had.
Want dat sluit allemaal aan mekaar
niet naar de verre plaatsen. Ik hoop
dat hier wat mee gedaan kan worden
dan groet ik u van een geboren scher-
penzeeler.

Deze maand zijn de uitkomsten van het onderzoek bekendgemaakt over de toekomst van de Gemeente Scherpenzeel. De bevolking is gevraagd een reactie te geven.

Ik kies ervoor dat de gemeente Scherpenzeel **zelfstandig** blijft. In de Scherpenzeelse Krant wordt als samenvatting van het rapport snel gezegd: "Zelfstandigheid kost de inwoners van Scherpenzeel veel geld". Als je dat zo stelt, gooien de bewoners de handdoek wellicht in de ring. In het vervolg van het artikel komen wel nuanceringen, maar de toon is helaas gezet. Op www.coelo.nl zijn juist allerlei vergelijkingen gemaakt met andere gemeenten. Hieruit blijkt dat grotere gemeenten lang niet altijd goedkoper zijn. Het is ook afhankelijk van de projecten die gemeenten willen financieren. Als je bovendien kijkt naar gefuseerde gemeenten, dat zijn dat zeker niet de goedkoopste gemeenten van Nederland. Maar ik wil straks nog terugkomen op de kosten. Ik wil daarom even naar de *argumentenkaart* kijken en daarop reageren.

Onder het kopje **Voorzieningen** staat dat het een pluspunt is dat de politiek **gefocust** is op Scherpenzeel. En dat is ook goed. De gemeente moet ook zo dicht mogelijk bij de bewoners staan. Dat geeft een band en betrokkenheid. De regering wil de band tussen politiek en burgers ook kort houden.

Bij samenvoeging met Barneveld staat dat de voorzieningen beter te dekken zijn. Dat is natuurlijk maar zeer de vraag. Als er al een zwembad bij De Glind is en ook een zwembad in Scherpenzeel kan de uitkomst ook zo maar zijn dat één van beide baden moet sluiten. Voorzieningen horen natuurlijk wel bij de schaalgrootte van de gemeente. Het is natuurlijk wel logisch dat er in Scherpenzeel geen schouwburg gebouwd wordt. Maar daar heeft een fusie natuurlijk geen invloed op.

Een groot probleem is dat het behoud van de voorzieningen of andere zaken **lobbyen** vereist. Ik vind dat niet een transparante vorm van besluitvorming. Er zijn in Barneveld veel kernen die allemaal hun wensen hebben. Zeker de bestaande kernen van Barneveld zijn wellicht al jaren bezig voor bepaalde zaken en hebben bovendien ervaring met de lijntjes van de Barneveldse politiek. Een nieuwkomer als Scherpenzeel zal (zeker de eerste jaren) volledig anderszitten.

Onder het kopje **Identiteit** staan terecht twee negatieve punten bij de overgang naar Barneveld: **Gevoel opgeslokt** te zijn en een **beperkt Scherpenzeels accent**. Positief wordt genoemd dat we Scherpenzeel **op de kaart zetten** als we de handen ineenslaan. Dat vind ik echt zoeken naar iets positiefs, want dat staat helemaal los van zelfstandigheid. Als we de handen ineenslaan zetten we Scherpenzeel sowieso op de kaart, zelfstandig of niet. Dat heeft niets met het vraagstuk te maken. Bij zelfstandigheid is het positief dat het dorp **zelf beslist** en dat het **lokale bestuur herkenbaar** is. Daar ben ik het volkomen mee eens. Ook hier is weer gezocht naar een negatief punt, namelijk dat er **interne discussies** blijven. Dachten de opstellers van dit stuk nu werkelijk dat dit bij het verlies van zelfstandigheid zou verdwijnen. Dat is wel erg naïef. In Barneveld zijn minstens net zoveel discussies.

Het volgende punt is **Invloed en democratie**. De positieve punten van zelfstandigheid zijn duidelijk: **eigen stem, slim samenwerken, midden in de samenleving** en **kleine kloof**. Negatief is de **interne focus**. Dat is ook bij een grotere gemeente het geval. Er is altijd sprake van een intern belang. Daar hebben de burgers de raadsleden voor gekozen. Een kleine gemeente moet juist opletten wat er om die gemeente heen gebeurt. Juist zo'n kleine gemeente weet dat de opgaven (bv. van het Rijk) niet zonder goede afspraken of samenwerkingsverbanden met anderen aangepakt kunnen worden. Misschien is zo'n grote gemeente wel veel minder geneigd om naar slimme oplossingen te kijken, omdat ze de opgave met interne mensen oppakken. Voor een fusie zou pleiten dat Barneveld een **krachtige speler in de regio** is. Het is mij niet duidelijk wat het positieve punt is. Gemeente-overstijgende zaken worden binnen in de regio opgepakt en Scherpenzeel maakt daar nu al deel van uit. De gemeenteraad van Barneveld is groter en biedt mogelijkheden door **specialisatie**. Dat is op zich waar, maar een eenmansfractie in Barneveld heeft net zoveel werk als een eenmansfractie in Scherpenzeel. Misschien nog wel meer. Dat in een grote gemeente meer **politiek talent** is, is waarschijnlijk statistisch altijd waar, maar is ook meer kans op schreeuwerige aandachttrekkers of schimmige personen. In Scherpenzeel kun je nog kiezen op bekende personen, waarover beter een mening te vormen is. Dat lijkt me de bedoeling van democratie. Het feit dat **groter niet altijd beter** is, spreekt me aan. Het gaat erom dat je de dingen regelt en hoe je dat doet. Je hoeft ook niet alles zelf te doen. Dat geldt ook voor een bedrijf met één werknemer of met acht werknemers.

Vervolgens de **Dienstverlening**. Het is positief dat in een zelfstandig Scherpenzeel meer **lokaal maatwerk** en **lokale kennis** is en een kleine **flexibele** organisatie met een **divers takenpakket**. Natuurlijk is in een kleine gemeente de **kwetsbaarheid** groter. Ook dit is op te lossen door bij andere gemeenten, bv. Barneveld, Woudenberg of Veenendaal, achtervang te creëren. Misschien zelfs wederzijds. Samenwerking met andere gemeenten ligt voor de hand, maar dat hoeft de zelfstandige positie van de gemeente niet in de weg te staan. Dat een grotere gemeente een **uitgebreidere loketfunctie** heeft, is goed, maar bij een kleine gemeente zijn de wachttijden vaak kort. Bovendien hoeven alle Scherpenzeelers en ambtenaren die nu (met de fiets) naar de Stationsweg gaan, straks dan niet met de auto naar Barneveld. Een fusie is slechter voor het milieu en kost de bewoners benzine en parkeerkaartjes. Een grotere gemeente is zeker **robuuster** en heeft **meer specialisten**. Als daar goede afspraken over gemaakt worden, is daar ook door samenwerking gebruik van te maken. **Groeikansen** zijn bij grotere gemeenten waarschijnlijk wel groter, maar ook dit heeft niet rechtstreeks te maken met de vraag of Scherpenzeel zelfstandig moet blijven. **Fusies zijn duur** door allerlei aanpassingen, het werk duurt langer en de personele inpassing is lastig.

Ten slotte de **Kosten**. Vaak het doorslaggevende thema. Maar uit onderzoek blijkt dat gemeentelijke herindelingen op geen enkele manier besparingen opleveren. Zie dit artikel in Binnenlands Bestuur: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/coelo-fusies-leveren-geen-geld-op.9435558.lynkx> In het verleden is dus gebleken dat de lasten misschien wel stijgen, maar dat ze met een herindeling nog wel meer stijgen. Zeker op langere termijn. Het adviesrapport is niet duidelijk over de lastenstijging of de bezuinigingen op voorzieningen. Dat is natuurlijk een politiek proces en het is daarom lastig om daar iets concreets over te zeggen. Ik kan me wel heel goed voorstellen dat een Scherpenzeelse gemeenteraad hier een beter oordeel over kan geven dan Barneveld. Zo'n gemeenteraad op afstand weet minder wat Scherpenzeel bezighoudt. En dan kunnen er allerlei dorpsraden e.d. gevormd worden, de gemeenteraad van Barneveld beslist bij een fusiegemeente. Het is daarom niet terecht dat nu de indruk gewekt

wordt, dat het allemaal niet meer te betalen is. Verstandig omgaan met het beschikbare geld is veel belangrijker.

Tenslotte: De zelfstandigheid opgeven van je gemeente kan maar één keer. Nu komt de burgemeester nog naar Koningsdag of de intocht van Sinterklaas. Straks wellicht één keer in de tien jaar. Zover ik weet is er nooit een herindeling teruggedraaid. Vaak ontstonden nietszeggende clusters waar de betrokkenheid van de burgers minder werd. Ook die gemeenten verdwenen weer geruisloos in een nog grotere gemeente. Op dit moment is 22,5 % van de gemeenten kleiner dan 20.000 inwoners. Scherpenzeel is er één van. Het is dus echt niet zo dat Scherpenzeel nu echt moet fuseren vanwege de grootte. Kijk naar Renswoude, bijna twee keer zo klein, dat juist energiek streeft naar behoud van zelfstandigheid. Iets wat kennelijk prima mogelijk is. Het zou vreemd zijn dat de ene gemeente moet fuseren en de andere niet, terwijl de locatie vrijwel gelijk is.

Al met al is zelfstandigheid de beste keuze. Mocht de gemeenteraad toch een fusie overwegen, dan is het niet meer dan logisch dat er ook een referendum komt onder de bewoners van Scherpenzeel.

Veel succes.

Mijn voorkeur is duidelijk een keuze voor Barneveld

Dit omdat:

- De laatste rapportage niet objectief is, geen goed beeld geeft, de financiële onderbouwing niet klopt
- Vooral het overzicht "de gevolgen op een rij" klopt op diverse punten niet! Geeft alleen de emoties weer
- Als we nu niet echt kiezen voor Barneveld betekent dit zeer zeker
 - Ingrijpen door de commissaris van de Koning
 - We voldoen op belangrijke punten niet aan de eisen die de provincie duidelijk heeft gesteld om toch zelfstandig te kunnen blijven
 - Dan heeft de CvK dus het recht om in te grijpen
 - Op dat moment worden we gedwongen samen te gaan met Barneveld
 - Onze regie is dan geheel verloren met een verdeelde gemeenteraad! Op dat moment is onze positie tav onderhandelingen met Barneveld stukken minder.
- Spaarpot die aanwezig is kan beter worden gebruikt om de gemeente nu toekomst bestendig te maken en vooral voor het huidige voorzieningen nivo (is in Barneveld ook prima geregeld), achterstallig onderhoud van alle voorzieningen etc.
- De bestuurlijke en ambtelijke samenvoeging incl. het gehele proces wordt gesubsidieerd met €5 milj door de overheid, dus niet te betalen uit de spaarpot!
- Heel spijtig dat niet uitgebreid is onderzocht wat de ervaringen zijn in bv Voorthuizen, Garderen, Kootwijkerbroek. Een grote misser in de laatste reportage of wellicht een bewuste keuze! Dat zal zeker een super positief beeld geven met al hun dorpsraden. Die komen echt op voor de burgers en met prima resultaten. Het verhoogd tevens nog meer het saamhorigheidsgevoel in zo'n plaats
- Huidige belastingen in Barneveld zijn echt aanzienlijk lager dan in Scherpenzeel. Bij zelfstandig blijven werd aangegeven dat onze huidige belastingen flink omhoog moeten! En Barneveld heeft aangegeven dat het huidige nivo hetzelfde blijft

Tenslotte:

- Diverse deelrapporten zijn vertrouwelijk en dus geen "open en transparante" informatie naar de burgers. Wanneer kan ik die rapporten wel inzien? Of moeten inwoners gebruik maken van de WOB?

- Waarom qua voorlichting en informatie niet "opener" geregeld? Dus echt alles op tafel leggen voor geïnteresseerde burgers
 - Waarom mag de bevolking het advies van de raadsadviseur niet inzien? En wanneer is dat wel mogelijk en uiteraard tevens voorafgaande aan de komende gemeenteraadsvergadering.
-

Wij als bewoners van Scherpenzeel willen graag dat **Scherpenzeel zelfstandig** blijft om de volgende redenen:

VOORZIENINGEN:

- In eigen dorp balie voor burgerzaken, zorgtaken en andere lokale dienstverlening zoals bv. afvalstraat in eigen dorp.
- Onze voorzieningen en de zorg op veel hoger niveau dan Barneveld, bij herindeling zal Scherpenzeel moeten inleveren.
- Beslissingsbevoegdheid over de Scherpenzeelse voorzieningen door politiek alleen gefocust op Scherpenzeel.

INDENTITEIT:

- Herkenbaar lokaal bestuur, eigen dorp beslist.
- Gemeentelijke werkzaamheden, zoals bv. afval inzamelen, afvalstraat, grond en straatwerkzaamheden worden nu uitbesteed aan plaatselijke bedrijven o.a. Remondis en Berkhof b.v., maar bij herindeling zal de fa. Vink b.v. uit Barneveld deze taken in Scherpenzeel gaan uitvoeren, want de fa. Vink b.v. heeft in Barneveld een monopolie positie voor deze gemeentelijke werkzaamheden. Daar zitten wij niet op te wachten, want deze fa. Vink b.v. is berucht om zijn praktijk van verwerking van vervuilde grond in projecten van diverse Gemeenten in de omgeving.

INVLOED:

- Een eigen stem in regio./kleinere kloof burger-overheid.

DIENSTVERLENING:

- Meer lokaal maatwerk, in eigen dorp balie voor burgerzaken, zorgtaken en andere lokale dienstverlening zoals bv. afvalstraat in eigen dorp.

KOSTEN:

- De lokale kosten/lasten gaan stijgen, maar bij gemeentelijke herindeling met Barneveld gaan de kosten ook stijgen, want uit diverse onderzoeken van de afgelopen jaren is gebleken dat herindeling altijd duurder is voor de inwoners, neem als voorbeeld De Utrechtse Heuvelrug Gemeente, daar is na 10 jaar nog een behoorlijk te kort in de begroting, waardoor de bewoners hogere gemeentelijke kosten/lasten betalen en moesten vele voorzieningen prijsgeven.
- Na bij de bijeenkomst inwonersgesprek samen gaan met Barneveld of zelfstandig blijven te zijn geweest viel ons op dat de kosten met het samengaan met Barneveld voor de burger gelijk zouden blijven terwijl er nog helemaal geen overleg met Barneveld was geweest?

Duurder word het natuurlijk toch!

Want moet je blij zijn om nu bij het afvalputje van Gelderland of zelfs binnen en buitenland te moeten gaan horen? Want neem het dumpen van vervuild slib uit België in het water aan de scherpenzeelseweg nabij de A30, grond en bodemvervuiling. En dat nu de regering met hun stikstof paniek maatregelen de gemeente gaat opleggen dit te gaan saneren dit door lastenverzwaring bij de burgers terecht gaat komen.

De bewoners van Scherpenzeel voor publiekszaken hier geen gemeentehuis meer hebben hiervoor naar Barneveld moeten.

Ook met hun overig afval hier niet meer terecht kunnen, dit kan ook gevolgen hebben voor mensen en bedrijven in de afvalverwerking en groenvoorziening.

De Breehoek onherroepelijk zal moeten sluiten waar diversen activiteiten voor de mensen in de omgeving plaats vinden.

Want twee van dit soort dure gebouwen in één gemeente gaat niet werken en Barneveld het vanaf de eerste dag af verliesgevende Schaffelaartheater kosten wat kost open wil houden.

Waar een wil is, is een weg

De Toekomstvisie schetst een geweldig mooi beeld van onze gemeente en gemeenschap.

Op alle fronten staat Scherpenzeel er goed voor: het is er goed wonen, een lage werkloosheid, weinig criminaliteit, weinig schoolverlaters, goede voorzieningen, weinig maatschappelijke problemen, rijk verenigingsleven, grote saamhorigheid, grote betrokkenheid etc. etc.

Het kan niet op. Schitterende rapportcijfers.

Dit alles is bereikt door een zelfstandige gemeente samen met de gemeenschap.

De gemeente staat er ook financieel zeer goed voor:

- solvabiliteit Barneveld 20,5; Scherpenzeel 80%

- schuldquote Barneveld 165% (=veel schuld) Scherpenzeel min 26% (= er is een spaarpot/reserve)

Ook de onbenutte OZB-capaciteit is in Scherpenzeel hoger dan in Barneveld.

Als geïnteresseerde inwoner denk je dan, dat is een gelopen koers. Hiermee is met zeer duidelijke en overtuigende cijfers de levensvatbaarheid van een kleine(re) gemeente bewezen. Schaalvergroting is blijkbaar ook niet alles want ons rapport is (veel) beter dan van vrijwel alle andere gemeenten in Nederland en die zijn vrijwel zonder uitzondering groter. Ondanks regelmatig politiek krakeel is de bestuurskracht, gemeten in resultaten uitstekend geweest. Kun je nagaan als er ook nog eens een eensgezind bestuur zou ontstaan!

Vervolgens grote verbazing als er in de zomer toch nog een vervolg ligt en nog groter de verbazing als je de uitkomsten daarvan leest. Niks positiefs meer, alles wat op ons af komt is te moeilijk, te veel omvattend en te duur om als zelfstandige gemeente aan te kunnen.

Onderbouwing met cijfers wordt nauwelijks of niet gegeven. Het is een puur opiniestuk en komt meer over als een pamflet dat oproept tot samengaan met Barneveld, maar het wordt gepresenteerd als onderzoek. Onbegrijpelijk en van een bedenkelijk niveau.

Volkomen terecht naar mijn mening dat er een vervolgonderzoek is gedaan naar de gevolgen van de 2 scenario's.

De resultaten hebben me gesterkt in mijn mening dat een zelfstandig Scherpenzeel heel goed (ook financieel) mogelijk is en heeft dan ook mijn voorkeur, ik blijf veel liever baas in eigen huis.

Aanvullende overwegingen:

- De (nieuwe) taken waar de gemeente voor staat worden wel heel dramatisch en moeilijk afgeschilderd. Maar vervolgens hoor je dan dat als het gaat om b.v. de omgevingswet Scherpenzeel gewoon in de middenmoot zit en de termijn wel gaat halen. De regio (foodvalley) is zo'n ander item waarvan ik denk niks bijzonders. Bunnik levert in het Utrechtse ook een heel andere inbreng dan Utrecht of Nieuwegein en lift (zonder te parasiteren) gewoon mee.
- Wat betreft de zorgtaken die door het Rijk zijn overgeheveld blijkt dat het kleine Scherpenzeel het uitzonderlijk goed doet.

Geen wonder overigens, want als het gaat om zorg dan geeft kleinschaligheid en persoonlijke aandacht een enorm voordeel.

Grootschaligheid en zorg gaan slecht samen. Wat dat betreft zou je gemeenten weer moeten opsplitsen.

- Van de scherpe keuzes waar de gemeente volgens de Toekomstvisie voor staat lig ik ook niet wakker.

De woningmarkt, de verdeling van ruimte (=gewoon ruimtelijke ordening), vitaliteit en leefbaarheid zijn allemaal terechte aandachtspunten/speerpunten, maar niks nieuws of bijzonders. Heel Nederland en alle gemeenten hebben deze uitdagingen en moeten op deze gebieden keuzes maken. Niks nieuws aan. Blijkbaar moesten er in de Toekomstvisie toch nog een paar uitdagingen en zogenaamd nieuwe ambities worden genoemd omdat dat nu eenmaal zo hoort.

- Financiële gevolgen die bij zelfstandig blijven horen, zijn er, maar zijn te overzien. Er zijn tegenvallers mogelijk maar ook meevallers.

In financiële cijfers, zeker in die voor de langere termijn zit altijd een zeer grote mate van onzekerheid. De tijd van overschotten en bezuinigingen wisselen elkaar nogal eens in rap tempo af. Als er bezuinigd moet worden doe ik dat liever zelf dan dat ik de keuze overlaat aan de gemeenteraad van een groter geheel, waarbij ook de noden van andere kernen moeten worden meegewogen.

- Een flexibele ambtelijk schil voor bijzondere werkzaamheden en projecten die uit die werkzaamheden en projecten wordt betaald

Is niks bijzonders. Doen ze overal. Meest bekende voorbeeld is de woningbouw waar alle ambtelijke kosten in de grondprijs wordt doorberekend. Daar waar de gemeente eigenaar is van de uit te geven grond, is bovendien structurele winst (die uiteindelijk naar de algemene reserve gaat) vanuit het grondbedrijf bepaald geen uitzondering. Ook Scherpenzeel heeft nog aardig wat grond uit geven.

- De reserves kun je uiteraard niet structureel belasten met grotere onttrekkingen dan stortingen maar mag natuurlijk wel tijdelijk gebruik worden en mag ook best iets minder groot zijn.
- Ik geef m'n spaarcenten liever zelf uit dan te doneren in de grote pot van Barneveld.
- Eenmaal bij Barneveld is er geen weg terug, hoeveel spijt je ook zou krijgen. Een verzoek om herindeling kun je altijd nog doen
- Er zijn nog een heleboel andere overwegingen te bedenken maar uiteindelijk komt het neer op de WIL.

WAAR EEN WIL IS, IS EEN WEG.

Scherpenzeel, woensdag 27 november 2019

Gemeente Scherpenzeel (Griffie)
T.a.v. Leden van de gemeenteraad Scherpenzeel
p/a Stationsweg 389a
3925 CC SCHERPENZEEL

Betreft: Toekomst gemeente Scherpenzeel, perspectief voor Kulturhûs "De Breehoek"

Geachte leden van de gemeenteraad van Scherpenzeel,

Op 9 december 2019 maakt u, lid van de gemeenteraad van Scherpenzeel, de keuze tussen een zelfstandige gemeente Scherpenzeel of een herindeling (fusie) met Barneveld. Wij wensen u op voorhand veel wijsheid bij deze moeilijke keuze en uw wijs besluit.
Kulturhûs "De Breehoek" is al ruim een decennium lang één van de voorzieningen van Scherpenzeel. Dit hûs biedt een verscheidenheid aan sportverenigingen, kerkgenootschappen, culturele en sociale organisaties een thuis. Wij als bestuur van De Breehoek willen, ongeacht uw keuze voor de toekomst van Scherpenzeel, dit thuis voor deze maatschappelijke organisaties graag blijven bieden. Wij hebben daarom met veel belangstelling kennisgenomen van uw rapport "Regie over de toekomst van Scherpenzeel". In dit kader willen wij u graag het volgende onder de aandacht brengen.

We hebben een paar jaar geleden geconstateerd dat de huisvesting van De Breehoek meer dan voldoende is, misschien niet helemaal passend bij de schaal van Scherpenzeel. De Breehoek heeft bij haar start een aantal lastige jaren gekend. Na herstructurering heeft De Breehoek 'schoon schip' gemaakt en is er afgerekend met het verleden. Momenteel werken directie en medewerkers hard aan het verbeteren van de resultaten, niet alleen in financiële zin.
Om en beter - objectief en extern - inzicht te verkrijgen in het effect van de geleverde inspanningen heeft het bestuur adviesbureau ICS gevraagd welke verbeteringen er de laatste jaren zijn gerealiseerd. In het verlengde daarvan is gevraagd, voor ons als bestuur het meest interessant, hoe en op welke wijze we de resultaten verder zouden kunnen verbeteren.
Dit onderzoek bevindt zich momenteel in de afrondende fase; het eindrapport hopen we u komende januari aan te kunnen bieden. Gezien de keuze die de gemeenteraad begin december gaat maken willen wij, vooruitlopend op het verschijnen van ons rapport, uw alvast een aantal aandachtspunten uit dit rapport meegeven, te weten:

- Het huidige en verwachte totale exploitatietekort op jaarbasis bedraagt circa € 286.500,-. Dit wordt vooral veroorzaakt door de hoge huisvestingslasten (op jaarbasis circa € 200.000,- naast € 21.000,- lokale lasten) en de afschrijvingen (circa € 187.000,-);
- Additionele commerciële verdienmogelijkheden zijn beperkt; deze zouden ten koste gaan van onze primaire functie voor sociaal-maatschappelijke, culturele en sportieve voorzieningen (waarbij zalen voor maatschappelijk tarief worden verhuurd in plaats van tegen commercieel tarief);
- Gegeven de forse huisvestingslasten voorzien wij dat De Breehoek haar maatschappelijke functie als huiskamer voor Scherpenzeel niet kan blijven waarmaken zonder structurele bijdrage van de gemeente;
- Een groot deel van het feitelijk exploitatie tekort is niet zichtbaar daar we op dit moment een aanzienlijk deel van het tekort dekken uit onze algemene reserve (circa € 159.000,- per jaar);

- De exploitatie van de theaterzaal blijft ver achter bij de verwachtingen. De functionaliteit van de ruimte schept geen verwachting dat de exploitatie structureel en substantieel zal verbeteren.

Uit het bovenstaande wordt snel duidelijk dat het structurele tekort van € 286.500,- niet gedekt kan worden door de huidige jaarlijkse bijdrage van de gemeente Scherpenzeel en de dekking uit de algemene reserve. Willen we de exploitatie De Breehoek verbeteren dan ontkomen we eigenlijk niet aan investeringen en aanpassingen van het gebouw. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan:

- Een andere entree, met receptie- / ontvangstbalie. Horeca- en verblijfsfunctie beneden. Hierdoor wordt het aantrekkelijk even binnen te lopen, een afspraak te plannen of er een uurtje te gaan werken. De 'nutteloze' hal krijgt een bestemming die extra opbrengsten kan gaan genereren.
- Vergroten van de toegankelijkheid van onze bovenverdieping voor mindervaliden. Voor een openbaar gebouw feitelijk een noodzaak;
- De prominente trap in de hal, onpraktisch, moeilijk beloopbaar en draagt niet bij aan het exploitatieresultaat;
- Andere benutting of bestemming van de theaterzaal, een voorziening met een te lage bezettingsgraad en daardoor sterk bijdraagt aan het tekort op de exploitatie van De Breehoek;
- Toegankelijkheid van de sport- en theaterzaal voor grotere objecten met voor de sportzaal een onlogische toegang vanuit de centrale hal;
- Ruimte vrijmaken voor andere welzijns- en maatschappelijke voorzieningen in Scherpenzeel;
- Meer aanloop en een logischer plek voor de VVW, ook in combinatie met toeristisch overstap punt;
- Flexibel te gebruiken kantoorruimten voor regionale organisaties (GGD, Omgevingsdienst, consultatiebureaus etc.).

Met deze investeringen kunnen we de bruikbaarheid van het gebouw sterk verbeteren, en daarmee het exploitatietekort terugdringen. Een en ander vanzelfsprekend binnen het concept van het Kulturhûs "De Breehoek", het thuis voor alle Scherpenzeelers.

Ons bestuur maakt zich zorgen om de omvang van de investeringen en toekomstige exploitatie van De Breehoek in het perspectief van de bestuurlijke toekomst van de gemeente Scherpenzeel. Uw keuze op 9 december aanstaande heeft namelijk consequenties voor De Breehoek.

Willen wij deze voorziening voor de lange termijn behouden dan zouden we in geval van een herindeling met Barneveld graag een beroep doen op resterende - incidentele - middelen van de huidige gemeente Scherpenzeel om zoveel mogelijk van bovenstaande verbouwingswensen te kunnen realiseren. We hopen op die manier het exploitatietekort terug te dringen. Over de functie en functionaliteit van de theaterzaal moeten we met elkaar in gesprek daar de grootste gebruiker (uw gemeenteraad) zal gaan verdwijnen.

Financiële ondersteuning van de fusiegemeente zal ook op langere termijn noodzakelijk blijven om onze accommodatie tegen maatschappelijke tarieven aan te kunnen blijven bieden aan Scherpenzeelse sportverenigingen, culturele en sociale instellingen en kerkgemeenschappen. Wij hopen dat u dit in eventuele herindelingsbesprekingen nadrukkelijk wilt bepleiten.

In geval van een zelfstandig Scherpenzeel bieden de resultaten beide rapportages interessante oplossingsmogelijkheden. Niet alleen in de zin van de mogelijkheden voor een gelijktijdige investering in het pand, maar ook in het gecombineerd kunnen gebruiken van de verschillende ruimten en faciliteiten als catering / kantine, beveiliging, beheer en schoonmaak. Wij zien daar synergievoordelen die (onder de streep) de exploitatietekorten kunnen beperken. Ook in die situatie gaan wij graag met u in gesprek om verdere mogelijkheden te verkennen.

Daar ons rapport begin 2020 zal verschijnen en wij het graag aan de gemeente Scherpenzeel willen presenteren zullen wij daartoe een afspraak plannen met onze contactpersonen. Uiteraard sturen wij het rapport ook naar u als raadsleden. Wij hopen komend voorjaar met de gemeente in gesprek gaan over de toekomst van De Breehoek; ongeacht de uitkomst van uw afweging op 9 december hopen we dat Scherpenzeel langjarig van deze belangrijke maatschappelijke voorziening kan blijven genieten.

We respecteren dat u voor een moeilijke keuze staat en wensen u veel wijsheid,

N.B. Een afschrift van deze brief is tevens verzonden aan de gebruikers van de Breehoek.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van De Breehoek,

Arine Visser – van de Peut
Voorzitter

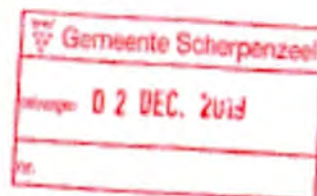

Gerrit Dijkstra
Penningmeester

Scherpenzeel, 28 november 2019.

Aan: College van B&W / Gemeenteraad

Onderwerp: Zelfstandigheid Scherpenzeel

Geacht College ,Raadslid

Omdat wij soms maanden buiten Scherpenzeel verblijven en toch op afstand de discussie volgen over "Scherpenzeel zelfstandig of bij Barneveld " ,geef ik u hierbij een persoonlijke visie. De keren dat ik uitgenodigd was om deel te nemen tijdens bijeenkomsten voor alle inwoners verbleven we helaas buiten Nederland.

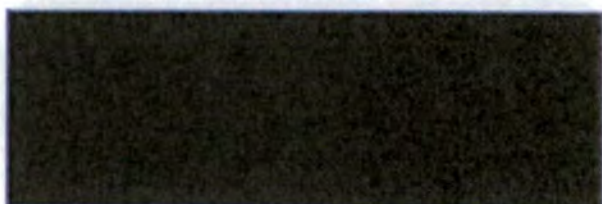
Algemeen:

Ondergetekende en zijn echtgenote zijn gehuwd in 1972 .Wij vestigden ons toen direct in Scherpenzeel, het was en is genieten . Nu wonen er nog steeds. Tijdens mijn werk als medicus in verschillende ziekenhuizen in deze regio en het werk van mijn vrouw als logopediste in de gemeente Scherpenzeel bemoeiden we ons niet met de lokale politiek. Soms hoorde ik wel via de zijlijn dat Scherpenzeel " De Parel van Gelderland" genoemd werd. Dat was in de periode toen ik als geneeskundig inspecteur voor deze provincie soms te maken had met de commissaris van de Koning(toen nog Koningin) in Gelderland. Tegelijkertijd werd daarbij gezegd dat Scherpenzeel voortdurend bestuurlijke perikelen opleverde , al gedurende enkele honderden jaren.

Afgelopen 47 jaar:

Ik kan niet anders zeggen dat ik na 1972 alleen maar heb ervaren dat er bestuurlijke perikelen zijn gebleven. Of dat nou te maken had met Regiovorming voor de gezondheidszorg of andere ontwikkelingen(bijv. provincie grens , fusie Woudenberg ,Amerongen ,Leersum ,Renswoude, enz. enz.). Het gaf bijna altijd behoorlijke spanningen. Zoveel spanningen zelfs dat het lokale college bij vele herhalingen fors met elkaar in conflict kwam. Met name als het over bestuurlijke herindeling ging. De spanningen waren niet uit de lucht. Het bleef maar onrustig. Ook nu weer merken mijn vrouw en ondergetekende dat de onrust de enige constante factor is. Dat lijkt me niet goed voor de aanpak van de lokale problematiek in het dorp Scherpenzeel . Gezien de ontwikkelingen in Nederland en ver daarbuiten ligt het wel erg voor de hand om een keer de bakens te verzetten. In Europa verdwijnen grenzen of ze worden op een niveau gebracht van "control of management " dat meer bij het huidige tijdsgewricht past. Mede beïnvloedt door cultuur – historische overwegingen . Nu het zo dicht bij een oplossing komt zou ik u verzoeken om de knoop door te hakken richting Gelderland en met name richting Barneveld en u niet te fixeren op zelfstandigheid zo lang als het maar kan . Ik heb met Barneveld zowel tijdens mijn werkzame periode als daarna veel contacten gehad. Je constateert dat de omliggende gemeenten behorend bij Barneveld: Voorthuizen,

Kootwijk, Achterveld ,De Glind , Stroe ,Garderen en Kootwijkerbroek, er alleen maar achteraf gezien, baat bij gehad door een bestuurlijk breder draagvlak . De afzonderlijke kernen zijn gebleven in de Gelderse Vallei(al honderden jaren zo !). Ook Scherpenzeel hoort vanuit de historie bij het Valleigebied . Als Scherpenzeel de bakens verzet komt er nog meer gewicht in de schaal. Immers Scherpenzeelers zijn dan een onderdeel van een grotere gemeente die iets te zeggen heeft. Wij hebben dan een meer professionele loketfunctie, met meer knowhow, continuïteit en draagvlak. Ook andere voorzieningen zijn van belang .Wij gaan graag naar de schouwburg in Barneveld ,dat moet ook betaald worden. In Scherpenzeel zie ik het van een schouwburg nooit komen .Ik denk dat de identiteit van Scherpenzeel niet aangetast wordt als we richting Barneveld gaan. Kijk bijvoorbeeld naar Amerongen, Garderen, De Glind of Leersum dat zijn geheel eigen gemeenschappen die toch deel uitmaken van grotere gemeentes (Utrechtse Heuvelrug of Barneveld). Kortom ik hoop dat die laatste jaren die we nog in Scherpenzeel graag zouden willen blijven wat meer gemeentelijke politieke rust met zich meebrengen. Ik verzoek u dan ook serieus te overwegen om aan de optie Barneveld te denken in plaats van doormodderen over zelfstandigheid .

RAPPORT "BIJ TWIJFEL NIET INHALEN"

Aan : de gemeenteraad van Scherpenzeel
Van : raadsadviseur M. Bogerd
Datum : 4 december 2019

1. Inleiding en opdrachtbeschrijving

In de raadsvergadering van 29 oktober 2019 hebt u mij aangesteld als raadsadviseur. Uiterlijk 2 december 2019 verwachtte u van mij een rapportage over de gevolgde werkwijze en de bevindingen van de werkgroepen en de Stuurgroep.

Vooruitlopend op de afronding van de schriftelijke rapportage heb ik u in de informele raadsvergadering van 26 november 2019 mijn bevindingen mondeling toegelicht. Helaas lukte het mij door ziekte niet om de rapportage ook daadwerkelijk op 2 december op te leveren. Deze vertraging vind ik vervelend, maar stelt mij wel in staat om de recente ontwikkelingen in mijn eindrapportage mee te nemen.

Zoals u duidelijk zal zijn geworden, heb ik mijn opdracht breed opgevat. Waar nodig ga ik in op meerdere aspecten van het gevolgde proces, de inhoud en de ontstane emoties.

2. Waardering

Allereerst wil ik mijn waardering uitspreken voor de wijze waarop ik ben ontvangen in en buiten Scherpenzeel. Alle gevraagde informatie werd verstrekt. In vele gesprekken vond een verdieping plaats. Ik heb binnen en buiten Scherpenzeel geen drempels ervaren en blokkades ondervonden. De openheid en transparantie, de deskundigheid en vriendelijkheid heb ik bijzonder gewaardeerd.

Tijdens mijn inventarisatieronde ben ik onder de indruk geraakt over de hoeveelheid stukken die inmiddels al zijn geproduceerd over de toekomst van Scherpenzeel. Bijzondere waardering heb ik voor de ambtelijke organisatie. Naast het lopende werk moest een klus van formaat en met grote consequenties worden geklaard. Niet iedereen heb ik persoonlijk ontmoet, maar de medewerk(st)ers die ik wel op strategisch-, beleids- en uitvoerend niveau heb gesproken en gadeslagen, straalden een grote betrokkenheid, enthousiasme en deskundigheid uit waar u trots op mag zijn. Natuurlijk kan het altijd beter (daar kom ik nog op terug), maar menig gemeente zal jaloers zijn op de ambtenaren in uw organisatie.

Ondanks mijn soms vervelende vragen en diepteboringen, ondanks dat ik besef inbreuk op de kostbare en schaarse tijd te hebben gemaakt, was en is de bereidheid aanwezig mij de gevraagde stukken te verstrekken, tijd in te ruimen voor gesprek en zo nodig een visie bij te stellen, was er wederzijds begrip, maar ook de intentie om een goed eindproduct (op) te leveren.

3. Proces

Procesuitgangspunten

Op 27 juni 2019 besluit uw raad een vervolg te geven aan de – in de raadsvergadering van 15 januari 2019 vastgestelde – Toekomstvisie 2030. Tevens besluit uw raad, op 27 juni 2019, om een Stuurgroep in het leven te roepen, bestaande uit de fractievoorzitters, leden van het college van burgemeester en wethouders, de griffier, de gemeentesecretaris, de concerncontroller en de strategisch adviseur.

Ook wordt door u besloten om “een nadere verkenning te starten met betrekking tot verdere (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de regio” en “in te stemmen met het plan van aanpak voor het vervolgtraject dat leidt tot **gefaseerde** besluitvorming, waarvan **het eerste besluit** genomen wordt in december 2019, waarbij zelfstandigheid, met uiteraard de nodige samenwerking met andere gemeente(n), een reële optie en onderdeel van de praktische aanpak is.” (Het vetgedrukte is van mij. Daarop kom ik in dit rapport terug.)

Op 8 juli 2019 vindt een gesprek plaats tussen een raadsdelegatie en een delegatie van het provinciaal bestuur. De (hoofdpijnen van de) afspraken “die van betekenis zijn voor de doorontwikkeling van de bestuurlijke relatie tussen de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld” worden door de Commissaris van de Koning van Gelderland in zijn brief, gedateerd 22 juli 2019, vastgelegd. “We hebben in gezamenlijkheid vastgesteld dat in het proces in ieder geval twee opties nadrukkelijk en gelijktijdig zullen worden **verkend**: 1. Voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Scherpenzeel; en 2. Bestuurlijke fusie van de gemeente Scherpenzeel met de gemeente Barneveld. De resultaten van deze verkenning dienen te leiden tot een duidelijk besluit in december 2019 over de te volgen koers. Ik heb dit in mijn overleg met de raadsdelegatie geformuleerd als het in december 2019 zetten van een duidelijke stip op de horizon.”

Met het niet beantwoorden c.q. weerspreken van de inhoud van de brief van de Commissaris van de Koning in Gelderland hebben uw gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van Scherpenzeel ingestemd met de afspraak.

De beperking die hier wordt opgelegd heb ook ik te accepteren. Graag had ik andere opties in de verkenning meegenomen. Een verkenning bijvoorbeeld naar ambtelijke fusie of het fuseren met een andere gemeente dan Barneveld of welke samenwerkingsmodellen zijn er mogelijk of is het model Renswoude / Veenendaal of het model Woudenberg / Amersfoort (om in de buurt te blijven) ook haalbaar? Ook de door de gemeentes Ede en Veenendaal uitgesproken bereidheid om taken uit te voeren voor een (regie)gemeente Scherpenzeel was de moeite waard geweest om te onderzoeken.

Dan is er nog een beperking. Die vind ik zeer rigide. Barneveld stelt vooraf als voorwaarde dat allerlei opties bespreekbaar zijn, mits herindeling met deze gemeente het uitgangspunt is (stip op de horizon).

Procedure

Nu we aan het einde van het proces staan, moet ik constateren dat volgens het plan

van aanpak is gewerkt, tot het moment dat Gedeputeerde Staten de brief, gedateerd 20 november 2019, aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zenden. De brief van het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland vind ik voorbarig en procedure-doorkruisend. Er wordt gereageerd op de rapportage "Regie over de toekomst van Scherpenzeel" van de Stuurgroep, terwijl in voorgaande stukken en in de gesprekken minstens de indruk wordt gewekt het besluit van de gemeenteraad van december 2019 af te wachten. Bovendien reageert GS slechts op één van de onderleggers, die straks het raadsvoorstel moeten vormen, in plaats van het hele raadsvoorstel af te wachten.

Dan vindt er nog iets plaats. In de procedure is niet voorzien wat er gebeurt wanneer er geen overeenstemming in de Stuurgroep kan worden bereikt over het raadsvoorstel. Wanneer daar – al enige weken – sprake van is, laat het college van burgemeester en wethouders de voorbereiding van het concept-raadsvoorstel op het laatste moment aankomen. Het college talmt om het initiatief te nemen, met als gevolg dat de fractie Gemeentebelangen Scherpenzeel (GBS) op 23 november een concept-initiatiefvoorstel aan de Stuurgroep voorlegt voor bespreking op de Stuurgroepvergadering van 26 november 2019.

Dit initiatiefvoorstel kan niet op unanieme steun van de Stuurgroep rekenen.

Over – zoals ik al schreef – 'wat te doen in dit scenario' is in het voortraject geen afspraak gemaakt. Ik vind dat een omissie in het Stuurgroepproces. Deze situatie was immers te voorzien geweest, gelet op meningen in de gemeenteraad.

Omdat er zich wel een raadsmeerderheid voor dit voorstel aftekende, dient GBS zijn initiatiefvoorstel na afloop van de Stuurgroepvergadering formeel in. Het College stelt daags daarna een eigen raadsvoorstel vast, dat lijnrecht tegenover het initiatief-raadsvoorstel staat. Dat het College dit doet in de wetenschap dat dit voorstel niet op een raadsmeerderheid zal kunnen rekenen (in plaats van te volstaan met een zienswijze op het initiatiefvoorstel, zoals het Reglement van Orde aangeeft) acht ik niet verstandig en tekenend voor de inmiddels sterk verscherpte verhoudingen. Persoonlijk had ik van het College een uiterste poging verwacht om de eenheid te zoeken en te bewaren, om onnodige polarisatie te voorkomen, om samenbindend werkzaam te zijn.

Bovendien is het Collegevoorstel een meerderheidsbesluit, dat niet door de GBS-wethouder wordt onderschreven. Desondanks is portefeuillehouder Henny van Dijk (indachtig het uitgangspunt 'het college spreekt met één mond') bereid dit voorstel tijdens de besloten raadsbijeenkomst op 28 november 2019 te verdedigen. Een halve week later blijkt datzelfde minderheidsstandpunt aanleiding voor de twee andere coalitiefracties om het vertrouwen in wethouder Henny van Dijk op te zeggen.

Het moge duidelijk zijn dat deze ontwikkelingen Scherpenzeel schaden.

4. Mijn gevoelens naar aanleiding van het rapport 'Regie over de toekomst van Scherpenzeel'

4a. Samen sterk

Voor de wijze waarop het rapport "Regie over de toekomst van Scherpenzeel" tot stand is gekomen heb ik bijzondere waardering. Fractievoorzitters, collegeleden en

ambtenaren hebben een mooi stukje werk (op)geleverd, in een korte tijd. De gezamenlijke verantwoordelijkheid werd gevoeld en uitgedragen.

Het is me opgevallen dat bij de totstandkoming van de kaders van de Omgevingsvisie voor een soortgelijke aanpak is gekozen. Nadat de gezamenlijke inspanning in het voortraject was afgerond, komt het college van burgemeester en wethouders met een raadsvoorstel richting de gemeenteraad om de Kadernota Omgevingsvisie vast te stellen. Daarmee heeft Scherpenzeel (in vergelijking met andere gemeenten in Nederland) een snelle inhaalslag gemaakt en kan het Omgevingsvisietraject alsnog in 2020 worden afgerond. Waar een kleine gemeente groot in kan zijn..!

Deze aanpak is vernieuwend en tekenend voor de wil, die in Scherpenzeel in de basis aanwezig is, om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen en tot bestuurskrachtige besluiten te komen. Het inhuren van een extern adviesbureau was naar mijn mening, zeker gezien de toch al overbelaste organisatie, alleszins te rechtvaardigen.

4b. Samenwerking

Hoewel ik halverwege in het proces instapte, kon ik de (totstandkoming) van de cruciale besprekingen, verslagen en argumentaties nauwlettend volgen. Met name de resultaten van de werkgroepen Organisatiekracht en Betaalbaarheid bieden een grote hoeveelheid informatie die van belang zijn om het rapport van de Stuurgroep goed te kunnen doorgronden.

Gelet op de tijdsdruk heb ik als raadsadviseur besloten intensief te sparren met de strategisch adviseur, Annemieke Stallaert, ten aanzien van het opstellen en de inhoud van het concept-rapport "Regie over de toekomst van Scherpenzeel". Hierdoor is er een soort co-productie ontstaan, hetgeen het proces maar ook de inhoud ten goede is gekomen. In de Stuurgroepvergadering van 30 oktober 2019 heeft de strategisch adviseur het concept-rapport toegelicht en ik mijn voorlopige analyse gegeven. Mijn oordeel is dat het werk van de Stuurgroep en het eindresultaat meer dan recht doet aan de opgedragen verkenning waartoe op 27 juni 2019 door de gemeenteraad opdracht werd gegeven. Bij de inhoud van de publiekssamenvatting ben ik eveneens nauw betrokken geweest.

De openheid, de transparantie, inzet en betrokkenheid van alle Stuurgroepleden in de vergadering van 30 oktober 2019, en de professionele ondersteuning vanuit de afdeling communicatie, heb ik bijzonder gewaardeerd en genoteerd als een voorbeeld van samen kracht ontwikkelen.

4c. Punten van aandacht

Een paar punten wil bij de inhoud van het rapport van de Stuurgroep aanstippen.

4c.1 Meer taken

De gemeenten in ons land krijgen steeds meer taken op het bordje geschoven. Bovendien worden aan de te leveren producten en diensten steeds hogere eisen – vaak vanwege de grotere complexiteit – gesteld. Daarnaast moeten de nodige financiën aanwezig zijn om de ambities en de gevolgen van de decentralisaties (ondermeer jeugdzorg, ouderenzorg etc.) te kunnen opvangen. Scherpenzeel zal het

– wat de behartiging van die taken betreft – alleen niet redden. Daar is Scherpenzeel te klein voor, maar geen uitzondering in gemeenteland. Vele kleine gemeenten kampen met dit probleem. Vandaar dat onze wetgever alle mogelijke vormen van samenwerking (met buurgemeenten, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties) in het leven heeft geroepen en toestaat om de gemeentelijke taken op een adequate wijze te kunnen uitvoeren. Wel moet beseft worden dat dit niet zonder (extra) financiële inspanning gaat.

De werkgroep Organisatiekracht heeft per beleidstaak gedefinieerd welke taken Scherpenzeel per se zelf wil uitvoeren, en voor welke beleidstaken samenwerking met andere gemeenten kan worden gezocht. Graag had ik het scala van (samenwerkings)mogelijkheden op dit punt verkend en verdiept gezien.

Een bredere oriëntatie op mogelijke samenwerkingspartners was gegeven de beperkte tijd, maar vooral ook gegeven de opdracht, helaas niet aan de orde. Ik vind dat een gemis.

4c.2 Voorzieningenniveau

Scherpenzeel kent vele voorzieningen en heeft een rijk verenigingsleven. Bij punt 4. van het rapport "Regie over de toekomst van Scherpenzeel" worden er een aantal benoemd. Zelfs in de tijd dat de broekriem moest worden aangehaald en de uitkering uit het Gemeentefonds minder werd bleef het voorzieningenniveau op peil. Dit ging onmiskenbaar ten koste van de ambtelijke organisatie, wat nu ook breed door uw raad wordt erkend. Wanneer Scherpenzeel zelfstandig wil blijven zal een forse investering (structureel) moeten worden gedaan om èn het voorzieningenniveau op peil te houden èn de ambtelijke organisatie te laten doorgroeien naar een toekomstbestendige organisatie.

Gelet op het vorenstaande acht ik het onjuist om de financiële offers die door het bedrijfsleven en de burgers moeten worden opgebracht uitsluitend toe te schrijven aan het op peil brengen van de ambtelijke organisatie. Daarmee wordt geen recht gedaan aan al die medewerk(st)ers die met een minimale bezetting een maximale prestatie hebben geleverd. De financiële offers zijn nodig om het voorzieningenniveau en de dienstverlening op het peil te houden.

4c.3 Ambtelijke organisatie

Naar mijn mening geeft de werkgroep Organisatiekracht een realistisch beeld van de gewenste organisatie. Dat een verdiepingsslag nodig is, spreekt voor zich. Gelet op de mate van verkenning acht het verrichte onderzoek en het aangedragen voorstel meer dan voldoende. Natuurlijk hebben de gemeentesecretaris en ik gesproken over een omslag van de organisatie, over efficiencymaatregelen, kan iedereen mee?, hoever moet onze dienstverlening gaan, wat kunnen we aan de gemeenschap overlaten, wat doen we samen met anderen en wat doen we niet meer. Dat is een volgende stap. Maar het plaatje wat nu voorligt is helder.

Feit blijft dat voor de toekomstbestendige basiseenheid structurele gelden beschikbaar moeten zijn. Niet alleen voor over drie, maar over meerdere jaren. Een flexibele schil doet daaraan niet toe of af. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat zo'n flexibele schil buitengewoon prettig werkt en ruimte biedt om voor projecten de juiste professionaliteit aan te trekken.

4c.4 Financiën

Er wordt wel eens gezegd: geld maakt niet gelukkig. Maar het is wel handig wanneer er voldoende structurele middelen aanwezig zijn.

In de analyse van de Stuurgroep wordt een bandbreedte geschetst van € 1,2 mln voor het 'Basis op Orde' scenario tot € 1,6 mln voor een scenario waarin de ambities uit de Toekomstvisie 2030 worden gerealiseerd.

Zelfstandigheid zonder (ruimte om) ambities te realiseren is een politieke keuze, die vanuit inwonerperspectief relatief weinig meerwaarde heeft. Bovendien is een flexibele schil van 4,5 ton in een dergelijk scenario ook niet goed te rechtvaardigen. Het College van Gedeputeerde Staten geeft dit terecht aan in haar brief.

In het ambitieuze scenario, zo schrijft Gedeputeerde Staten, is (een politieke keuze voor) een flexibele schil van 4,5 ton wel te rechtvaardigen. Omdat ik heb begrepen dat dit scenario ook wordt omarmd door die fracties, die zelfstandigheid bepleiten, zal ik voor het vervolg van mijn analyse uitgaan van het ambitieuze scenario (€ 1,6 mln).

Bovenop deze structureel benodigde middelen komt ook nog een incidentele investering, om de transitie naar de toekomstbestendige organisatie mogelijk te maken.

Incidentele middelen

Uit de Toezichtsbrief 2019 van de provincie Gelderland blijkt dat de uitgangspositie van de gemeente Scherpenzeel, om aan deze operatie te beginnen, gunstig is:

Kengetal	Gelders gemiddelde	Waarde kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Solvabiliteitsratio	34%	54%	>50%	20-50%	<20%
2. Grondexploitatie	11%	0%	<20%	20-35%	>35%
3a. Structurele exploitatieruimte Begr	0,20%	0,70%	Begr en MJR	Begr of MJR	Begr en MJR
3b. Structurele exploitatieruimte MJR	1,10%	2,90%	> 0%	> 0%	< 0%
4. Belastingcapaciteit	100%	110%	<95%	95-105%	>105%
5. Weerstandsvermogen	216%	927%	>100%	80-100%	<80%

Bovenop deze positieve cijfers komen nog de stille reserves en de resultaten uit de grondexploitatie, die de komende jaren kunnen worden ingeboekt. Vanzelfsprekend geldt ten aanzien van de opbrengsten uit de grondexploitatie dat het een politieke keuze is hoe deze wordt ingezet; daarbij kan het een politieke keuze zijn om te investeren in (nieuwe) ambities inclusief de daarvoor benodigde ambtelijke capaciteit (flexibele schil).

Maar los van de ruimte die als gevolg van de grondexploitaties ontstaat, zijn de algemene en stille reserves ruimschoots voldoende om de transitie naar een toekomstbestendige (ambitieuze) organisatie mogelijk te maken.

Structurele middelen

Structurele financiële dekking is nodig om het voortbestaan van Scherpenzeel te verzekeren. Het moge duidelijk zijn dat hier (politiek gezien) de grootste opgave voor Scherpenzeel ligt om zelfstandig te kunnen blijven. Uitgaande van het ambitieniveau zoals vastgelegd in de Toekomstvisie 2030 zullen er keuzes moeten worden gemaakt ten aanzien van de lokale lasten, het voorzieningenniveau, het

onderhoudsniveau etc. Om deze (politieke) keuzes mogelijk te maken zijn mogelijke bezuinigingsmaatregelen in kaart gebracht. Gelet op de inspanningen van de werkgroep Betaalbaarheid acht ik het verdedigbaar - gelet op de beschikbare tijd en het feit dat de samenleving hierin niet is geconsulteerd - dat hier geen verdere verdiepinslag is gemaakt. Wat nu is opgeleverd vind ik voldoende voor een verkenning.

4c.5 Bestuurskracht

Wanneer u mocht besluiten tot zelfstandig verder gaan is het van groot belang om met elkaar (gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders) na te denken hoe u vorm en inhoud aan de bestuurskracht wilt besteden. De rapportage van de werkgroep Bestuurskracht vind ik erg mager. Juist de politiek bestuurlijke verhoudingen in de toekomst moet bespreekbaar worden. Hoe gaan we eenheid in verscheidenheid krijgen en geven we op een samenbindende wijze richting aan de toekomst van Scherpenzeel.

Rol, taak en verantwoordelijkheden van de drie bestuursorganen moeten duidelijk besproken, bepaald en omschreven worden. Om vervolgens ook in de praktijk (niet alleen in woord maar ook in de daad) dit nader uit te werken, gestalte, vorm en inhoud te geven. Misschien is in dat geval het wenselijk om nu reeds binnen de politieke partijen mensen – op basis van interesse, deskundigheid, tijd etc. – te recruter en in de discussie en vormgeving te betrekken.

Scherpenzeel staat voor belangrijke opgaven in de toekomst. Dat hoef ik u niet te vertellen. Aan de andere kant moeten we niet overdrijven. Scherpenzeel is geen groeigemeente met een speciale opgave. Toch vraagt besturen in deze tijd deskundigheid, tijd, betrokkenheid etc. De bestuurlijke organisatie zal daarop dienen te anticiperen.

De volgende contouren zie ik dan. Wanneer Scherpenzeel zelfstandig verder gaat, zal de gemeenteraad duidelijk de strategische visie behoren aan te geven. Het college voert dan uit, volgens de aangegeven visie en beleid. De ambtenaren assisteren daarbij en verlenen de nodige diensten.

Het is van belang dat naast de strategische visie de gemeenteraad ook prioriteert en uiteraard de benodigde financiële middelen beschikbaar stelt.

De gemeenteraad kan en zal dan vorm en inhoud moeten geven aan zijn drie rollen: kadersterstellend, control en volksvertegenwoordigend.

Wellicht ten overvloede meld ik het nog even. Waar in de Gemeentewet gesproken wordt over het gemeentebestuur wordt het college van burgemeester en wethouders bedoeld. Op het college rust dus een zware taak en grote verantwoordelijkheid.

De opeenvolgende waarnemerschappen hebben het college en raad niet gemakkelijk gemaakt om in bestuurskracht te groeien. Procesregie en samenbindend vermogen zijn heel belangrijk. Bij een keuze voor zelfstandig blijven zal een eigen kroonbenoemd burgemeester zo snel mogelijk noodzakelijk zijn. De burgemeester zal als voorzitter van het bestuurlijk management initiërend, coördinerend, samenbindend, kwaliteitverhogend actief moeten zijn. Juist voor een dynamische gemeente als Scherpenzeel is het wenselijk dat de gemeenteraad aangeeft welke

kwaliteit, deskundigheid en persoonlijkheid van ieder lid van het college wordt verwacht. Het kan niet zo zijn dat de ambtelijke organisatie steeds meer professionaliseert en het college achterblijft in deskundigheid en kwaliteit.

Daarbij moet worden bedacht dat nieuwe vormen van zeggenschap en verantwoordelijkheid geven en dragen, het toekomstbeeld van de gemeente Scherpenzeel zullen bepalen. Een bestuursstijl die daarop aansluit is wenselijk, waarbij de gemeente de kaders en het proces aangeeft en de uitwerking overlaat aan het bedrijfsleven en/of de inwoners. Deze vorm van participatie groeit in Nederland.

De door de gemeenteraad in het verleden vastgestelde kaders zijn naar mijn gevoelens weinig uitnodigend richting de samenleving en zeker aan een opfrisbeurt toe.

Zoals ik al schreef heeft de Scherpenzeelse raad in het kader van de Kadernota Omgevingsvisie reeds geëxperimenteerd met een 'participatiekompas'. Naar ik heb begrepen zal komend voorjaar een nieuw participatiekader aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Een verdieping van het onderwerp bestuurskracht en politiek-bestuurlijke verhoudingen is beslist geen overbodige luxe. Het lijkt me een dankbaar en waardevol onderwerp om een brede bestuurlijk-maatschappelijke discussie te (gaan) voeren, in het belang van het voortbestaan van Scherpenzeel. De recentste ontwikkelingen geven daar zeker aanleiding toe.

4c.6 Samengaan met Barneveld

Dat het samengaan van Scherpenzeel met Barneveld niet de eerste voorkeur is, moge duidelijk zijn. Scherpenzeel is sinds mensenheugenis een zelfstandige gemeenschap en heeft haar bestaansrecht bewezen. Het is een dorp dat er wezen mag. Daarom is de geneigdheid om (min of meer door de provincie opgelegd) de samenwerking met Barneveld breed te verkennen minder groot dan een verkenning naar zelfstandig blijven.

Toch kan ik uit eigen waarneming zeggen dat op ambtelijk en bestuurlijk niveau een serieuze verkenning heeft plaatsgevonden. Ook is een aantal raadsfracties op eigen initiatief op verkenning uitgegaan. Beseft moet echter worden, dat een gemeentelijk samengaan veel vraagt van beide partijen. Vaak spelen emoties hierbij ook nog eens een belangrijke rol. Daarom blijf ik buiten die emoties en moet ik uitgaan van concrete feiten, omstandigheden, gegevens en beleidsstukken, met het oog gericht op een eventuele samengaan.

Ik gebruik bewust het woord samengaan. Hierbij ga ik uit van twee gelijkwaardige partijen die samen tot de conclusie komen één gemeente te vormen. Op het moment dat Barneveld, als de grote broer, alles bepaalt, en Scherpenzeel als de kleine jongen alles moet slikken, dan wordt een verkeerde start gemaakt. De voorwaarde, die door Barneveld wordt gesteld, van een keuze (stip op de horizon) voor het spoor herindeling heb ik al rigide genoemd. Graag had ik de discussie (hoe staan we er samen in?) tussen beide gemeentebesturen gevoerd gezien. Wat niet is, kan nog komen.

Voordelen van samenvoeging

Ik ga verder in op de voordelen van samenvoeging tussen beide gemeenten. Je hoeft echt niet over veel fantasie te beschikken om te beseffen dat er vele voordelen zijn te noemen wanneer Scherpenzeel en Barneveld in de toekomst samen (verder) zullen gaan. Uit gesprekken en bestudering van de stukken wordt me dat wel duidelijk.

De samenvoeging biedt een unieke kans – gelet op de kenmerken van beide gemeenten – om een innovatieve, duurzame en bestuurskrachtige gemeente met circa 68.000 inwoners te laten ontstaan. Vooral door het overeenstemmende en aanvullende profiel van beide gemeenten ontstaat ruimtelijk een sterk samenhangend gebied met een krachtig en kansrijk sociaal-economisch en maatschappelijk profiel, met veel bedrijvigheid.

In de nieuwe gemeente zal, gelet op het beleid en de ontwikkeling van Barneveld en de daarbij behorende dorpen, voldoende aandacht blijven – wanneer Scherpenzeel en haar inwoners een rol van betekenis gaan spelen in de nieuwe gemeente (en daar twijfel ik niet aan) – voor de eigenheid, de betrokkenheid en identiteit van Scherpenzeel. Tevens kan en zal de werkgelegenheid bloeien en groeien. Tenslotte zien we dat de kleine kernen in Barneveld ook de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven en voorzieningenniveau. Ook kan in de fusiegemeente meer aandacht worden besteed aan de bereikbaarheid (waaronder de OV-dienstverlening) en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.

Vanuit de gunstige ligging, de aanwezigheid van enkele stuwende economische sectoren, een lage werkloosheid en een hoog arbeidsmoraal en de aanwezige randvoorwaarden voor verduurzaming kan en zal de nieuwe gemeente een rol van betekenis gaan vervullen in de regio, maar ook daarbuiten.

Bij vele herindelingen in ons land zijn nieuwe initiatieven ontstaan ter versterking van de lokale democratie. Ik twijfel er niet aan, gelet op de betrokkenheid van de inwoners van Scherpenzeel op hun dorp, dat vanuit de Scherpenzeelse samenleving nieuwe energie ontstaat om als gemeenschap kracht te ontwikkelen en het wij-gevoel binnen de nieuwe gemeente te versterken.

Wat de bestuurskracht betreft mag je aannemen dat bestuurlijk en ambtelijk voldoende kennis, kunde en professionaliteit groeit of aanwezig is om de opgaven van de nieuwe gemeente aan te kunnen. Ook ik waag me niet aan een oordeel over Barnevelds bestuurskracht. Wel ben ik ervan overtuigd dat er geen garanties zijn voor bestuurskracht. Omdat altijd met mensen wordt gewerkt, moet dit niet als een automatisme worden gezien. Immers het aantal wethouders dat landelijk gezien moet aftreden stijgt. Niet alleen in kleine maar ook in grote gemeenten. In het boekwerk "Valkuilen voor wethouders" wordt een doorkijk gegeven in het vroegtijdig verdwijnen van wethouders, in de periode 2002-2018, en een analyse daarvan. Daarnaast is een professioneel ambtelijke organisatie geen garantie voor een vlotte en burgergerichte dienstverlening. Toch mag worden aangenomen dat de vijver waaruit wordt gevisst voor raadsleden en wethouders in een grote gemeente groter is dan in een kleine.

Ook de ambtelijke organisatie zal – door de verdeling van meerdere taken over

meerdere personen – krachtig en minder kwetsbaar worden. Een organisatie die in staat is een adequaat antwoord te geven op het toenemende aantal (ingewikkelde) taken bij de gemeente. Ook hierdoor kan en zal de nieuwe gemeente een sterke rol binnen de regio kunnen vervullen.

Het schaalniveau van de nieuwe gemeente verhoudt zich overigens goed tot de omliggende gemeenten in de regio.

Samenvattend kan de omvang van de nieuwe gemeente, zowel qua oppervlakte als inwonertal, in combinatie met de maatschappelijk, ruimtelijke en economische mogelijkheden, als robuust worden gekwalificeerd en in staat worden geacht de komende jaren structureel de gemeentelijke taken op te pakken en uit te voeren.

In de verkenning is ook gesproken over de financiën en het voorzieningenniveau in Scherpenzeel. Tot een verdergaande verdiepingsslag kon niet worden gekomen omdat Barneveld wil weten welke richting Scherpenzeel serieus uit denkt: wel of niet samenwerken met Barneveld (met als stip op de horizon: samengaan).

Samenvoeging van Barneveld en Scherpenzeel zou geen onlogische stap zijn. Zover is het nog niet. Daaraan moet naar mijn gevoel een goed onderhandelingstraject voorafgaan. Scherpenzeel is te waardevol om zomaar bij Barneveld op schoot te gaan zitten. Wanneer voor een uitdieping bij dit model wordt gekozen, is het een eerste vereiste om elkaars nieren te proeven en bij een goed gevoel te onderhandelen over

- garanties voor de leefbaarheid in en van Scherpenzeel, nu en in de toekomst
- meerjarenafspraken over de toekomstbestendigheid van de Breehoek, het zwembad, de bibliotheek, maatwerk in het sociaal domein, de (gemeentelijke) dienstverlening aan de burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, etc.
- duidelijke afspraken over de ineenschuiving van de ambtelijke organisatie
- steun aan de versterking van de eigenheid van Scherpenzeel.

Ik denk dat beide gemeenten ook moeten aankloppen bij het provinciaal bestuur van Gelderland om te onderhandelen over de steun van het provinciaal bestuur in bovengemeentelijke belangen en taken (bijvoorbeeld de versterking van de bereikbaarheid, innovatieve ontwikkelingen etc.).

Zoals reeds aangegeven was een verkenning met Barneveld samen (vooruitlopend op een onvoorwaardelijke keuze voor herindeling) voor Barneveld nog een brug te ver.

Helaas moet ik wel ten aanzien van dit punt constateren dat de Stuurgroep ook de kans, om zich goed voor te bereiden op de onderhandelingen, door een gezamenlijk bidboek te formuleren dat aan Barneveld kan worden voorgelegd, niet te baat heeft genomen. Naar mijn mening is een goede (tactische) voorbereiding op dergelijke besprekingen absoluut noodzakelijk voordat Scherpenzeel de keuze maakt om met Barneveld de samenvoegingsbesprekingen aan te gaan. Aan die randvoorwaarde wordt nu niet voldaan.

5. Brief van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 20 november 2019

Zoals ik hiervoor reeds heb aangegeven, vind ik de brief van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 20 november 2019 voorbarig en niet passend in het licht van de

afgesproken procedure. Vreemd is het, dat Gedeputeerde Staten niet het raadsvoorstel en het raadsbesluit afwachten maar naar aanleiding van het rapport "Regie over de toekomst van Scherpenzeel" een schot voor de boeg geven.

Ik wil nu echter een positieve wending aan de brief geven. Ik zie de brief als een zienswijze, die meer wordt ingediend bij ontwerp-bestuursbesluiten. Het bestuursorgaan dat de beslissing neemt doet er dan verstandig aan rekening te houden met de gemaakte opmerkingen in de zienswijze. Dit is van belang voor het verdere verloop van het traject.

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat het rapport "Regie over de toekomst van Scherpenzeel" balans mist en niet op alle voorwaarden voor een duurzame toekomst van Scherpenzeel ingaat. Ik vind dit verwijt enigszins naïef. Zegt het raadsbesluit van 27 juni 2019 zelf niet dat gestart wordt met "een nadere verkenning met betrekking tot verdere (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de regio" en besloten wordt "in te stemmen met het plan van aanpak voor het vervolgtraject dat leidt tot **gefaseerde** besluitvorming, waarvan **het eerste besluit** genomen wordt in december 2019, waarbij zelfstandigheid, met uiteraard de nodige samenwerking met andere gemeente(n), een reële optie en onderdeel van de praktische aanpak is."

De Commissaris van de Koning van Gelderland legt in zijn brief, gedateerd 22 juli 2019, vast: "We hebben in gezamenlijkheid vastgesteld dat in het proces in ieder geval twee opties nadrukkelijk en gelijktijdig zullen worden **verkend**: 1. Voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Scherpenzeel; en 2. Bestuurlijke fusie van de gemeente Scherpenzeel met de gemeente Barneveld. De resultaten van deze verkenning dienen te leiden tot een duidelijk besluit in december 2019 over **de te volgen koers**. Ik heb dit in mijn overleg met de raadsdelegatie geformuleerd als het in december 2019 zetten van een duidelijke stip op de horizon."

De gemeenteraad van Scherpenzeel geeft aan dat er "gefaseerde besluitvorming" plaatsvindt, waarvan "het eerste besluit" genomen wordt in december 2019. Ik lees hieruit dat we in december aan het begin van een keuze staan. De eerste fase. Het eerste besluit.

De brief van de Commissaris van de Koningin van 22 juli 2019 is minder vrijblijvend en geeft aan dat er in ieder geval twee opties moeten worden "verkend", met de toevoeging dat de verkenning moet leiden tot een duidelijk besluit "over de te volgen koers". Het woord "verkenning" wekt niet de indruk dat er diepgaande onderhandelingen plaatsvinden, concrete afspraken worden gemaakt etc. En de woorden "een duidelijk besluit over de te volgen koers" lijken meer te slaan op de te volgen koers, de vervolgstappen etc.

Hoe dan ook, in de zienswijze geven Gedeputeerde Staten aan, dat de verkenning (ik gebruik dit woord ook maar) onvoldoende is uitgevoerd ten aanzien van in ieder geval:

- de regionale samenwerking c.q. – inbreng
- de strategische slagkracht
- de verbetering van het politiek-bestuurlijk samenspel
- het scenario samengaan met Barneveld.

Alhoewel er aan onderliggende zaken wel aandacht is besteed (o.a. aan de hand van

de knelpunten die door SeinstraVandeLaar zijn geconstateerd) binnen de werkgroepen, komen deze punten in de openbare analyse van de Stuurgroep inderdaad niet uitgebreid naar voren.

Ik denk dat het verstandig is serieus rekening te houden met de gemaakte opmerkingen in de zienswijze van Gedeputeerde Staten van Gelderland en daarmee aan de slag te gaan.

6. Initiatiefvoorstel GBS

Het Initiatiefvoorstel van GBS is onafhankelijk gezien een belangrijke aanvulling op de analyse van de Stuurgroep:

- Het geeft verdieping op het punt van bestuurskracht, die in de analyse van de Stuurgroep wordt gemist
- Er worden (zonder de Scherpenzeelse begrotingsdiscipline te verlaten) uitgangspunten benoemd, waarmee de gemeenteraad tot een structurele dekking kan komen.

Persoonlijk vind ik het erg jammer dat deze stappen niet (meer) in het Stuurgroepproces zijn gezet of konden worden gezet.

Het voorstel van GBS borduurt weliswaar voort op hetgeen gezamenlijk in de werkgroepen is neergezet, maar vanuit het oogpunt van draagvlak in de gemeenteraad is het jammer dat in het Stuurgroepproces niet meer ruimte is gemaakt (lees: tijd is genomen) om deze stappen in gezamenlijkheid te doorlopen.

Wensen en bedenkingen College

In haar zienswijze betoogt het College dat de Algemene Reserve te snel wordt uitgeput door de voorgestelde incidentele investeringen voor de transitie naar een toekomstbestendige organisatie. Alhoewel een technisch juiste constatering, is daar op inhoud wel wat op af te dingen. De ondergrens van het weerstandsvermogen dient naar mijn mening (zeker bij een zo ingrijpende keuze als deze) in langjarig perspectief te worden geplaatst (bijvoorbeeld in het licht van de stille reserve en de politieke keuzes die kunnen worden gemaakt ten aanzien van de aanwending van de opbrengsten uit grondexploitaties).

Ik neem het de indieners van het initiatiefvoorstel niet kwalijk dat zij de incidentele uitgaven en financiering daarvan niet verder hebben uitgewerkt. Dat was in dit tijdsbestek simpelweg niet realistisch en haalbaar.

GBS stelt voor om de uitwerking van haar uitgangspunten gestalte te geven in de Kadernota 2021. Dat is een krappe maar (in het licht van het alternatief wat nu voorligt, en alle onzekerheid die dit biedt) te verantwoorden uitstel. Dat uitstel bepleit ik ook alleen op een andere wijze.

7. Advies

Zoals u zult hebben gemerkt probeer ik het vereiste evenwicht voor ogen te houden. Bovendien ben ik iemand die liever samenbindt dan scheidt. Naar mijn mening worden door Gedeputeerde Staten van Gelderland in de brief van 20 november 2019 nuttige opmerkingen gemaakt. Daarnaast heb ik lopende de tekst van dit rapport

aangegeven dat bepaalde punten duidelijker benoemd zouden kunnen worden.

Een aspect wat daarnaast bij mij knaagt, is: kan in zo'n korte tijdspanne zo'n belangrijke beslissing worden genomen? Is dat zorgvuldig? Is dat verantwoord? Is dat redelijk en billijk?

Terwijl voor de Toekomstvisie 2030 ruim de tijd werd genomen, na een uitvoerig participatieproces, is het dan verantwoord zo'n zwaarwegend besluit op 9 december 2019 te nemen?

Daarom neem ik de vrijheid, gelet op het vorenstaande, om u voor te stellen een aantal zaken op korte termijn nader te onderzoeken en daarover met het provinciebestuur in gesprek te gaan. Natuurlijk zal een duidelijke afspraak over de te onderzoeken zaken moeten worden gemaakt en het tijdpad. Ik kan me niet voorstellen dat een aantal weken uitstel over zo'n belangrijke onderwerp (wel of niet gemeente opheffen) niet mogelijk is. Dat zou een novum zijn in Nederland.

Gedeputeerde Staten geven naar mijn gevoel in de brief van 20 november opening voor nadere verdieping.

Welke zaken verdienen in ieder geval een verdieping?

Zelf heb ik genoemd

- een verdere verdiepingsslag ten aanzien van de financiële middelen op langere termijn
- samenwerken met andere gemeenten (hoe op te lossen nu Barneveld de stip op de horizon hanteert)
- (vandaar dat het wenselijk is) de nieren van het gemeentebestuur van Barneveld te (be)proeven. Hoe staan we er in? Of beter gezegd: hoe staan we er gezamenlijk in? Wat is maximaal haalbaar?

Gedeputeerde Staten vragen in de brief van 20 november 2019 een verdere verkenning van het model samengaan met Barneveld dan nu is geschied. Daarnaast wil het provinciaal college graag een verdieping op

- de strategische slagkracht
- de verbetering van het politiek-bestuurlijk samenspel. Welke voornemens zijn er op dat terrein?

Tenslotte ziet het college van Gedeputeerde Staten meer de regionale samenwerking c.q. – inbreng uitgewerkt.

Wat je van deze vragen en opmerkingen ook moge vinden, het lijkt me verstandig aan genoemde zaken serieuze aandacht te besteden.

Mijn advies is dan ook om niet tot onherroepelijke besluitvorming te komen, maar genoemde zaken (sommige worden in de onderliggende stukken al gedeeltelijk aan de orde gesteld) nader te verkennen zodat de door Gedeputeerde Staten genoemde disbalans wordt opgeheven. Bij twijfel niet inhalen..!

Urk, 4 december 2019
Raadsadviseur,

M. Bogerd